

ΜΑΡΤΙΟΣ 1872.—ΤΕΥΧΟΣ ΑΑ΄

ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.

Τὸ οὐδὲν καινὸν ὑπὸ τὸν ἥλιον τοῦ σεφοῦ Σολομῶντος ἐστὶ ὀρθῶς ἐρρήθη πλείστοι κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ διαφόρους περιστάσεις συνωμολόγησαν. Ὅθεν τὰ κινὰ ὑπάρχουσι σχετικῶς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ὧν ἄλλοι μὲν οὐδόλως περὶ πολλῶν ἤκουσαν, ἄλλοι δὲ ἀκουσαντες, ἔπειτα διὰ τὴν πρόοδον τοῦ καιροῦ ἐλησμόνησαν. Διὰ ταῦτα κρίνομεν καλὸν νὰ μεταφέρωμεν εἰς τὰς σελίδας τοῦ *Μέντορος* ὅτι ἀπαντῶμεν καὶ διδασκτικὸν καὶ τερπνὸν εἰς διάφορα συγγράμματα οὐχὶ ὡς καινόν, ἀλλ' ὡς τὸ ὅποιον ἴσως πολλοὶ τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ περιοδικοῦ τούτου, καὶ τοὶ γινώσκοντες, οὐχ ἤττον δὲν θὰ δυσχεραστῆθωσι καὶ αὐθις νὰ ἀναγνώσωνται.

Τοιαῦτά τινα λ. γ. εἰσὶ τὰ ἔσα ὁ κ. Τιμολέων Β. Δρακούλης ἐν ἀρχῇ τῆς Ζωολογίας του λέγει καὶ τὰ ὅποια λίαν εὐφραδῶς διδάσκουσι τίς ὁ σκοπὸς καὶ τίς ἡ ὠφέλεια τοῦ τερπνοτάτου ἐκείνου μαθημάτος, ὅπερ *Φυσικὴ Ἱστορία* ὀνομάζεται. Περὶ τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας ἔγραψε καὶ ἄλλοτε ὁ *Μέντωρ* (ἴδε Τομ. Α΄. σελ. 259), ἀλλὰ δὲν ἔκνεε καὶ παλιν νὰ ἐπανεέλθῃ, διότι αὕτη εἶνε ἐν ἐξ ἐκείνων τῶν μαθημάτων, τὰ ὅποια θαυμασιῶς προσπελάζουσι τὸν ἀνθρώπον πρὸς τὸν Πλάστην του.

Ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας, λέγει ὁ κ. Δρακούλης, ἐννοοῦσι τὴν ἐπιστήμην, ἣτις ἐνασχολεῖται

α.) Περὶ τὴν κατασκευὴν τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς διασπαρμένων ἢ πρὸς ἀπαρτισμὸν τῆς μάξης αὐτῆς συνηνωμένων αἰμάτων,

β.) Περὶ τὰ φαινόμενα, ὧν τὰ σώματα ταῦτα εἰσὶν ἕδρα,
(*MENTOP. Τόμ. Γ'. Τεύχος ΑΑ΄.*)

γ.) Περὶ τοὺς πρὸς διάκρισιν αὐτῶν ἀρμοδίους χαρακτηῆρας καὶ
δ.) Περὶ τὸν δρόμον τῆς ἐνεργείας αὐτῶν ἐν τῷ συνόλῳ τῆς δημιουργίας.

Τὸ στάδιόν τῆς, καθὼς βλέπομεν, εἶνε ἄπειρον καὶ ἡ σπουδαιότης τῆς δὲν εἶνε τῆς ἐκτάσεώς τῆς κατωτέρα.

Τὸ τῶσον μέγα καὶ ἀρμονικὸν τῆς φύσεως θέαμα, δεικνύον πόσον τὸ πραγματικὸν ὠραῖον τῆς Δημιουργίας εἶνε ὑπεράνω τοῦ ἰδανικοῦ ὠραίου τῶν ἀνθρωπίνων ἐφευρέσεων, ὑψώνει ταυτοχρόνως τὴν ψυχὴν καὶ ὁδηγεῖ ἀδιαλείπτως τὸ πνεῦμα εἰς ὑψηλοὺς καὶ ὑγιεῖς στοχασμούς. Ἡ γνῶσις ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν περικυκλούντων ἡμᾶς ἀντικειμένων δὲν ἔγινε διὰ νὰ ἰκανοποιῇ μόνον τὴν ἀνάγκην ἐκείνην τῆς μαθήσεως, ἣτις ἀναπτύσσεται πάντοτε καθ' ὅσον ὁ νοῦς ἐκτείνεται—ἀπ' ἐναντίας εἶνε αὕτη ἀναγκαία τις βάσις ἄλλων σπουδῶν, εἶνε κατ' ἐξοχὴν ἀρμοδία νὰ διδῆ εἰς τὰς κρίσεις τὴν ἀρθότητα ἐκείνην, ἀνευ τῆς ὁποίας τὰ λαμπρότερα προτερήματα χάνουσι τὴν ἀξίαν των καὶ εἰς τὸν δρόμον τοῦ βίου πλανῶσι συχνότερα παρ' ὅτι ἄγουσιν εἰς σκοπὸν τινα ὠφέλιμον. Διὰ νὰ ἐννοήσωμεν πόση εἶνε ἡ πραγματικὴ σπουδαιότης τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἀρκεῖ

α.) Νὰ στοχασθῶμεν τὰ εἰς τοὺς κόλπους τῆς γῆς ἐγκεκλεισμένα πλοῦτη καὶ τὰς ὑπερσείας, τὰς ὁποίας ἡ Γεωλογία καὶ ἡ Ὄρυκτολογία προσφέρουσι καθ' ἐκάστην εἰς τὴν βιομηχανίαν.

β.) Νὰ ἴδωμεν τὰ τῶσον ποικίλα καὶ ὠραία φυτά, ἅτινα πληροῦσι τὰς ἀνάγκας μας μετὰ τοσαύτης ἀρθονίας.

γ.) Νὰ συλλογισθῶμεν ὅτι ἡ Φυσικὴ Ἱστορία εἶνε ἡ ὀρεῖλουσα νὰ χρησιμεύῃ ὡς ὁδηγὸς εἰς τὴν Γεωργικὴν.

δ.) Ν' απαριθμήσωμεν τὰ ζῶα ἐκεῖνα, ἅτινα μᾶς δίδουσι τὸ ἔριον, τὴν μέταξαν καὶ τὸ μέλι καὶ παρέχουσιν ἡμῖν τὴν δύναμιν, τῆς ὁποίας στερούμεθα, ἢ ἅτινα, μακρὰν τοῦ νὰ ἴημεν εἰς ἡμᾶς ὠφέλιμα ὡς τὰ προειρημένα, κατατρέφουσι τὰς συγκομιδὰς ἡμῶν.

ε.) Νὰ ἐνθυμηθῶμεν τὴν μακρὰν σειράν τῶν ἀσθενειῶν, ἀπὸ τὰς ἐποίας πάποτε ἐνίοτε ἢ μηχανῆ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ νὰ πεισθῶμεν ὅτι ἡ ἰατρικὴ ἐνεργεῖ εἰς τὸ σκότος, ὁσάκις δὲν στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἐπιστημονικῆς σπουδῆς τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ Φυσικὴ Ἱστορία πρέπει ν' ἀποτελῆ ἐν ἑκ τῶν στοιχείων παντὸς ἐλευθερίου συστήματος ἀνατροπῆς· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπιστήμη τόσο ἐκτεταμένη καὶ δυσερέυντος ἀπαιτεῖ χρόνον, τὸν ὅποιον αἱ ἄλλαι κλασικαὶ μελέται δὲν ἐπιτρέπουσιν, ἕνεκα δὲ τούτου πάντες νὰ ἴημεν φυσιολόγοι δὲν δύνανται, τὰ μάλιστα ἀπαισθητὴ καθίστατο πάντοτε ἢ ἔλλειψις περιοδικῶν συγγράμματος ἀποκλειστικῶς περὶ τὴν ἐπιστήμην ταύτην ἀσχολουμένου, ἔπερ ἐκ διαλειμμάτων καὶ τακτικῶς νὰ χορηγῆ καὶ τοῖς Ἑλλησι τροφήν τοιαύτην διανοητικὴν, ἀφοῦ ἔλα τὰ ἄλλα πεπολιτισμένα ἔθνη βρίθουσι τοιοῦτων ἀναγνωμάτων.

Σήμερον ἡ ἔλλειψις αὕτη κατὰ μέγα μέρος ἀνεπληρώθη χάρις εἰς τὸν Τακτικὸν καθηγητὴν τῆς Βοτανικῆς ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ καὶ Ἐφορον τοῦ βοτανικοῦ κήπου καὶ τοῦ δημοσίου δενδροκομείου κύριον Θεόδωρον Π. Ὁρρανίδην, ὁ ὅποιος ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ ἐνεστῆτος ἔτους ἤρξατο ἐκδίδειν κατὰ μῆνα περιοδικόν, οὗ ὁ τίτλος

ΓΕΩΠΟΝΙΚΑ.

Τοῦ ἀξιολόγου τούτου περιοδικῶ ἀναγνόντες τὸ Α'. φυλλάδιον, συγχαίρομεν ἀπὸ μέσης ψυχῆς τοῖς ὁμογενέσιν ἡμῶν ἐπὶ τῇ τοιούτου καὶ τερπνοῦ καὶ ὠφελίμου ἀναγνώσματος ἀποκτήσει καὶ ἐκφράζομεν δημοσίᾳ τὴν πρὸς τὸν κ. Ὁρρανίδην ἐπὶ τούτῳ ἡμετέραν εὐγνωμοσύνην, ἀναγγέλλοντες ὅτι συνδρομητικὴ καταγράφονται καὶ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Μέντορος. (1)

» Εἰ δὲ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσει ἀεργὸς πλουτεύντα-πλούτω δ' ἀρετὴ καὶ κῆδος ὀπηθεῖν (Ἡσιόδ. Ἔργα καὶ ἡμέραι βιβλ. Α'. στ. 310—311) εἶνε ἡ ὠραιότατη ἀφετηρία, ἀρ' ἤς τὰ Γεωπονικὰ ἤρξαντο τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν.

Περιεχόμενα τοῦ Α'. φυλλάδιου εἰσι 1 Πρόλογος, ἐν ᾧ μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸ τὰ μάλιστα δυσάρεστον ὅτι μόλις τὸ ἡμισυ τῶν κατοίκων τῆς Ἑλλάδος ἐργάζεται, τὸ δὲ περισσότερον τοῦ ἡμίσεος μέρους ἐργάζει.—2 Ὅποιός τις πρόπει νὰ ἴημεν ὁ γεωπόνος. Ἐνταῦθα ἐν ἄλλοις καὶ τὸ ὅτι ὁ γεωπόνος διὰ νὰ γίνῃ κᾶπως καλλίτερος φελεῖ καὶ νὰ ἐξοδεύῃ τὸν καιρὸν τοῦ εἰς ἀνάγνωσιν ὠφελίμων βιβλίων καὶ οὐχὶ ὑβριστικῶν καὶ κομματικῶν ἐφημερίδων.—3 Στοιχεῖα Βοτανικῆς ἀναγκαῖα εἰς κάθε ἄνθρωπον.—4 Φυσικαὶ καὶ Χημικαὶ γνώσεις ἀναγκαῖαι εἰς τὸν γεω-

(1) Συνδρομὴ εἰσησία διὰ τοὺς ἐν Τουρκίᾳ δραχ. 18.

πόνον.—5 Δενδροκομία. Νέον εἶδος σταφυλῆς.—6 Ἀσθοκομία, καλλιέργεια τῆς Ἰαπωνικῆς Καμελλίας.—7 Διείφορα. Εἰσαγωγή σιτηρῶν καὶ ζῶων ἐν Γαλλίᾳ. Κατάρτησις τοῦ εἰσαγωγικοῦ τέλους διαφόρων τροφίμων ἐν Βελγίῳ. Περὶ τοῦ ἐν Γαλλίᾳ λοιμοῦ τῶν βοῶν.

Ἐκ τῶν περιεχομένων τούτων ἐν τοῖς Γεωπονικοῖς μεταφερόμεν τὸ

ΝΕΟΝ ΕΙΔΟΣ ΣΤΑΦΥΛΗΣ.

Πρὸ τετραετίας ἔλαβον παρὰ τοῦ φίλου μου κυρίου Ἰωάννου Νικολαΐδου τοῦ Κρητὸς καλῶτον σταφυλῶν λευκῶν καὶ ὠραιότατων ἠπλωσα τὴν χεῖρά μου, διὰ νὰ λάβω τινὰ ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐξεπλάγην ἰδὼν ὅτι τὸ καλῶτον δὲν περιείχεν εἰμὴ μίαν καὶ μόνην σταφυλὴν ζυγίσας αὐτὴν εὗρον ὅτι εἶχε βάρος περὶ τὰς δύο καὶ ἡμίσειαν ὀκάδας. Μετέβην λοιπὸν μετ' ὀλίγον εἰς τὸν οἶκόν μου διὰ νὰ ἴδω κλίμα, ἐξ οὗ ἐκόπη ἡ σταφυλὴ αὕτη, καὶ εἶδον ὅτι πρὸς πολλὰς ἄλλας σταφυλάς, ὅμοιας μὲ τὴν πρὸς ἐμὲ σταλείσαν, ἔφερε καὶ τινὰς ἐτι μεγαλύτερας.

Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς σταφυλῆς πιστεύω ὅτι εἶνε ἀγνωστον ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἐγὼ οὐδαμῶς ἀπηγγέστα αὐτὸ. Ὡς τοιοῦτον δὲ νομίζω καλὸν νὰ τὸ καταστήσω εἰς τοὺς συνδρομητὰς μου γνωστὸν καὶ νὰ τὸ περιγράψω, παραθέτων καὶ τὴν εἰκόνα μιᾶς τῶν μικροτέρων διακλαδύσεών της.

Ὁ κύριος Νικολαΐδης ἔφερε τὴν σταφυλὴν ταύτην ἐξ Ἰταλίας, λαβὼν αὐτὴν πρὸ δύοδεκα ἐτῶν ἐκ τοῦ παρὰ τὴν Φλωρεντίαν κτήματος τοῦ κυρίου Σαλβαργιόλι (Salvagnoli), διαστήμου ἀνδρὸς διὰ τε τὴν κοινωνικὴν θέσιν του, τὸν πλοῦτον καὶ τὰς περὶ τὴν ἀγρονομίαν πολλὰς γνώσεις του· ἐν Ἰταλίᾳ ἡ σταφυλὴ αὕτη καλεῖται: Una Regina, ἤτοι Βασίλισ τῶν σταφυλῶν (βασιλοστάφυλον)· ἐφευθῆ δὲ παρὰ τοῦ κυρίου Νικολαΐδου παρὰ τινὰ τοῖχον τῆς εὐρείας αὐλῆς τοῦ οἴκου του, κειμένου ὅπισθεν τῶν ἀνακτόρων εἰς τὰς ἐχθρας τοῦ Ἰλισοῦ.

Καὶ τὸ μὲν κλῆμα διαφορὰν οὐσῶδη πρὸς τὰ λοιπὰ τῆς Ἑλλάδος κλήματα δὲν ἔχει καθόσον ἀφορᾷ τὰ φύλλα, τὸν κορμὸν καὶ τοὺς κλάδους· διακρίνεται ὅμως διὰ τὴν πολυκαρπίαν του, τὸ μέγεθος τῶν σταφυλῶν, τὴν ποιότητα αὐτῶν καὶ τὸ σχῆμα τῶν ραγῶν.

Αἱ σταφυλαὶ ἔλαι, ὡς γνωστὸν, διαίρουνται παρὰ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἀμπελοφυτῶν εἰς δύο κατηγορίας: Α'. εἰς σταφυλᾶς τῆς τραπέζης ἢ φαγώσιμους, ὡς κοινῶς λέγομεν (raisins de table) καὶ Β'. εἰς σταφυλᾶς τοῦ οἴνου (raisins pour vins, raisins pour l'office). Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος σταφυλὴ ὑπάγεται εἰς τὰς σταφυλᾶς τῆς τραπέζης καὶ ἔχει τὰ ἀκόλουθα χαρακτηριστικά.

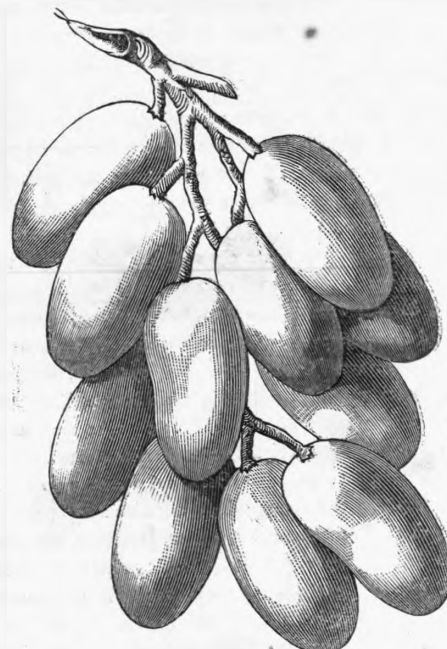
Εἶνε κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸ βάρος μεγαλύτερα τῆς Συρικῆς (τῆς κοινῆς λεγομένης Συρή) καὶ ζυγίσει κατὰ μέσον δρον ἀπὸ μίαν καὶ ἡμίσειαν μέχρι τριῶν ὀκάδων· ἔχει χροῶμα λευκοκίτρινον, ἔταν καλῶς ὠριμάσῃ, καὶ ράγας μεγάλας περὶ τὰ τρία καὶ τέσσαρα ἑκατοστὰ τοῦ γαλλικοῦ μέτρου, ἐχούσας διάμετρον πρὸς τὸ ἄνω μέρος δύο περιπυ ἑκατοστῶν, πρὸς τὸ κάτω δὲ στενωτέρας καὶ τεινούσας εἰς τὸ κωνικὸν σχῆμα. Αἱ ράγες τῆς

ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΦΙΛΑΥΤΙΑΣ.

σταφυλῆς ταύτης ἔχουσι χυμὸν ἄφθονον, σάρκα μίτη ὑδατώδη μίτη σκληράν, γαῦσιν δὲ γλυκυτάτην, καὶ ἴσως εἶνε αἱ γλυκυτέρας πασῶν τῶν σταφυλῶν ἢ ἐπιδερμῆς των εἶνε λεπτή καὶ τρυφερά, τὰ ἐν αὐταῖς σπέρματα τὸν ἀριθμὸν δύο, ἐνίοτε δ' ἐξάμβλων καὶ ἐν μόνον, χωρὶς νὰ ἴημεν οὔτε μεγάλα οὔτε σκληρά. Μεταξὺ δὲ τῶν ραγῶν τῆς ἑλῆς σταφυλῆς ἀπαντῶνται καὶ τινες ὑπόκυρτοι ὡς ἐκεῖνα τοῦ ἀενοσυχίου.

Καθ' ἡμᾶς ἡ σταφυλὴ αὕτη συγγενεῖ μετὰ τὸ ροζακὶ τῆς Σμύρνης καὶ τὸ ἀεονύχιον, ἔχουσα τοῦ μὲν πρώτου τὸ χροῶμα, τὴν γλυκύτητα καὶ τὴν πυκνότητα τῆς σαρκός, τοῦ δὲ δευτέρου τὴν τρυφεράν ἐπιδερμίδα καὶ ἐνίοτε τὸ σχῆμα τῶν ραγῶν. Εἶνε δὲ ἡ ἀρίστη τῶν σταφυλῶν.

Τὸ βασιλοστάφυλον δὲν πρέπει, διὰ τὸ μέγεθος τῶν σταφυλῶν του, νὰ καλλιερῆθῃ, εἰμὴ εἰς ἀναδεδραδάς (κληματάριας). Ἐὰν

καλλιερῆθῃ ὡς ἄμπελος, πολλὰ τῶν μεγάλων αὐτοῦ σταφυλῶν ἤθελον ἐγγίσει εἰς τὴν γῆν καὶ ἤθελον κατὰ μέρος βλαβῆ.

Ἐπιμάρξει δὲ ἡ σταφυλὴ αὕτη κατὰ μῆνα Αὐγούστου, καὶ διατρεῖται ἐπὶ τοῦ κλήματος μέχρι τέλους τοῦ Ὀκτωβρίου ἀβλαβῆς καὶ ἀναλλοιώτος.

Τοῦ εἶδους τούτου γίνεται ἐφέτος πολλαπλασιασμός ἐν τῷ δημοσίῳ δενδροκομίῳ, τὸ δὲ προσεχὲς ἔτος δύναται ὁ βουλοόμενος νὰ λάβῃ ἐν κλήμα διὰ κεντράδια. εἰς ἰδιοκτήτας δὲ γνωστούς μοι καὶ ἐφέτος δύναμαι νὰ δώσω κεντράδια, ἐὰν μέχρι τοῦ τέλους Φεβρουαρίου μοὶ ζητηθῶσι παρ' αὐτῶν. Παρεκάλωσα δὲ καὶ τὸν κύριον Νικολαΐδην νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ καλοῦ τούτου εἶδους καὶ οὐδόλως ἀμεριβάλλω ὅτι, ὅπως φιλοτιμῶς τὸ μετέδωκεν εἰς ἐμὲ, θέλει εὐχαρίστως τὸ μεταδώσει καὶ πρὸς πάντα ἄλλον, ὅστις ἤθελε τὸ ζητήσῃ.

Ἡ φιλαυτία, δηλ. τὸ νὰ ἀγαπᾷ τίς ἑαυτόν, εἶνε ὁ φυσικὸς χαρακτήρ δλων τῶν αἰσθητῶν ὄντων. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀληθὴς προσέτις καὶ σωτηρία τῆς ὑπάρξεώς μας. Μὲ τὴν φιλαυτίαν τρόπον τινὰ ἡ φύσις ἐξύμωσε τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου ὁ ἀνθρωπος ἤθελε παύσει τοῦ νὰ ζῆ ἅμα λείψῃ τὸ φυσικὸν τοῦτο αἶσθημα ἀπὸ τὴν ψυχὴν του. Πᾶς τις λοιπὸν χρεωστεῖ νὰ ἀγαπᾷ ἑαυτόν· ἀλλ' ἀρὰ γε μόνον ἑαυτόν; κλησίον τῆς πρὸς ἑαυτὸν ἀγάπης ὁ Θεὸς ἐνεχάραξεν εἰς τὴν καρδίαν του καὶ τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην. « Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. » Μὲ τοῦτο ἀποδεικνύει τὰ ἔρια τῆς φυσικῆς φιλαυτίας κατὰ πόσον πρέπει νὰ ἐκτεινῶνται, διὰ νὰ ἴημεν ἐπιανετῆ. εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς Θείας Προνοίας αἱ δύο αὐταὶ πλάστιγγες, ἐξ ἴσου ἀναγκαῖαι διὰ τὴν εὐτυχίαν μας, χρεωστοῦσι νὰ φυλάττωσι μεταξύ των ἴσην καὶ δικαίαν ἰσορροπίαν. Διὰ νὰ φυλαχθῇ δὲ ἡ ὑγεία τῆς ψυχῆς, πρέπει ἡ ἐνέργεια τῆς μιᾶς νὰ βοηθῆ καὶ νὰ διορθῶν τὴν ἐνέργειαν τῆς ἄλλης. εἰς τὴν στιγμὴν δὲ, καθ' ἣν ἡ ἀγάπη ἡμῶν αὐτῶν ἀποκτήσῃ ὑπεροχὴν ἐλθέριον ἐπάνω εἰς ἔλα τ' ἄλλα αἰσθημάτα μας, γίνεται ἔνοχος· αὐξηθεῖσα θεωρεῖται ὡς πάθος μισητόν, τὸ ὅποιον οἱ παλαιοὶ μας πρόγονοι καὶ διδάσκαλοι τῆς ἠθικῆς ὠνόμασαν Αὐτοφιλαυτίαν, οἱ δὲ νεώτεροι ἐγωισμόν, παράξαντες καὶ συνθέσαντες τὴν λέξιν ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴν ἀντωνυμίαν ἐγώ. Φέρε δὴ ἐν ὀλίγοις ἐξηγήσωμεν τὰ αἷτια τῆς αὐτοφιλαυτίας καὶ ἀποδείξωμεν τὰς δυσμορφίας καὶ τὰ κινδυνώδη τῆς ἀποτελέσματα.

εἰς τὴν ἀνατροπὴν τοῦ ἀνθρώπου βρεῖλομεν πάντοτε νὰ ζητῶμεν τὰς πρώτας ἀρχὰς καὶ τὰ πρώτα αἷτια τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν κακιῶν του. Ἐξερχόμενος ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς φύσεως, ἐξ ἴσου δύναται νὰ δεχθῇ ὅλας τὰς ἐντυπώσεις. Κατὰ τὰ παραδείγματα, τὰ ὅποια θλίπει ἐκ παιδικῆς ἡλικίας, θέλει γίνεαι ἱκανὸς τῶν ὑψηλοτέρων ἀρετῶν, ἢ θέλει τραπῆ εἰς τοὺς κλόπους τῶν ἀχρεϊστετέρων παθῶν. Ἐὰν ἡμεθα προσκολλημένοι μόνον εἰς τὸ μερικὸν μας συμφέρον, μέρος τῆς κατηγορίας ἀνήκει εἰς τοὺς γονεῖς μας· εἰς τὴν μαλακὴν ἀνατροπὴν, τὴν ὁποίαν μᾶς ἔδωκαν, ἔριψαν τὰ θεμελίω τῶν ταπεινῶν αἰσθημάτων μας. Ἀνατρέφοντες οἱ γονεῖς τὰ τέκνα των μ' ὅλα τὰ ἀρέσκοντα τυφλῆς φιλοσοφίας, ἀδιακώπως θέλουσι φροντίζει περὶ αὐτῶν· οἱ γονεῖς μὲ τὸ παραδειγματῶν τὰ διδάσκουσι νὰ θεοποιῶσι τὰς ἡδονάς, νὰ ἐκπληρῶσι τὰ θελήματά των καὶ νὰ εὐχαριστῶσιν ὅλας τὰς φαντασίας των, ὅσον ἄλογοι καὶ ἂν ἤθελον εἶσθαι. Τί γεννᾶται ἐκ τούτου; συνειθισμένα νὰ φαίνωνται τὸ μόνον ὑποκειμένον τῶν πατριῶν καὶ μητρικῶν φροντίδων, καυχῶνται καὶ φαντάζονται παρὰ τὴν ἀξίαν των ἐκτελοῦντες δι' αὐτὰ πᾶσαν θυσίαν, ἐπιφέρουσι μὲ τοῦτο τὴν ἄκηριαν, τὴν ἀμέλειαν καὶ ἐπομένως τὴν δυστυχίαν των λατρεύουσι τὰ τέκνα των, ἔπειτα ἀποροῦσι πῶς δῆθεν λαμβάνουσι τὴν συνήθειαν νὰ ὑψηλοφρονῶσιν ὑπὲρ δλων τὸν κόσμον. Τὰ διδάσκουσι μὲ τὸ παραδειγματῶν νὰ θεωρῶσιν ἑαυτοὺς ὡς κέντρον δλων τῶν περὶ αὐτοὺς ὑποκειμένων, καὶ θέλουσι δυνῆθαι νὰ πιστεύσωσιν, ὅτι κεντῶνται τῷ ὄντι πρὸς εὐτυχίαν καὶ ἀγάπην τοῦ πλησίον των κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν ἐντολήν; τὰ ἐδίδαξαν ποτε ἐραρίως νὰ νικῶσι τὰς ὀρέξεις των; ἐνεφεύτευσάν ποτε, εἰς τὰς

Τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο διεδόθη ὡς πράγματι λαβὸν χώραν ἐν τῷ Ὁξονείῳ Πανεπιστημίῳ.

Κ. Γ. Α. ἄμπος.

ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΣ ΜΟΝΑ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Α. Ν. Α.)

Εἰς τὸ χωρίον Φονλύ, (Fonly) ἔζη πρό ὀλίγων ἐτῶν πτωχὸς τις χωρικός Γουλιέλμος Μονά καλούμενος.

Καθ' ἑκάστην νύκτα ἄρκτος τις ἤρχετο καὶ ἐκλεπτε τὰ ἀπιδά του, διότι εἰς τὰ ζῶα ταῦτα πάντα ἀρέσκουν ἐν τούτοις κατὰ προτίμησιν διευθύνετο εἰς ἀπιδέα τινὰ φορτωμένην ἀπὸ εἰδός τι ὠραίων ἀπιδίων. Τίς ἤθελεν ὑποπτευθῆ, ὅτι ζῶον, οἷα ἡ ἄρκτος, ἔχει τὰς ὀρέξεις τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὅτι ἤθελεν ἐκλέξει δικαίως τὰ κάλλιστα ἀπιδία τοῦ κήπου, ἅτινα καὶ ὁ χωρικός τοῦ Φονλύ δυστυχῶς προετίμα πάντων τῶν ἄλλων καρπῶν; Κατ' ἀρχὰς ἐνόμισεν ὅτι παιδία ἤρχοντο καὶ ἔκαμνον ἔροδον κατὰ τοῦ κήπου του· ἔθεν ἔλαβε τὸ πυροβόλον του, τὸ ἐπλήρωσε μὲ βώλους ἄλατος τοῦ μαγειρείου, καὶ ἐτοποθετήθη εἰς ἔνεδρον. Περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν βρυχηθὸς ἀντήχησεν εἰς τὸ ἔρος «Ἄ! λέγει, ἄρκτος ὑπέρχει εἰς τὰ περίξ!» Μετὰ δέκα λεπτά δεύτερος βρυχηθὸς ἠκούσθη, ἀλλὰ τοσοῦτον ἰσχυρὸς, ἀλλὰ τοσοῦτον πλησίον, ὥστε ὁ Γουλιέλμος ἐνόησεν ὅτι δὲν τῷ ἔμεινε πλέον καιρὸς νὰ φθάσῃ εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ ἔπεσον ὑπτιος κατὰ γῆς, μόνην ἐκπιδὰ ἔχων ὅτι ἡ ἄρκτος ἤρχετο διὰ τὰ ἀπιδία καὶ οὐχὶ δι' αὐτόν.

Πραγματικῶς σχεδὸν παρευθὺς τὸ ζῶον ἐφάνη εἰς τὴν γωνίαν τοῦ κήπου, προχωροῦν κατ' εὐθείαν πρὸς τὴν ζητουμένην ἀπιδέα, διήλθε δέκα βήματα μακρὰν τοῦ Γουλιέλμου, ἀνέθη ἐλαφρῶς εἰς τὸ δένδρον, τοῦ ὁποίου οἱ κλώνοι ἔτριζον ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ σώματός της, καὶ ἤρχισε νὰ κάμνη τοσαύτην φθοράν ὥστε ἦτο φανερόν ὅτι δὴν τοιαῦται ἐπιπέσεις καθίσταν τὴν τρίτην περιττήν. Ὅταν ἐχόρτασεν ἡ ἄρκτος, κατέβη βραδέως, ὡς νὰ ἐλυπεῖτο ἀφίνουσα τὸ δένδρον, διήλθε καὶ πάλιν πρὸ τοῦ ἡμετέρου θηρευτοῦ, οὗ τινος τὸ πυροβόλον, πεπληρωμένον ἀπὸ ἄλας δὲν τῷ ἦτο πολὺ χρήσιμον, καὶ ἀπεσάρθη ἡσύχως εἰς τὸ ἔρος. Ἀπαν τοῦτο διήρκεσε μίαν σχεδὸν ὥραν, καθ' ἣν ὁ χρόνος ἐφάνη πολὺ μακρότερος εἰς τὸν ἀνθρώπον, παρὰ εἰς τὴν ἄρκτον.

Ἐν τούτοις ὁ ἀνθρώπος ἦτο ἀνδρείος, καὶ εἶπεν εἰπεῖ καθ' ἑαυτόν, βλέπων τὴν ἄρκτον ἀπερχομένην «καλὰ, πήγαινε, ἀλλὰ πάλιν θὰ ἐνταμωθῶμεν.»

Τὴν ἐπαύριον γείτων του τις, ὅστις ἦλθε νὰ τὸν ἐπισκεφθῆ, τὸν εὔρε προσπαθοῦντα νὰ κόψῃ εἰς τεμάχια τοὺς δόοντας δικέλλας τινός.

Τί κάμνεις αὐτοῦ; τῷ λέγει.

— Διὰ τὸ ἀκιδέζω, ἀπεκρίθη ὁ Γουλιέλμος.

Ὁ γείτων ἔλαβε τὰ τεμάχια τοῦ σιδήρου, τὰ ἔστρεψε πολλὰς εἰς τὴν χεῖρά του, ὡς ἄνθρωπος ἐμπειρος, καὶ σκεφθεὶς ὀλίγον.

«Στάσου, Γουλιέλμε, τῷ λέγει, ἐάν ἦσαι ἐλικρινής, θὰ ὀμολογήσῃς ὅτι τὰ μικρὰ ταῦτα σιδήρα εἶνε διὰ νὰ τρυπήσωσι δέρμα σαλιερότερον τοῦ τοῦ αἰγάρου.»

— ἴσως, ἀπεκρίθη ὁ Γουλιέλμος.

— Γνωρίζεις ὅτι εἶμαι καλὸ παιδάκι, ἐπανέλαβεν ὁ Φρανσοά (οὕτως ὀνομάζετο ὁ γείτων). Ἐὰν θέλῃς, ἄς ἦνε κατὰ διὰ τοὺς δύο μας ἡ ἄρκτος· οἱ δύο ἀξίουν περισσότερο τοῦ ενός.

— Κατὰ τὰς περιστάσεις, εἶπεν ὁ Γουλιέλμος, καὶ ἐξηκολούθησε νὰ κόπῃ τὸ τρίτον τεμάχιον.

— «Στάσου, ἐξηκολούθησεν ὁ Φρανσοά, θὰ σοὶ ἀφήσω τὸ δέρμα καὶ θὰ μοιρασθῶμεν τὸ βραβεῖον μόνον εἰς τὸ κρέας.

— Προτιμῶ τὸ ἔλιν, λέγει ὁ Γουλιέλμος.

— Ἄλλὰ δὲν δύνασαι νὰ μὲ ἐμποδίσῃς νὰ ζητήσω τὰ ἴχνη τῆς ἄρκτου εἰς τὸ ἔρος καὶ, ἐάν τὴν εὔρω, θὰ παραμυνοῦμαι εἰς τὸν ὄρονον της.

— Εἶσαι ἐλεύθερος. Καὶ ὁ Γουλιέλμος, ὅστις εἶχε τελειώσει τὸ κόψιμον τῶν τριῶν τεμαχίων, ἤρχισε συρίζων νὰ μετρά πληρωμα πυριτίδος διπλάσιον τοῦ συνήθως εἰς καρβίναν τιθεμένου.

— Φαίνεται ὅτι θὰ λάβῃς τὸ πολεμικόν σου πυροβόλον, εἶπεν ὁ Φρανσοά.

— Ὀλίγον! τρία τεμάχια σιδήρου εἶνε βεβαίωτερα μολυβδίνης· σφαίρας.

— Τοῦτο φθείρει τὸ δέρμα.

— Ἄλλὰ φονεύει ἐν τῷ ἔμῃ.

— Καὶ τότε σκοπεύεις νὰ κάμῃς τὸ κυνήγιόν σου;

— Θὰ σοὶ τὸ εἴπω αὔριον.

— Διὰ τελευταίαν φράσιν δὲν συγκατατίθεσαι;

— Ὁχι.

— Σὲ εἰδοποιῶ ὅτι ὑπέχω νὰ ζητήσω τὰ ἴχνη της.

— Εὐχαρίστως.

— Καὶ δι' ἄμφοτέρους λέγεις;

— Ἐκαστος δι' ἑαυτόν.

— Ὑγίαινε, Γουλιέλμε!

— Καλὴν ἐπιτυχίαν, γείτων!

Καὶ ὁ Φρανσοά ἀναχωρῶν, εἶδεν ὅτι ὁ Γουλιέλμος ἐπλήρωσε διὰ τοῦ διπλάσιου πληρώματος τῆς πυριτίδος τὸ πολεμικόν του πυροβόλον, ἔτριψεν ἐντὸς αὐτοῦ τὰ τρία τεμάχια τοῦ σιδήρου καὶ τὸ ἔθεσεν εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ ἐργαστηρίου. Τὸ ἐσπέρας διερχόμενος πρὸ τῆς οἰκίας, παρετήρησε τὸν Γουλιέλμον καθήμενον ἐπὶ τοῦ πρὸ τῆς οἰκίας θρανίου καὶ ἡσύχως καπνίζοντα. Ἐπλησίωσε καὶ πάλιν πρὸς αὐτόν, καὶ

«Στάσου, τῷ λέγει, δὲν εἶμαι μνησικακός. Εὔρον τὰ ἴχνη τοῦ θηρίου καὶ δὲν ἔχω πλέον ἀνάγκη σου· ὅμως ἔρχομαι νὰ σοὶ προτείνω ἅπαξ ἀκόμη νὰ ἦνε διὰ τοὺς δύο μας.

— Ἐκαστος δι' ἑαυτόν, εἶπεν ὁ Γουλιέλμος.

Ὁ γείτων δὲν ἠδυνήθη νὰ εἴπῃ τίποτε δι' ἑαυτὸν ὁ Γουλιέλμος κατὰ τὴν ἐσπέραν ἔπραξεν.

Κατὰ τὴν δεκάτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν ἡ σύζυγός του τὸν εἶδεν ὅτι ἔλαβε τὸ πυροβόλον του, ἐτύλιξεν ὑπὸ τὸν βραχιόνά του σάκκον ἀπὸ λευκοῦραον ὑφασμα καὶ ἐξήλθε. Δὲν ἐτόλμησε νὰ τὸν ἐρωτήσῃ πού ἐπήγαυε, διότι ὁ Γουλιέλμος δὲν ἦτον ἀπὸ τοὺς δίδοντας λογαριασμοὺς εἰς γυναῖκα.

Ὁ Φρανσοά δὲ καθ' ἑαυτὸν εἶπεν ἀληθῶς ἀνακαλύψει τὰ ἴχνη τῆς ἄρκτου· τὴν εἶχεν ἀκολουθήσει μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν εἰσ-

ἦλθεν εἰς τὸν κήπον τοῦ Γουλιέλμου καὶ, ἐπειδὴ δὲν ἐδικαιούτο νὰ ἐνεδρεύσῃ ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ γείτονός του, ἐτοποθετήθη ἐντὸς τοῦ δάσους τῶν ἐλατῶν, κειμένου μεταξὺ τοῦ ἔρους καὶ τοῦ κήπου τοῦ Γουλιέλμου.

Ἐπειδὴ ἡ νύξ ἦτον ἀρκετὰ φωτεινὴ, τὸν εἶδεν ἐξελθόντα ἐκ τῆς ἐπισθίας θύρας. Ὁ Γουλιέλμος ἐπροχώρησε μέχρι βράχου τινος λευκοφαίου, ὅστις εἶχε κυλίσει ἐκ τοῦ ἔρους ἔως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀγροῦ του καὶ ὅστις ἀπέειχε εἰκοσι σχεδὸν βήματα ἀπὸ τὴν ἀπιδέα· ἐστάθη, παρετήρησε περίξ μήπως τις παρεφύλαττεν, ἐξετύλιξεν τὸν σάκκον, εἰσῆλθεν ἐντὸς ἀφήσας νὰ ἐξέρχονται μόνον ἡ κεφαλὴ καὶ αἱ χεῖρες του καὶ, στήριζόμενος εἰς τὸν βράχον, ὠμοιώθη παρευθὺς τοσοῦτον πρὸς τὸν λίθον διὰ τὴν ὁμοιότητα τοῦ βράχου καὶ τὴν ἀκίνησιν του, ὥστε οὐδὲ ὁ γείτων του, ἐκεῖ εὐρισκόμενος, δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν διακρίνῃ. Ἐντέταρτον τῆς ὥρας διήλθεν οὕτω περιμένων τὴν ἄρκτον· τέλος ἐκτεταμένος βρυχηθὸς ἀνήγγειλε τὴν ἀφίξιν της, μετὰ πέντε λεπτά ὁ Φρανσοά τὴν παρετήρησε.

Ἄλλ' εἶπε ἀπὸ πανουργίαν, εἶπε διότι ἀνεκαλύψε τὸν δευτέρον θηρευτὴν, δὲν ἠκολούθησε τὸν συνήθη ὄρονον της, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας εἶχε διαγράψῃ περιφέρειαν καὶ, ἀπὶ τὴν φθάσῃ εἰς τὰ ἀριστερὰ τοῦ Γουλιέλμου καθὼς τὴν προτεραιάν ἔκαμε, τώρα διήλθεν ἐκ δεξιῶν, ἐκτὸς τῆς διευθύνσεως τοῦ ἔλους τοῦ Φρανσοά, ἀλλὰ μάλιστα δέκα βήματα μακρὰν τοῦ ἄρκτου τοῦ πυροβόλου τοῦ Γουλιέλμου.

Ὁ Γουλιέλμος δὲν ἐσάλευσεν ἠδύνατο τις νὰ πιστεῦσῃ ὅτι δὲν εἶδενε διόλου τὸ ἀγριον ζῶον, τὸ ὁποῖον ἦλθε διὰ νὰ παραμυνοῦσῃ καὶ τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο ὅτι τὸν καταφρόνει διερχόμενον τόσον πλησίον του. Ἡ ἄρκτος, ἥτις εἶχε τὸν ἀνεμον οὐχὶ εὐνοϊκόν (*), ἐφάνη ἔτι ἡγνέει τὴν παρουσίαν τοῦ ἐχθροῦ της καὶ ἠκολούθησεν ἡσύχως τὸν ὄρονον της πρὸς τὸ δένδρον. Ἄλλὰ καθ' ἣν στιγμήν, στήριζομένη εἰς τοὺς ὀπισθίους πόδας της, ἐνηγκαλισθῆ τὸν κορμὸν διὰ τῶν ἐμπροσθίων, παρουσιάξουσα τὸ στήθος της, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπερασπίζοντο πλέον οἱ στήθοι ὡμοί: της, ταχέως ἀστραπὴ φωτὸς ἔλαμψεν εὐθὺς κατὰ τὸν βράχον καὶ ὀλόκληρος ἡ πεδιάς ἀντήχησεν ἐκ τῆς ἐκπυροσκοπήσεως τοῦ μὲ διπλάσιον πληρωμα πεπληρωμένου πυροβόλου καὶ ἐκ τοῦ βρυχηθμοῦ τοῦ ζώου θανασιμῶς πληγωθέντος.

Δὲν θὰ ὑπῆρξεν ἴσως ἄνθρωπος καθ' ἔλιν τὸ χωρίον, ὅστις νὰ μὴ ἤκουσε τὴν ἐκπυροσκοπήσιν τοῦ πυροβόλου τοῦ Γουλιέλμου καὶ τὸν βρυχηθμὸν τῆς ἄρκτου.

Ἡ ἄρκτος φεύγει διεληθούσα καὶ πάλιν δέκα βήματα μακρὰν τοῦ Γουλιέλμου, χωρὶς νὰ τὸν παρατηρήσῃ, ἐπειδὴ εἶχε βάσει ἐντὸς τοῦ σάκκου τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν του, καὶ ὠμοιώθη πάλιν μὲ τὸν βράχον.

Ὁ γείτων ἐθεώρει τὴν σκηνὴν ταύτην, στήριζόμενος εἰς τὰ γόνατα καὶ τὴν ἀριστεράν του χεῖρα, σφίγγων δὲ τὴν καρβίναν του διὰ τῆς δεξιᾶς χεῖρός καὶ κρατῶν τὴν ἀναπνοήν του· ἦτο δειλὸς

(*) Ὁ ἀνεμος δηλ. εἶχε τοιαύτην διέθυσιν, ὥστε ἡ ἄρκτος δὲν ἠδύνατο νὰ ἀσπρανθῆ τὸν ἐκ τοῦ μέρους τοῦ Γουλιέλμου ἐρχόμενον ἀέρα. Σ. Μ.

θηρευτῆς, καὶ μοι εἶχεν ὀμολογήσει ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκεῖνην προετίμα νὰ ἦνε εἰς τὴν κλίνην του παρὰ εἰς τὴν ἔνεδρον.

Χειρότερος κατέστη, ὅταν εἶδεν ὅτι ἡ πληγωμένη ἄρκτος ἔκαμε μέγαν κύκλον καὶ ἐξήγησε νὰ ἐπαναλάβῃ τὰ χθεσινὰ ἴχνη της, ἅτινα τὴν ὠδήγουν κατ' εὐθείαν πρὸς αὐτόν. Ἐκαμε τὸ σημείον τοῦ σταυροῦ, διότι εἶνε εὐσεβεῖς οἱ θηρευταὶ μας, συνέστησε τὴν ψυχὴν του πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἐβεβαίωθη ἂν ἡ καρβίνα του ἦτον ὠπλισμένη. Ἡ ἄρκτος μάλιστα ἀπέειχε ἀπ' αὐτοῦ πενήκοντα βήματα, βρυχωμένη ἀπὸ τοὺς πόνους, σταματοῦσα διὰ νὰ κυλισθῆ καὶ ξύση τὸ πλευρόν της εἰς τὸ μέρος τῆς πληγῆς καὶ ἐπαναλαμβάνουσα τὴν πορείαν της.

Ἐπλησίαζε πάντοτε ἀπέειχε μάλιστα τριάκοντα βήματα· δύο δευτερόλεπτα ἀκόμη καὶ ἤρχετο νὰ προσκορῆσῃ εἰς τὸ στόμιον τῆς καρβίνας τοῦ γείτονος, ἔταν αἰφνης ἐστάθη, ἀνέπεινε ταραχωδῶς τὸν ἐκ τοῦ χωρίου ἐρχόμενον ἀέρα, ἐξέβαλε τρομερὸν βρυχηθμὸν καὶ εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὸν κήπον.

«Φυλάξου Γουλιέλμε! φυλάξου!» ἐκραύασεν ὁ Φρανσοά, ὅστις δραμῶν πρὸς καταδίωξιν τῆς ἄρκτου καὶ, τὸ πᾶν λησμονῶν, μόνον περὶ τοῦ φλοῦ του ἐσκέπτετο· διότι ἐνόησε καλῶς ὅτι, ἂν ὁ Γουλιέλμος δὲν ἔλαβε καιρὸν νὰ πληρώσῃ ἐκ νέου τὸ πυροβόλον του, ἦτο χαμένος. Ἡ ἄρκτος τὸν εἶχεν ἀνακαλύψει· μάλιστα ἔκαμε δέκα βήματα, καὶ ἤκουσε κραυγὴν ἦτο κραυγὴ ἀνθρώπινη, ἦτο κραυγὴ φρίκης καὶ ἀγωνίας συγχρόνως· κραυγὴ, εἰς τὴν ὁ κραυγῶν ἀνθρώπου, συνήθροισεν ἕλας τὰς δυνάμεις τοῦ στήθους του, ἕλας τὰς πρὸς τὸν Θεὸν προσευχὰς του, ἕλας τὰς παρὰ τῶν ἀνθρώπων αἰτήσεις βοήθειας. Τρέξατε!!!...

Τίποτε πλέον, οὐδ' ἀπλοῦν παράπονον δὲν διεδέχθη τὴν κραυγὴν τοῦ Γουλιέλμου.

Ὁ Φρανσοά δὲν ἔπρεχεν, ἐπέτα· τὸ κατωφερὲς τῆς γῆς ἐτάχυνε τὴν πορείαν του. Βαθυμῆδον καὶ καθ' ἔσον ἐπλησίαζε διέκρινε καθαρώτερον τὰ τερατώδες ζῶον, τὸ ὁποῖον ἐκινεῖτο εἰς τὴν οἰκίαν, καταπατοῦν τὸ σῆμα τοῦ Γουλιέλμου καὶ διαμελλίζον αὐτό. Ὁ Φρανσοά ἀπέειχε τέσσαρα βήματα ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἡ ἄρκτος ἦτο τοσοῦτον λυσσασμένη κατὰ τῆς λείας της, ὥστε ἐφάνη ὅτι δὲν τὸν παρετήρησε. Δὲν ἐτόλμη νὰ πυροβολήσῃ, φοβούμενος μήπως φονεύσῃ τὸν Γουλιέλμον, ἂν δὲν εἶχεν ἀποθάνει· διότι τοσοῦτον ἔτρεμεν, ὥστε δὲν ἦτο βέβαιος περὶ τῆς βολῆς του. Ἐλαβε λίθον καὶ τὸν ἔτριψε κατὰ τῆς ἄρκτου.

Τὸ ζῶον διηυθύνθη μανιωδῶς κατὰ τοῦ νέου ἐχθροῦ του· ἦσαν τοσοῦτον πλησίον ὁ εἰς τοῦ ἄλλου, ὥστε ἡ ἄρκτος ἐστηρίχθη εἰς τοὺς ὀπισθίους πόδας της διὰ νὰ τὸν πνίξῃ· ὁ Φρανσοά τὴν ἠσθάνθη ὠθοῦσαν διὰ τοῦ στήθους της τὸ στόμιον τῆς καρβίνας του μηχανικῶς πως ἐστήριξε τὸν δάκτυλόν του εἰς τὴν σκανδαλίαν καὶ ἐπυροβόλησε.

Ἡ ἄρκτος ἔπεσον ὑπτιᾶ, ἡ σφαῖρα εἶχε διαπεράσει τὸ στήθος καὶ ἔθραυσε τὴν σπονδυλικὴν της στήλην.

Ὁ Φρανσοά τὴν ἀφισεν οὐρλιάζουσαν καὶ συμφομένην μὲ τοὺς ἐμπροσθίους πόδας καὶ ἔδραμε πρὸς τὸν Γουλιέλμον· δὲν ἦτο πλέον ἄνθρωπος! δὲν ἦτο πλέον οὐδὲ πτώμα! ἀλλ' ὄστα καὶ σάρκες πληγωμένα, ἡ δὲ κεφαλὴ ἦτον ὀλόκληρος σχεδὸν ἀπαργαμμένη.

Τότε ἀφ' οὗ ἐνόησεν ἐκ τῆς κινήσεως τῶν φώτων, ἅτινα διήρχοντο ὄπισθεν τῶν παραθύρων, ὅτι πολλοὶ τοῦ χωρίου κάτοικοι εἶχον ἐξυπνήσει, ἐφώναζεν ἐπανειλημμένως, φανερώων τὸ μέρος ἔνθα ἦτο. Χωρικοί τινες ἔδραμον ἐνοπλοὶ, διότι εἶχον ἀκούσει τὰς κραυγὰς καὶ τοὺς πυροβολισμούς. Εὐθὺς ἄπαν τὸ χωρίον ἐφθασεν εἰς τὸν κήπον τοῦ Γουλιέλμου.

Ἡ σύζυγός του ἦλθε μετὰ τῶν ἄλλων προμερὰ ὑπῆρξεν ἡ σκηνὴ τότε ἄπαντες οἱ ἐκεῖ ὄντες ἔκλαιον ὡς παιδία.

Συνέλεξαν δὲ αὐτὴν καὶ ἄλλην τὴν παιδίαν τοῦ Ροθανοῦ ἐλεημοσύνην, ἣτις ἀνέβη εἰς 700 δραχμάς. Ὁ Φρανσουὰ τῆ παρεχώρησε τὸ βραβεῖον καὶ ἐπώλησε πρὸς ἐφελός της τὸ δέριμα καὶ τὸ κρέας τῆς ἀρκτου. Τέλος ἕκαστος προσεπάθησε νὰ τὴν βοηθήσῃ καὶ νὰ τὴν συνδράμῃ.

Ἄλ. Δουμάς.

Πλοῖον πρωτοφανές.

Πλοῖον ἕλιως πρωτοφανές κατασκευασθὲν ἐσχάτως ἐν τοῖς ναυπηγείοις τῆς Τουλῶνος, εἶνε δὲ τοῦτο ὀλόκληρον ἐργοστάσιον καὶ ναυπηγεῖον πλωτῶν, τόνων 2,000, κατασκευασθὲν διὰ λογαριασμὸν τῆς Αὐστριακῆς κυβερνήσεως. Τὸ πλοῖον τοῦτο φέρει πρῶτον μὴχανὴν μηχανὴν τριακοσίων ἵππων δυνάμειος· ὑπάρχει δ' ἐντὸς αὐτοῦ πᾶν ὅ,τι ἀναγκαῖον πρὸς ἐξοπλισμὸν καὶ ἐπισκευὴν πλοίου. Χυτήριον, σιδηρουργεῖον, πύργου, μηχαναὶ ὀρεινιστικαί, ἐξισαστικαί, διατρητικαὶ εὐρίσκονται ἐντὸς αὐτοῦ κινούμεναι διὰ μηχανῶν μικρῶν ἀνεξαρτήτων ἀπ' ἀλλήλων. Τὸ πλοῖον τοῦτο θεωρεῖται ὡς ἀριστούργημα τῆς ναυπηγικῆς· διότι, ἐκτὸς τῆς ὡσελείας αὐτοῦ ὡς πλωτοῦ τεχνουργεῖου, κέκτηται καὶ μεγίστην ταχυπλοῖαν δυνάμειον νὰ πλεύσῃ ἐντὸς βραχυτάτου ἀναλόγως χρόνου πανταχοῦ ἔνθα ἡ συνδρομὴ του ἦθελεν εἰσθαι κατεπεύγουσα καὶ ἀναπόφευκτος.

Ὅτι οἱ μεγάλοι ποιηταὶ δυστυχεῖς.

(Ἐκ τοῦ Γαλ. ὑπὸ Γ. Φραντζῆ).

ΙΑ'.

ΤΑΣΣΟΣ.

(Ἰδε τὸ I. ἐν σελ. 174 τοῦ παρόντος τόμου).

Τίς ἀγνοεῖ τὰς δυστυχίας τοῦ ἐνδόξου τούτου ἀνδρός, τὴν δόξαν τῆς Ἰταλίας καὶ τὸν θαυμασμὸν τοῦ κόσμου; Μετὰ τὸν Ὁμηρον αὐτὸς εἶνε ἀναντιρρήτως ὁ ἐνδοξότατος παρουσιαζόμενος. Βυγλιώτται γραφίδες πρὸς ἀλλήλας ἀμιλώμεναι ἐπήνεσαν τὰ συγγράμματα αὐτοῦ καὶ συνέκλυσαν οἰκτεῖρυσαι τὰς δυστυχίας αὐτοῦ.

Ὁ Τάσος ἐγεννήθη εἰς τὸ Σύρρετον τὸ 1544 Μαρτίου 11 ἐκ γονέων Βερνάρδου Τάσσου καὶ Πορτίας Ροσσά. Ἡ καταγωγή αὐτοῦ ἦν ἐκ τῶν ἐνδοξοτέρων τῆς Ἰταλίας οἰκογενειῶν καὶ ἰσχυροτάτων γενεμένων. διὰ πολλὸν χρόνον. Ἡ προμήτωρ αὐτοῦ ὄρ-

μάτω ἐξ οἰκογενείας τῶν Πατρικίων τῆς Βενετίας (1). Εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι εὐγενὴς τῆς Βενετίας ἔχει συνήθως τὴν ὑπερφίαν νὰ μὴ ὑπανδρεῖται ποτὲ ἀνδρα γένους μετρίου. Ἄλλ' ὅλον τὸ παρελθὸν τούτο μεγαλεῖον ἐχρησίμευσεν ἰσως εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ τὸν Τάσσον εἰς δυστυχέστερον.

Ὁ πατὴρ αὐτοῦ γεννηθεὶς κατὰ τὴν παρακμὴν τῆς οἰκογενείας ταύτης προσήλθεν εἰς τὸν πρίγκηπα τοῦ Σαλέρνου, τὸν ἀπογεμνωθέντα τῆς ἡγεμονίας ὑπὸ Καρόλου τοῦ Η'. Καὶ αὐτὸς δὲ ἦν ἐπίσης ποιητής, καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶνε παράδοξον ὅτι κατέστη πτωχὸς καὶ δυστυχὴς ἔχων τὸ προτέρημα τοῦτο καὶ τὴν κακὴν τύχην τοῦ νὰ ἦνε δούλος τινος ἡγεμόνος.

Ὁ Τάσος κατ' ἀρχὰς ἀνετράφη εἰς τὴν Νεάπολιν. Το δὲ ποιητικὸν αὐτοῦ πνεῦμα, ὁ μόνος αὐτοῦ πλοῦτος, ὃν παρὰ τοῦ πατρὸς ἔλαβεν, ἐφανερῶθαι ἐκ παιδικῆς ἡλικίας· διότι ἐπαιετὴς ὢν ἐπιχοῦργει ὁ Βερνάρδος, ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἐξορισθεὶς ἐκ τῆς Νεαπόλεως μετὰ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Πρίγκηπος τοῦ Σαλέρνου καὶ γινώσκων διὰ σκληρὰς ἐμπειρίας τὸν κίνδυνον τῆς ποιήσεως καὶ τοῦ νὰ ἦνε τις πλησίον τῶν μεγάλων, ἠθέλησε νὰ ἀπομακρύνῃ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν δύο τούτων εἰδῶν τῆς δουλείας. Διὰ τοῦτο ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸ Παταύιον (2) ἵνα σπουδάζῃ Νομικά.

Ὁ Τάσος ἔχων πνεῦμα ἀντιληπτικὸν εὐδοκίμησεν εἰς πάντα, προαδεύσας προσέτι εἰς τὴν φιλοσοφίαν καὶ φιλολογίαν· παρασυρόμενος ὅμως πάντοτε ὑπὸ τῆς ἀκαταμάχητου ὠθησεως τῆς πρὸς τὴν ποίησιν μεγαλοφυΐας αὐτοῦ, ἐν ᾧ κατεγίνετο εἰς τὰς μελέτας ταύτας οὐδόλως οὐσας τῆς κλίσεως αὐτοῦ, συνέθεσεν εἰς ἡλικίαν δεκαεπτὰ ἐτῶν τὸ ποίημα, τὸ ἐπιγραφόμενον Renaud, ἔπειρ ἐγένετο ὡς πρόδρομος τοῦ ἐτέρου, καλουμένου Ἱερουσαλήμ. Ἡ δ' ἀποκτηθεῖσα ὑπόληψις ἐκ τοῦ πρώτου τούτου ἔργου, κατέπεισεν αὐτὸν νὰ παραδοθῇ ὀλοσχερῶς εἰς τὴν ποίησιν· ἔπειτα δ' εἰσῆλθη εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Aetherei τοῦ Παταυίου ὑπὸ τὸ ὄνομα Μεταμελόμενος (Pentito), θέλων νὰ φανερώσῃ διὰ τούτου ὅτι μετενόει διὰ τὸν χρόνον, ὃν ἐνομίσειν ὅτι ἀπώλεσε, διατρίβων ἐν τῷ σχολείῳ τῆς Νομικῆς, ὅπου ἡ φυσικὴ αὐτοῦ κλίσις δὲν εἶχε παντάπασι προσκαλέσει αὐτόν.

Ἦρχισε δὲ τὴν Ἱερουσαλήμ αὐτοῦ εἰς ἡλικίαν εἰκοσιδύο ἐτῶν, καθ' ὃν χρόνον ἤρχισε νὰ ἀναρᾶνται καὶ ἡ Λουσιὰς τοῦ Καμοένου. Τὸν Πορτογάλλον τούτον ποιητὴν ἐνβεί κἀλλιστα ὁ Τάσος, διότι καὶ ἀνεγίνωσκεν αὐτὸν καὶ ζηλότυπος αὐτοῦ ἦν πρὸς δὲ τούτοις διετέθη ὑπ' αὐτοῦ οὕτως, ὡς ὁ Θεμιστοκλῆς ὑπὸ τῶν τροπαίων τοῦ Μαραθῶνος. Διὸ καὶ ἔλεγεν ὅτι ἐφοβεῖτο πολὺ τὸν Καμοένον ὡς τὸν μόνον αὐτοῦ ἀνταγωνιστὴν εἰς ἄλλην τὴν Εὐρώπην. Ἄλλ' ὁ φόβος οὗτος εἰλικρινὴς ὢν, ἦν λίαν παράλογος, διότι τοσοῦτον ὁ Τάσος ὑπῆρχεν ἀνώτερος τοῦ Καμοένου, ὅσον ὁ Πορτογάλλος οὗτος ἦν ἀνώτερος τῶν συμπατριωτῶν αὐτοῦ.

Διὰ τὴν ἀποπληρωσὴν δὲ τὸ πεπρωμένον, ἐξ οὗ ὁ πατὴρ ἐφρόντισε νὰ ἀπαλλάξῃ αὐτόν, ἦλθεν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Δουκὸς

(1) Son aieule etait une Cornano.

(2) Patavium, ἢ καὶ Παταύιον παρ' ἑλλήσι καλουμένη, ἐπίσημος πόλις τῆς ἀνω Ἰταλίας, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐκ Τροίας Ἀντινόμου. Νῦν καλεῖται Πάδουα.

τῆς Φερράρας (Ferrare) (1), νομίσας ὅτι, συνοικῶν καὶ συντρώγων παρὰ τινι ἡγεμονίᾳ καὶ στιχυουργῶν ὑπὲρ αὐτοῦ, εἶχε βεβαίαν τὴν ἀποκατάστασιν. Εἰκοσιεπταετῆς δ' ὢν ἠκολούθησε τὸν Καρδινάλιον d' Este εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Γαλλίας, ὅπου ὑπεδέχθη αὐτόν, κατὰ τοὺς Ἱταλοὺς ἱστορικοὺς, Κάρολος δ' Θ'. καὶ ἀπέμεινε αὐτῷ τὰς ἀνηκούσας εἰς τὴν μεγαλοφυΐαν του ἐνδείξεις. Ἐπειτα δ' ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Φερράραν πλήρης τιμῶν καὶ ἀγαθῶν.

Ἄλλ' αἱ τιμαὶ αὐταὶ καὶ τὰ ἀγαθὰ ταῦτα τὰ τοσοῦτον ἐπαινούμενα περιωρίζοντο μόνον εἰς τινὰς ἐπαινοῦσας, οἵτινες εἶνε ὁ πλοῦτος τῶν ποιητῶν. Ἡ δὲ ἐν Φερράρα διαμονὴ αὐτοῦ ὑπῆρξε δι' αὐτὸν λίαν ἀπαισιος· διότι ἰδὼν τὴν ἀδελφὴν τοῦ Δουκὸς ἡρώσθη αὐτῆς. Το δὲ ἄλλο τούτου πάθος, πρώτη αἰτία γενόμενον τῶν τῆς αὐλῆς δυσπρακειῶν, ὑπῆρξεν ἡ πῆρξιν τῆς μελαγχολικῆς ἐκείνης διαθέσεως, ἣτις κατεμάρανεν αὐτὸν ἐπὶ εἰκοσιν ἔτη καὶ ἕνεκα τῆς ἐπορίας ἐθεωρήθη παράφρων, ἀνθρώπος τοσοῦτον ἐκχύσας λογιῶν εἰς τὰ συγγράμματα αὐτοῦ.

Ἄσματα ἵνα τοῦ ποιήματός του εἶχον ἤδη δημοσιευθῆ ὑπὸ τὸ ὄνομα

(1) Ἐκ τοῦ ἀρχαίου λατινικοῦ Forum alieni. Ὁ Δουξ οὗτος ἦν ἐκ τῶν ἀρχαίων καὶ ἐνδοξῶν οἰκογενειῶν τῆς Ἰταλίας· ἐβασίλευσεν ἐπὶ πολλῶν πόλεων, ἀποκτίσας μεγάλην ὑπόληψιν διὰ τὴν πρὸς τοὺς σοφοὺς καὶ τεχνίτας προστασίαν αὐτοῦ.

(ΜΕΝΤΩΡΟΣ Τόμ. Γ'. Τεύχος ΑΑ')

Godefroy (1), ὅτε ἐξέδωκεν αὐτὸ πλήρες, ὀρθότερον τίτλον φέρων ἢ Ἑλευθερωθεῖσα Ἱερουσαλήμ. Τὰ δὲ πρῶτα αὐτοῦ ἄσματα μεταφρασθέντα εἰς τὴν Λατινικὴν, Γαλλικὴν, Ἰσπανικὴν, Ἀραβικὴν καὶ εἰς ἄλλας διαλέκτους ὀλιγώτερον γνωστάς, εἶχον ἤδη διασπαρῆ καθ' ἄλλην τὴν Εὐρώπην, ἀντιχούσαν ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφέως καὶ ἀναμένουσας αὐτὰ λίαν ἀνυπομόνως.

Ἡ περὶ τὰ ποιήματα τοῦ Τάσσου προθυμία τῶν ἀνθρώπων ἦν

τοσοῦτον μεγίστη, ὥστε δὲν ἀφινονεῖς τὸν ποιητὴν οὐδὲ τὸν ἐλάχιστον χρόνον, ἵνα διορθώσῃ αὐτὰ ἢ νὰ ἔχῃ τὸ ὄλον· διότι αἱ παρακλήσεις τῶν φίλων, αἱ προσταγαὶ τῶν προσεταῶν αὐτοῦ, ἀφῆρουν ἀπ' αὐτοῦ καὶ τὰς μετὰ τάχους κεχαραγμένους ἀντιγραφάς· ὅτε δὲ ὀλόκληρον ἐφάνη τὸ ποίημα, ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν ἀνθρώπων ἠῤῥησε καθ' ὑπερβολήν. Μία δὲ μόνον Ἀκαδημία, ἡ τῆς Κρούσκας, δὲν παρεδέχθη τὴν γενικὴν ταύτην χειροκρότησιν.

Τὸ ποίημα δ' αὐτοῦ ἐξεδόθη ὀλιγάκις ἐν διαστήματι πέντε ἐτῶν.

Ἐπειδὴ δὲ ἐ-

νώτερος τοῦ τε Ὁμήρου καὶ Βιργιλίου, ὁ θρίαμβος αὐτοῦ ὑπῆρξεν ὡς οὐδέποτε πληρέστατος. Ἄλλ' ἐπλήρωσεν ἀκριβὰ τὰς ἐπιτυχίας αὐτοῦ ταύτας, λέγων καὶ αὐτὸς ἐπομένως τὸ τῆς ἀρχαι-

(1) Μεταξὺ πολλῶν, οἵτινες φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦτο, εἶνε καὶ ὁ Δουξ τῆς Λορραίνης, πρῶτος βασιλεὺς Χριστιανὸς τῆς Ἱερουσαλήμ.

Ο ΤΑΣΣΟΣ.

έτητος εζήσα ικανώς ευτυχής και ενδοξος· διότι ο επιλοικος αυτού βίος δέν εινε άλλο τι παρά σειρά συμφορών δεινοτάτων. Περιληφθείς δηλαδή οκταετής ετι ών εν τή εξορία του πατρός αυτού και μάλιστα εν τή θανατική απόφασει, άπατρις, άπορος, άνευ οικογενείας, καταδικωμένος υπό των έχθρών τής μεγαλοφυίας αυτού, έλεεινολογούμενος μέν, άλλ' ελιγωρούμενος υπό των υπ' αυτό φίλων καλουμένων, υπέστη τήν εξορίαν, τās φυλακίας, τήν εσχάτην ένδειαν και τήν πείναν αυτήν. Έπειδή δ' είνε τοσαύτας συμφοράς προσετίθετο και ή έκ τής συκοφαντίας άνυπόφορος δυστυχία, προσβάλλουσα αυτόν και καταδυναστεύουσα, ήναγκάστη να φύγη έκ τής Φερράρας, όπου ο προστάτης αυτού, ο τοσοῦτον υπ' αυτού δοξασθείς (1), τόν είχε ρίψει εις τās φυλακίας. Ούτω λοιπόν καταδικωμένος καθ' έκάστην υπό του φόβου, μήπως, κρατηθείς, παραδοθή εις εκείνον, δν δέν ήδύνατο πλέον να νομίξη άλλον παρά ως τύραννον αυτού, μη έχων δε πού να καταφύγη ως εις άσυλον παρά εις τό Σύρρεντον, όπου περιέμενεν αυτόν απόφασις θανάτου, περιεπλανήθη εις σχολιάς οδούς και έφρασεν εις τήν Βήλγητραν (Véletry), όπου μεταλλάξας τὰ ήμάτια αυτού μετά ποιμένων έφρασαν επί τέλους εις τήν Καιήτην (2) (Gaëte) καταβεβλημένος και άπηυθηκός· μη δυνάμενος δε πλέον να προχωρήσει μακρύτερα, επιβιβάζεται, αποφεύγει τήν Νεάπολιν και φθάνει εις τό Σύρρεντον πεζός, κεκαλυμμένος από ράχη τής εσχάτης ένδειας. Ένταύθα κατέρυγε πλησίον αδελφός τινος, ήν είχεν εισέτι, παρασχούσης αυτώ, ως φαίνεται, άσυλον και παρηγορίαν· έμεινε δ' ένταύθα κεκρυμμένος επί τινα χρόνον, δοκιμάζων ήδη κατά πρώτον εν ευτελεί ασύλω τοιαύτην ανάπαυσιν, οίαν ούδέποτε εδοκίμασε, παρά τοίς Μεγάλοις ών. Έν τω διέμενεν ήσυχα και σκαπόν είχε να μη απέλθη εκείθεν, αίρνης επιστολή τις τής Λεονώρας d'Est ληρωθείσα προσπαθεί να άποσπάσει αυτόν εκ τής ήδουπαθείας τής καταφυγής αυτού ταύτης. Ο Τάσσος συγκατετέθη. (3).

Ο Αλφόνσος υπεδέχθη τότε αυτόν μεθ' υποκριτικής χαράς και αγαθότητας, ήτις δέν εβράδυσε να εξελεγχθῆ ως τοιαύτη. Διότι αφ' ου ή ζηλοτυπία των κολάκων αυτού εξεμάχη κατά του Τάσσου, ούτινος ή μελαγχολία εθωρείτο υπ' αυτών παραφροσύνη, πλακτόντων και φανταζόμενων πράξεις αυτού, ως διηγούντο έπως βεβαιώσσωσι τήν συκοφαντίαν, ο Αλφόνσος πιστεύσας εις τους μογηρούς των κολάκων αυτού λόγους εθεώρει και αυτός παράφρονα άνθρωπον, οστις είχεν εκλέξει αυτόν ως συμμετόχον τής άθανασίας αυτού. Ο προσβλητικός ούτος τρόπος

(1) Ο προς τήν αδελφήν του Δούκα έρωσ του Τάσσου υπήρξεν ή πρόφασις τής βίας ταύτης· θέλομεν δ' ιδεί μετά ταύτα αν αυτή ήν βίασμος.

(2) Πόλις και άκρωτήριο της Ιταλίας επί των συνόρων του Απτιού και τής Καμπανίας, ήν λέγουσιν ότι εκάλεισεν ούτως ο Αίνεις από του δνύματος τής τρορού αυτού Καιήτης.

(3) Η επιστολή αυτη τής αδελφής του Δούκα αποδεικνύει ήσως ότι δέν ήτο ή κυρία αίτία τής καταδνώξεως ο προς τήν ήγεμονίδα ταύτην έρωσ του Τάσσου· διότι πως αυτη ήθελε τολμήσει να παρκινήσει τον Τάσσο έννα επανέληθ εις τήν αυλήν του αδελφου αυτης; Απεναντίας διὰ τήν δόξαν αυτης και τήν ασφάλειαν του έραστου αυτης δέν κατέβαλε πάσαν προσπαθειαν, έννα απομακρύνη αυτόν;

ήρει βεβαίως διὰ να κατηράξη τό λογικόν του Τάσσου. Οθεν μη δυνάμενος πλέον να υποφέρει τήν ατιμίαν ταύτην, δι' ής εκάλυπτον αυτόν, ανεχώρησε και αύθις εκ τής Φερράρας. Ευτυχής δε ήθελε λογισθῆ, αν είχε τήν επιμονήν να μη επιστρέψη πλέον μηδέποτε εις αυτήν!

Περιπλανώμενος λοιπόν εις διαφόρους πόλεις τής Ιταλίας, συνήντα πανταχού τήν περι τής παραφροσύνης αυτού φήμην, επιμελώσ διασπαρείσεν υπό τής επάρτου μογηρίας. Και οι μόν κάτοικοι των πόλεων υπεδέχοντο αυτόν μετά συγκινήσεως και οίκτου, αυτός δε πολλάκις κατηράτο τήν δόξαν αυτού.

Τέλος πάντων ή δυστυχία του επανέφερεν αυτόν εις τήν Φερράραν, όπου ο Δούξ μη φανταζόμενος άλλα τινά μέσα προς δικαιολόγησιν των προτέρων αυτού καταδνώξεων παρά νέαν καταδνώξιν έφυλάκισεν αυτόν και δεύτερον. Η απελπισία ήλλοίωσε τον ρωμαλέον του Τάσσου διοργανισμόν και έρριπεν αυτόν εις πολυχρονίου νόσου, αφαιρούσας αφ' αυτού ένιστε και τήν χρῆσιν του λογικού. Ούτω δη ο θρίαμβος, ούτως είπειν, των κατηγορούντων αυτόν ως παράφρονα υπήρξε πληρέστατος.

Ποία ήδη καρδιά δέν καταθλίβεται όρώσα τοσαύτα δυστυχήματα μετά τοσαύτης δόξης! Κατηχυμμένος, απηλιτισμένος, βορά πολυειδών και σφοδροτάτων θλίψεων, έγγραφε πανταχού, όπως τύχη τής ελευθερίας αυτού. Έγραψε προς τον Πάπαν, προς τον Δούκα και τήν Δούκισσαν τής Μανδούας, προς τους Δούκας του Ορβίνου και Σαβόιας, προς άλλας πολλας δυνάμεις. Το εις τό Βέργομον (Bergame (1)) μάλιστα πεμφθέν ύπόμνημα αυτού, εν πληρει συνεδριάσει άναγνωσθέν, τοσοῦτον συνεκίνησε τās καρδιάς όλων των άκροατών, ώστε πάντων οι οφθαλμοί έχυσαν δάκρυα. Ένεοαρρόνη μάλιστα να αναφέρει τὰ παράφρονα αυτού και προς αυτόν τον Αυτοκράτορα. Ροδόλφον, ως προς άρχοντα και άνωτατον κριτήν του κατ' αυτού διωγμού, άλλ' ουδέν κατώρθωσεν. Ο,τι λοιπόν δέν ήδυνήθη να επιτύχη διὰ τοσοῦτων παρακλήσεων, τήν επί τοσοῦτο δηλονότι ποθυμένην αυτού ελευθερίαν, ής ή απώλεια εφείνετο κατηγορούσα τήν Ιταλίαν όλόκληρον, τουτο κατώρθωσεν ή τύχη ή μάλλον ή ιδιοτροπία του Αλφόνσου (2).

Αλλά και αυτη ή ποιητική αυτού δόξα φαντασιώδης παρηγορία πραγματικων δυστυχιων προσεβλήθη πανταχούθεν· διότι τό πλήθος των έχθρών ήλάττωσεν επί τινα χρόνον τήν υπόληψιν αυτού, θεωρηθέντος ως ασήμου σχεδόν ποιητού. Αλλ' επί τέλους μετά είκοσιν έτη, άπαυδήσαντος του φθόνου, κατενίκησε τὰ πάντα ή άξία αυτού και, οτε ήδη τό πνεύμα του άπαυδήσεν εκ των πολλων πολυχρονιων δυστυχιων είχε κατακτήσει όλως αναίσθητον, προσέφερεν αυτώ τιμās και πλοῦτους.

Μετά ταῦτα προσεκληθή εις τήν Ρώμην υπό του Πάπα Κλήμεντος VII, αποφασισαντος μετά του συλλόγου των Καρδιναλιων να άπονεύη αυτώ τήν δάρφην και τās τιμās του θριάμβου. Η τελετή αυτη ήν τότε εν Ιταλία σουδαιοτάτη και έντιμοτάτη. Δύο λοιπόν Καρδιναλίοι και πλείστοι Ιεράρχαι μετά και άλλ

(1) Bergomum· Πόλις της άνω Ιταλίας περην του Πάδου, κτισθείσα υπό των Γάλλων, οτε ουτοι εισέβαλον εις τήν Ιταλίαν.

(2) Έφώρταζον τότε εις τήν Φερράραν τον γάμον του Κίσαρος d'Este· Οτε ο Δούξ της Μαντοῦας ώφελήθει εκ τής περιστάσεως ταύτης εζήτησε τήν ελευθερίαν του Τάσσου και έλαβεν αυτην.

λων πολλων πάσης τάξεως, υποδεζάμενοι τον Τάσσο εις αποστασιν μιλίου εκ τής Ρώμης, ώδήγησαν αυτόν προς τον Πάπαν παρ' ου ήκουσε ταῦτα: Έπιθυμω να τιμήσετε τον εκ δάρφνης στέφανον, οστις έτιμῆσε μέχρι σήμερα τον πάντας τους φέροντασ αυτόν. Τότε οι δύο Καρδιναλίοι, Αλδοβραδίνιοι, άνεψιοί του Πάπα, αγαπώντες και θαυμάζοντες τον Τάσσο, άνελαβον τήν περι τής πομπής τής στέψεως φροντιδα.

Αλλ' ενω πάσαι αι προπαρκασκευαι έγινοντο επί του Καπιτωλίου, όπου έμελλε να εκτελεσθῆ ή στέψις του ποιητού, ο Τάσσο έπεσεν άσθενήσας βαρέως και, ως ή τύχη είχεν επιθυμήσει να άπατήση αυτόν και κατὰ τήν τελευταίαν ταύτην στιγμήν, άπέθανε τήν παραμονήν της πομπής εις ήλικίαν ετών πενήτηκοντα και ένός.

Ο Τάσσοσ κατὰ τους βιογράφους αυτού είχε θέληγητρα πολλά, χαρρακῆρα γλυκύν, πρόσωπον χαριέν, πλείστας χάριτας εις τήν συνομιλίαν αυτού και πολυ μεγαλείον εν τή ψυχῆ. Προς δε τουτοις είχε και άλλο προτέρημα, οπερ άλλοι μεν δέν αποδίδουσιν εις τους ποιητάς, ήμεις δε απεναντίας άπνηστήσαμεν πάντοτε εις τους κεκτημένους μεγάλα προτερήματα, δηλονότι άνδριαν παράδοξον.

Η ήγεμονίς d'Este, ής, ως λέγουσι, τοσοῦτον άφρόνως έρωτόληπτος κατέστη (1), δέν έβλεπε τον έρωτα αυτού μετ' άδικορίας. Ο Τάσσοσ ενεπιστεύθη άνοήτως τό μυστικόν αυτού εις τινα φίλον, οστις επρόδωκεν αυτόν· ο ποιητής εζήτησε τότε λόγον τής άδικίας ταύτης· ο δε άτιμος αυτού αντίπαλος, λίαν άνανδρος ών, ένωθεισ μετά τριων αυτού αδελφών, επίσης άρχείων, ώρμησε μετ' αυτών κατὰ του ποιητού, οστις μετά μεγάλης γενναιοτήτοσ υποστάς τήν άνισον ταύτην μάχην, επλήρωσε δύο εκ των αντιπαλων αυτού και ουτως εδωκε καιρόν εις τους προς βοήθειαν αυτού έρχομένους. Αυτη είνε ή άπαισιος διένεξις, ή προκαλέσασα ελα τὰ δεινά του Τάσσου, δούσα εις τον Δούκα να έννοση έρωτα, υπ' ου ήν αδύνατον να μη θεωρη ή αυτον προσεβλημένον.

Ο Συγγραφεύς των Παρατηρήσεων επί τής Ιταλίας αναφέρει ιδιαίτερον τι συμβεβηκός, οπερ αποδεικνύει οτι ένιστε άναμιγνύονται μετά τής θλίψεως, της δηλητηριαζούσης τήν ζωήν των ένδοξων άνδρών, ζωηραι τινες και απρόοπτοι παρηγορίαι.

Κατὰ τους χρόνους δηλονότι του Τάσσου τὰ περι τήν Γαϋγέτην (Gayette) έρη ήσαν αι φωλεαι πολυπληθών ληστών εκ λειποτακτων σχηματισθείσαι. Οι λησται ουτοι επί μακρόν χρόνον κατὰ τον ιε' αιώνα άπήτην φιλονεικούντες τό βασιλείον της Νεαπόλεως· εζων δε εκ λεηλασίας και συνεκρότου είδός τι Δημοκρατίας, ολίγον ανησύχου, ήν μάλιστα, λέγουσιν, ήνεύγοντο βλεπόντες οι αντιβασιλεις της Ισπανίας. Έν οση λοιπόν ουτοι κατείχον τήν θέσιν ταύτην, οι εδοιπόροι μόνον μετά συνοδίας εύόπλου και πολυαριθμου ήδύναντο να ριποκινδυνεύσωσιν εκείθεν διαβαίνοντες. Μία εκ των συνοδιων, μεθ ής ήν και ο Τάσσοσ, διαβαίνουσα εκείθεν προσεβλήθη υπ' αυτών. Είς δε εκ των κακούργων τούτων ά

(1) Έν τουτοις πρέπει να παραδεχθώμεν οτι ήκούσθησαν κατὰ καιρούσ φήμηαι, αιτινες παύρώρισαν τον Δούκα και έγινοντο ή κυρία αίτία τής καταδνώξεως του Τάσσου.

κούσας επί του πεδίου της μάχης τό όνομα του συγγραφέως της Ιερουσαλήμ έρριψε χαμηλὰ τὰ όπλα αυτού και τρέξας συνέλαβε τον Τάσσο και ώδήγησεν αυτόν εις τον άρχηγόν του πλήθους· εκείνος δε υποδεχθείς αυτόν μετά σεβασμού και αξιοπρεπειας άπέδωκε τὰ πράγματα αυτού μετά προσθήκης δώρου τινός, και προσπορευόμενος φρουράς ώδήγησε τον ποιητήν εκτός παντός κινδύνου. Ούτω λοιπόν άνθρωποι χυδαίοι εφάνησαν δικαιοτεροι εκτιμηται τής άξίας του Τάσσου, παρ' εσον αιών, καυχώμενος οτι είνε φωτισμένος· τον δε φόρον του σεβασμού και του θαυμασμού δν ήρνήθησαν εις αυτόν πολλοί των συγγρόνων, αυτός έλαβε παρά πληθούς κακούργων.

Αλλ' οι μεταγενέστεροι υπερασπίσθησαν κάλλιστα τον ποιητήν, διότι ο χρόνος, ο υποσκάπτων τήν υπόληψιν τοσοῦτων έργων, εζησφαλίσε τήν του Τάσσου. Η Έλευθερωθείσα Ιερουσαλήμ ψάλλεται σήμεραν (1) εις πολλά μέρη της Ιταλίας, ως τό πάλαι εις τήν Έλλάδα τὰ ποιήματα του Όμηρου, ούτα τό ώραίωτερον μνημειον της επικής ποιήσεως μετά την Γιάδα και Αίνειάδα.

Τήν μεγάλην ταύτην ύπόθεσιν της Έλευθερωθείσης Ιερουσαλήμ διεπραγματεύθη άξίως, ένθέτων εν αυτη τοσοῦτο συμφρον εσον και μεγαλείον. Το ποιήμα διεξάγεται όλον σχεδόν καλώς και έντέχνως συνδεσμεμένον· επιφέρει τὰ συμβάντα επιδειξίως, διανέμει σωρως τὰ φωτα και τας σκιάς· μεταφέρει τον άναγνώστην εκ των φόνων του πολέμου εις τās τέρψεις του έρωτος και εις τήν παράστασιν των ήδουπαθειων· επανάγει αυτόν πάλιν εις τās μάχας· ερεθίζει βαθμηδόν τήν ευαισθησίαν και ουτω από βεδίλου εις βεδίλιον φαίνεται ύψηλότερος εαυτου. Το υφρος αυτού είνε σχεδόν πανταχού λαμπρόν και γλαφυρόν. Οσάκις δε ή ύπόθεσις άπαιτεί μεγαλείον, βλέπει τις μετ' εκπλήξεως πως ή άπαλότης της Ιταλικής γλώσσης, νέον χαρρακῆρα λαμβάνουσα εκ των χειρών αυτου μεταβάλλεται εις μεγαλειότητα και δύναμιν. Φαίνεται μάλιστα οτι έναγωνίζεται προς τον Όμηρον (2), ούτινος ήκολούθησε τά'χην ως προς τήν τέχνην του συναρμολοζειν τὰ χρώματα και διανέμειν προς τε τās άρετάς και τās κακίας τους προσήκοντας χαρρακῆρας, δι' ων μάλιστα αυται διακρίνονται. Πού δύναμεια να εύρωμεν χαρρακῆρας ποικιλωτέρους, ισχυρότερον συγκεκριατημένους παρά εις τήν ελευθερωθείσαν Ιερουσαλήμ;

Το άριστούργημα έμως τουτο έχει ελαττώματα· ο άναγνώστης υποφέρει δυσφόρος γοητεύματα, άτινα φαίνονται οτι ανήκουσιν εις τήν μαγικην δύναμιν των Νηρηίδων (3)· άνάμνημα ι-

(1). Κατ' αρχάς δηλαδή του παρόντος αιώνος, οτε συνεγράφη και τό παρόν. Σ. Μ.

(2). Ο Βολταίρος, εζ ου ήρανίσθημεν ταῦτα, λέγει οτι υπερβαίνει τον Όμηρον. Αλλ' ήμεις τολμώμεν να μη συμμεριζώμεθα τήν γνώμην αυτού. Ουδεις εισέτι εξισώθη προς τον Όμηρον ως προς τās παραστάσεις και τους χαρρακῆρας, δι' οπιεστούμεν αδύνατον οτι υπερέβη αυτόν.

(3). Αί Νηρηίδες ήταν δαιμόνια εν γυναικείω σχήματι φαινόμενα· ήσαν δε κατὰ τον αριθμόν πενήτηκοντα· τὰ δε όνόματα αυτών διαφόρος αναφέρονται παρ' Όμήρ. Ησιόδ. κλ. Παριστάνοντο δε συνήθως ως κόραι ήλαραι και πλήρεις θεληγῆτων. Αί ώραίεσται εζ αυτών ήσαν ή Αμφιτρίτη, γυνή του Ποσειδώνος, και ή Θέτις, μήτηρ του Αχιλλέως. Σ. Μ.

θεῶν ἔθνη των τε καὶ χριστιανικῶν λογοπαίγνια καὶ τινος παιδαριώδεις ιδέαι, τὰς ὁποίας, ὡς φαίνεται, ἀπῆται ὁ τότε αἰὼν. Ἄλλ' αἱ ἐλαφραὶ αὐταὶ κηλίδες ἐξαφανίζονται ἐνώπιον τῆς λαμπρότητος. δι' ἧς λάμπει τὸ θαυμαστὸν τοῦτο τοῦ πνεύματος προῖον, ὅπερ ἴσως ἔσται ἀσύγκριτον. Ὁ Ἀμίντας (Aminle) αὐτοῦ ὑπῆρξεν εἰς τὴν Ἰταλίαν τὸ ὑπόδειγμα τῆς ποιμενικῆς ποιήσεως· διότι ἔχων πνεῦμα ἐπιδεικτικὸν τῶν πάντων ἐνησχολήθη εἰς ἅλα σχεδὸν τὰ εἶδη τῆς ποιήσεως. Ἄλλα τὰ ἔργα ταῦτα, ἅτινα ἠδύναντο νὰ δοξάσωσιν ἄλλον τινὰ ποιητὴν, δὲν πρέπει νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ἔψην, προκειμένου περὶ τοῦ συγγραφέως τῆς Ἐλευθερωθείσης Ἱερουσαλήμ.

ΠΡΟΦΥΛΑΚΤΙΚΑΙ

κατὰ τῆς Ἀσιατικῆς χολέρας ὁδηγία.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε παρατηρήσεων καὶ πειραμάτων διαφόρων ἐπιστήμων ἱατρῶν ἐβεβαιώθη ἃ) ὅτι τὸ εἰδικὸν τῆς χολέρας αἷτιον εἶνε στοιχεῖόν τι ἀγνώστου φύσεως καὶ δηλητηριον, καλούμενον χολερικὸν μίασμα. β) ὅτι τὸ χολερικὸν μίασμα ἀναπτυσσόμενον αὐτομάτως ἐν ταῖς Ἀνατολικαῖς Ἰνδίαις, ἐνυπάρχει εἰς τὰς ὕλας τῶν ἀροδεύσεων (κῆπρανα) τῶν χολερικῶν τῶν. Ἐπομένως ἐξ αὐτῶν μόνον καὶ ἐκ τῶν ὑπ' αὐτῶν μεμολυσμένων διαφόρων πρακτικῶν καὶ ὄχι ἐκ τῶν ἰδίων χολερικῶν ἀπ' εὐθείας μεταδίδεται τὸ μίασμα. Ἄλλα διὰ νὰ μεταδοθῇ ἐκ τῶν ὑλῶν τούτων τὸ χολερικὸν μίασμα, ἀνάγκη ν' ἀρχίσῃ πρότερον ἢ σπῆσι αὐτῶν νὰ παρέλθῃσι δηλ. 24 τοὐλάχιστον ὧραι μετὰ τὴν ἀροδευσιν. γ) ὅτι ἢ ἐκ τῶν ὑλῶν τούτων μεταδόσιν τὸ μίασμα καὶ τῆς χολέρας γίνεται διὰ τοῦ μολυσμοῦ τοῦ πένριξ αὐτῶν ἀτμοσφαιρικῶ ἀέρος ἢ μάλιστα ἀπ' εὐθείας ἐξ αὐτῶν, ὑπὸ τῶν δυσωδῶν αὐτῶν ἀναθυμιάσεων καὶ συχνότερον διὰ τῆς ἀναμίξεως τῶν ἀναθυμιάσεων τούτων μετὰ τῶν ποσίμων ὑδάτων. Ἄλλα διὰ νὰ συμβῇ ἢ μεταδόσιν αὕτη, ἀνάγκη προσέτι ἢ ἐπὶ τῶν ὑγίων ἀτόμων ἐπιδρασίς τῶν εἰρημένῶν ἀναθυμιάσεων νὰ ὑπάρξῃ ἐπὶ ὧρας τινὰς συνεχῆς καὶ διαρκῆς. δ) ὅτι τὸ χολερικὸν μίασμα δὲν εἶνε κατ' εὐτυχίαν τόσο ἐλαφρὸν καὶ πτητικόν, ὅσον τὰ λοιπὰ μιάσματα. Ἐπομένως δὲν δύναται νὰ μένῃ ἐπὶ πολὺν χρόνον μήτε νὰ ἐξαπλωθῇ εἰς μεγάλας διαστάσεις εἰς τὴν ἀτμοσφαιραν καὶ διὰ τοῦτο δὲν μεταδίδεται ἀπὸ τόπων εἰς τόπους ἢ χολέρα διὰ τῶν ἀνέμων, ἀλλὰ διὰ τῆς μεταβάσεως προσβεβλημένων μόνον ὑπ' αὐτῆς ἀνθρώπων εἰς ὑγιεῖς τόπους, εἰς τοὺς ὁποίους ἔμωσ καὶ ἐνὸς μόνου ἀνθρώπου ἀπλή χολερικὴ διάρροια ἀρκεῖ δυστυχῶς νὰ γίνῃ νέα ἐστία ἐπιδημικῆς χολέρας. ε) ὅτι τὸ χολερικὸν μίασμα, διὰ νὰ ἐπενεργήσῃ ἐπιτυχῶς καὶ νὰ ἀναπυρρῇ ἀτομικῶς ἢ ἐπιδημικῶς ἢ χολέρα, ἔχει μεγίστην ἀνάγκη τῆς συνδρομῆς βοηθῶν τινῶν, ἀνευ τῶν ὁποίων δὲν δύναται νὰ λάβῃ μεγάλην ἰσχύον καὶ ἔκτασιν ἀλλὰ μένει περιωρισμένη καὶ ἔλως ἀδύνατος· οἱ δὲ βοηθοὶ οὗτοι καλοῦνται βοηθητικὰ τῆς χολέρας αἷτια· ταῦτα δέ, συγκεφαλαϊούμενα ἐν περιλήψει, εἰσὶν ἢ ὑγρασία, αἱ ἀκαθαρσίαι, ἢ ψύξις ἐν γένει, αἱ παντὸς εἶδους

καταχρήσεις, τὰ θλιβερά ψυχικὰ πάθη καὶ ἡ μεγάλη τοῦ σώματος ἀτονία.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω τούτων ἐπιστημονικῶν ἀρχῶν ἐξάγονται οἱ ἐξῆς κατὰ τῆς χολέρας προφυλακτικοὶ κανόνες, τοὺς ὁποίους δοσὶ τηρήσωσιν εὐλαβῶς, ἄς ὡσι βέβαιοι, ἐτι δὲν ὀκνήσωσιν ὑπ' αὐτῆς. Διὰ δὲ τὸ εὐληπεῖν αὐτῶν ἐκθέτω αὐτοὺς ἐν εἰδει ἀφορισμῶν εἰς τὰς ἐπομένους δύο τάξεις.

Ἄμα λοιπὸν εἰς τινα χώρον ἢ πόλιν ἐνσκύψῃ ἢ χολέρα, οἱ μὲν δεῖλοι καὶ οἱ ἐξ ἄλλων νοσημάτων λίαν ἐξηθνημένοι αὐτῆς κάτοικοι φρεῖλουσιν ἀμέσως ν' ἀπέλθωσιν εἰς τὰ περίξ ὧρας τινὰς μεμακρυσμένα ὄρενὰ καὶ ὑγιῆ χωρία· οἱ δὲ ἐμμένοντες χρεωστοῦσι ν' ἀποφεύγωσι διαρκῶς τὰ ἐξῆς.

1) Τὴν συσώρευσιν καὶ συνοίχησιν πολλῶν ἀτόμων καὶ μάλιστα ἀθηνῶν ἐντὸς στενῶν οἰκίῶν καὶ δωματίων.

2) Τὰς ὑγρὰς, χαμηλὰς καὶ μὴ καλῶς ἀεριζομένας κατοικίας.

3) Τὴν ψύξιν ἐν γένει τοῦ σώματος καὶ μάλιστα τῆς κοιλίας καὶ τῶν ποδῶν καὶ ἰδίως κατὰ τὴν νύκτα καὶ τὴν πρωΐαν.

4) Τὴν κακὴν ποιότητα τοῦ ἄρτου, ἔλων τῶν ἐδαυμένων καὶ τῶν ποτῶν.

5) Τὴν πολυφαγίαν καὶ πολυποσίαν καὶ μάλιστα τὴν κραιπάλην.

6) Τοὺς ἀλμυροὺς, ταριχευτοὺς καὶ μὴ προσφάτους ἰχθύς καὶ τὰ δύσπεπτα θαλασσινὰ, οἷον τὰ ὄστρακώδη ἐν γένει· καὶ τὰ μαλάκια, ὡς τὰ ὄστρεϊδα, μήδια, ἀστακοὺς, σηπίδας, πολυπόδας καὶ τὰ τοιαῦτα.

7) Τὰ ταριχευτὰ, παχέα μὴ πρόσφατα καὶ παλαιὰ κρέατα.

8) Τὰ φυσώδη φαγητὰ οἷον τὰ ὄσπρια ἐν γένει καὶ τὰ λαχανικά· ὡς κνήμευς, ἐρεβίνθους, φασιόλους, πράσα, λάχανα, χόρτα, κολοκύνθους, πέπονας, σικύους κ.τ.τ.

9) Τοὺς γλυκεῖς ἐν γένει, ὀξείνους καὶ ἀώρους καρπούς· οἷον σταφυλάς, πορτογάλια, λεμόνια, δαμάσκηνα, σύκα, μήλα, κεράσια, βύσσινα κ.τ.τ.

10) Τὰ εὐκοιλία ἐν γένει φαγητὰ καὶ ποτὰ οἷον τὰ γλυκέα, τὰ ὀξείνὰ, τὰ ψυχρά, τὸ μέλι, τὰ ζαχαρωτὰ καὶ ζυμαρικά, τὰς λεμονάδας κ.τ.τ.

11) Τὰ καθάρσια καὶ τὰ ἐμετικά, ὡς ἀμέσως προκαλοῦντα τὴν χολέραν.

12) Τὰ θλιβερά ψυχικὰ πάθη, οἷον τὰς λύπας, τὴν στενοχωρίαν, τὴν μελαγχολίαν, τὸν θυμὸν καὶ μάλιστα τὸν φόβον καὶ τὴν ἀπελπισίαν, τῶν ὁποίων τὰ δύο τελευταῖα μάλιστα ἀμέσως προκαλοῦσι τὴν χολέραν.

13) Τοὺς σωματικὸς καὶ νοεροὺς ὑπερβολικοὺς κόπους, τὰς ἀγρυπνίας, τὰς περὶ τὰ ἀφροδίσια καταχρήσεις καὶ τὰς ἀφαιμάξεις, ὡς ἐξαθνεύοντα τὸ σῶμα.

14) Τὰς δυσωδίας ἀναθυμιάσεις τῶν ἀναγκαίων, τῶν ἀμαρῶν (ἐχρεῶν), τῶν χολερικῶν ἀροδεύσεων καὶ παντὸς βορβορώδους τόπου.

15) Τὰς πρωϊνάς, ἑσπερινὰς καὶ νυκτερινὰς γηίνους καὶ ἀτμοσφαιρικὰς ἀναθυμιάσεις. καὶ

16) Τὴν ἐπὶ πολλῆν ὥραν διατήρησιν τῶν ἀροδεύσεων τῶν χολερικῶν ἐντὸς τοῦ δωματίου αὐτῶν.

Συνάμα δὲ χρεωστοῦσιν οὗτοι νὰ κάμνωσι τὰ ἐπόμενα.

1) Νὰ ἀραιωθῶσιν, ὅσον οἷον τε περισσότερο, νὰ τηρῶσιν ἀκραν καθαριότητα, νὰ κατοικῶσιν εἰς ὑψηλὰ καὶ εὐάερα οἰκήματα καὶ νὰ προσπαθῶσι νὰ ὦσιν, ὅσον τὸ δυνατόν, πάντοτε εὐθυμότεροι.

2) Νὰ φορῶσι νυχθημερὸν μαλλίνους περικνημίδας (κάλτσας) καὶ ἐριούχον περὶ τὴν κοιλίαν κατὰ σάρκα πλατεῖαν ζώνην (ἐκ φλανέλλας).

3) Νὰ τρώγωσιν ὀλιγώτερον ποσὸν τοῦ συνήθους καὶ τούτο εἰς πρῆξ ἢ τέσσαρας φορὰς τὴν ἡμέραν, ὅπως γίνηται εὐκολώτερον ἢ χώνευσις· ἢ δὲ συνήθους τροφῆ ἔστω κρέας κλῶν βραστόν, σπανίως ὄπτων (ψητῶν) καὶ ζῶμι· ἐξ ὀρίξης καὶ ἀνευ πάντοτε λίπους.

4) Νὰ πίνωσιν ἐπίσης ὀλιγώτερον ποτὰ τοῦ συνήθους· τὸ δὲ ὕδωρ νὰ ἴνε μεμιγμένον μετ' ὀλίγου καλοῦ καὶ παλαιοῦ μαύρου (καὶ ὄχι λευκοῦ) οἴνου ἢ μετ' ὀλίγης ρακῆς. Ὅσοι δὲ ἀδυνατοῦσι νὰ κάμνωσι χρῆσιν καὶ τοῦ ὀλίγου οἴνου καὶ τῆς ρακῆς, ἄς πίνωσι μᾶλλον ἀντὶ καθαροῦ ὕδατος ἀφέψημα κριθῆς (κριθαρῶνερον) καὶ ἐκ διαλειμμάτων πολλὰκις τοῦ νυχθημέρου ἔγχυμα θεῆς (τσάι), κοφφέας (καφφές), ἡδυστύμου (μέντας), μελίσσοχρότου καὶ ἐλελιστάχου μετ' ὀλίγου πάντοτε σακχάρου.

5) Νὰ μεταχειρίζωνται ὡς ὄπωρος μόνον ἄπια (ἀχλάδια) καὶ κυθῶνια καὶ ταῦτα ἐψημένα.

6) Νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὰς κατοικίας αὐτῶν κατὰ τὴν δύσιν τοὐλάχιστον τοῦ ἡλίου καὶ νὰ ἐξέρχωνται μετὰ τὴν ἀνατολήν αὐτοῦ.

7) Νὰ χύνωσι συνεχῶς εἰς τὰ ἀνγκαῖα καὶ τοὺς βορβορώδεις τόπους γλωρούχον ἢ καυστικὴν τίτανον. Εἰς δὲ τὰ κοπροδογεῖα τῶν χολερικῶν διὰ λυμα θεϊκοῦ σιδήρου εἰς ἀναλογία 1 πρὸς 8 μέρη ὕδατος. καὶ

8) Τέλος ἅμα τυχὸν προσβληθῆ τις, ἔστω καὶ ἐξ ἀπλῆς διαρροίας, νὰ ζητῇ ἀμέσως τὴν ἱατρικὴν συνδρομήν, καλοῦτι παρετηρήθη ὅτι καὶ ἀπλή μόνη διάρροια ἐν καιρῷ χολέρας, παραμειληθεῖσα, μεταβάλλεται εἰς ἀληθῆ χολέραν.

Σμύρνη τὴν 4 8βρίου 1871.

Γ. Ν. ΚΑΡΑΒΑΣ ἱατρός.

ΧΗΜΙΚΗ ΣΥΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΟΡΝΙΘΟΣ.

(Συνέχεια καὶ τέλος ἀπὸ σελ. 119).

B. Τὸ νερὸν ὡόν.

ὑπὸ τὸ κέλυφος καὶ τὴν μεμβράναν ἔρχεται τὸ κυρίως ὡόν ἀποτελούμενον ἐκ βλενωδῶδους καὶ ἀχρωμάτου ὕγρου καλούμενον λευκώματος καὶ κιτρινῆς σφαιροειδοῦς ὕλης ὀνομαζομένης κρόκου. Τὸ λευκώμα συνίσταται ἐκ δύο μερῶν, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἐμπερικλείεται εἰς χωριστὴν μεμβράναν. Τὸ ἄνω, τὸ ἀμέσως μετὰ τὸ κέλυφος, εἶνε ἀραιὸν ὑδατώδες σῶμα, ἐνῶ τὸ κάτω τὸ περιβάλλον τὸν κρόκον εἶνε βαρὺ καὶ πυκνόν. Ὀλίγου ἔμωσ ἐκ τῶν θραυστῶν ὡὰ διακρίνουσι τὰ δύο ταῦτα λευκώματα ἢ γινώσκουσι περὶ τῆς ὑπάρξεώς των. Ἐκαστον τῶν δύο τούτων με-

ρῶν ἐκτελεῖ ἰδίαν λειτουργίαν κατὰ τὸ κλῶσσημα· καὶ τοῦ ἐνὸς ἢ ἐνέργεια κατὰ τὴν μυστηριώδη μεταμόρφωσιν εἶνε τόσον ἀπαραίτητος ὅσον καὶ ἡ τοῦ ἄλλου. Ὅα ριπτόμενα ἐντὸς βράζοντος ὕδατος ἀπὸ διαλυτὰ γίνονται πολὺ ταχέως ἀδιάλυτα, ἢ, ἐν ἀλλοῖς λόγοις, καὶ τὰ δύο λευκώματα καὶ ὁ κρόκος πηξουσιν. Ὁὐδαμοῦ ἀντίθεσις ἀπαντᾶται τόσον μεγάλη ὅσον μεταξύ βρασμένου καὶ μὴ βρασμένου ὡοῦ. Ὅχι μόνον φυσικῶς μεταβάλλεται ἐταν βρασθῆ, ἀλλὰ καὶ ἀλλάζει κατὰ τὰς χημικὰς ιδιότητας καὶ οὐδεὶς χημικὸς δύναται νὰ εἴπῃ εἰς τί ἢ ἀλλαγῇ αὕτη συνίσταται.

Ἡ διὰ τῆς θερμότητος σκληρυνσίς τοῦ λευκώματος τοῦ ὡοῦ ἢ τὸ ψήσιμον αὐτοῦ ἀπαιτεῖ δύο λέξεις πρὸς σαφήνειαν. Ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ἴνε ἢ φυσικῆ καὶ χημικῆ διαφορά μεταξύ καλῶς ἐψημένου ὡοῦ καὶ τοῦ ἀψήτου, δὲν εἶνε ἥττον ἀξιοσημείωτος καὶ ὁ βαθμὸς τῆς χώνευσέως του, τὸν ὅποιον ψηνόμενον ἀποκτεῖ. Ἄψητον διέρχεται ἀπλῶς ἀπὸ τὸ χώνευτήριον εἰς τὰ θρεπτικά καὶ τὰ τῆς κυκλοφορίας ὄργανα, εὐκολώτατα ἀφομοιούμενον καὶ ἀμέσως χρησιμοποιοῦμενον πρὸς θρέψιν καὶ [ὑποστήριξιν] τῶν τοῦ σώματος λειτουργιῶν. Σκληρῶς ἐψημένον τὸ ὡόν ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀνθίσταται εἰς τὰ γαστρικὰ ὑγρὰ καὶ καθίσταται ἀκατάλληλον εἰς στομάχους ἀδυνάτους καὶ δυσπεπτικούς. Τὸ ὀλίγον ἐψημένον ὡόν (μελῆτον) εἶνε τὸ μᾶλλον κατάλληλον πρὸς τροφήν, τὸ δὲ πολὺ σκληρὸν εἶνε ἀρκετὸν νὰ διαταράξῃ τὴν χώνευσιν καὶ τοῦ ὑγιεστάτου ἀνθρώπου, ἢ δὲ θρεπτικότης αὐτοῦ εἶνε μικρά.

Ὁ κρόκος περιέχει ὕδωρ καὶ λευκώμα, ἀλλὰ μετ' αὐτῶν εἶνε μεμιγμένα πολλὰ ὄρυκα καὶ ἄλλα οὐσίαι, αἵτινες καθιστῶσι τὴν σύστασιν αὐτοῦ πολὺ περίπλοκον. Τὸ λαμπρὸν κίτρινον χρώμα του χρεωστεῖται εἰς πᾶχος τι ἢ ἔλαιον, τὸ ὅποιον ἀντανακλᾷ τὰς κιτρινὰς ἀκτῖνας τοῦ φωτός καὶ κρατεῖ τὸ θεῖον καὶ φωσφόρον, τὰ ὅποια εὐρίσκονται εἰς μεγάλην ποσότητα ἐντὸς τοῦ ὡοῦ. Ἐὰν ὁ κρόκος ἐξχρηθῇ καὶ ξηρανθῆ, τὸ δὲ ἐν αὐτῷ κίτρινον ἔλαιον χωρισθῆ, εὐρίσκεται ὅτι ἀποτελεῖ τὰ δύο τρίτα τοῦ ἔλαιου. Τὸ ἔλαιον βάρους τοῦ κρόκου ἐν τῇ φυσικῇ αὐτοῦ καταστάσει εἶνε 300 κόκκων, τὰ τρία πέμπτα τῶν ὁποίων εἶνε ὕδωρ.

Ὁ κρόκος καὶ τὸ λευκώμα τοῦ ἐκκολλημένου ὡοῦ μένουσιν ἀπρόσβλητα καθ' ἑαυτὸν τὸ διάστημα τοῦ καιροῦ, κατὰ τὸ ὅποιον ἢ ὄρνις ἐπ' αὐτῶν κάθηται, ὡς ἂν ἴσαν νεογέννητα· ἢ ἐξάτιμις τῶν ὕγρων αὐτῶν εἶνε ἐλαχίστη ἐνῶ τὰ ἀφινόμενα ταχέως κατασφένονται.

Πᾶς ὁ τρώγων τρία ἢ τέσσαρα ὡὰ καταναλίσκει τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν ἐμβρῶν ὄρνιθῶν. Ὅλα τὰ ὕλικά τὰ συνιστώμενα τὰ σκέλη, τὰ κόκκαλα, τὰ πτερά κτλ. τῶν νεογεννητῶν ὄρνιθῶν ἐμπεριέχονται ἐν τῷ ὡῷ, διότι οὐδὲν τούτων λαμβάνεται ἐκ τῶν ἔξωθεν. Τὸ μικρὸν πλάσμα, τὸ ὅποιον διὰ τοῦ ράμφους του θραύσει τὴν τιτανώδη φυλακὴν του καὶ ἐξέρχεται, ἔχει τίτανον καὶ φωσφόρον εἰς τὰ ὄστέα του, θεῖον εἰς τὰ πτερά του, σίδηρον, ποτάσσαν, σόδιον καὶ μαγγανῆσιον εἰς τὸ αἷμα του, καὶ πάντα τὰ ὄρυκα τὰ ταῦτα συστατικὰ ἐμπεριέχονται εἰς τὸ ὡόν, τὸ ὅποιον ἐταν ὡς τροφῆ τρώγεται εἰσέρχονται εἰς τὸν στομάχον. Τὰ πολύτιμα ταῦτα ἄλατα ἐμπεριέχονται εἰς τὸν κρόκον, καὶ διὰ τοῦτο ὁ κρόκος εἶνε πολὺ χρήσιμος εἰς τινὰς ἀσθενείας. Ἀνθρώπος τοῦ ἔποιου τὰ νεῦρα εἶνε ἀδύνατα καὶ τὸ αἷμα ἐλλειπές, δύναται μετ

ὠφελείας νὰ τρώγῃ κρόκους. Αἱ σιδηροῦχοι φωσφοροῦχοι συνθέσεις εὐρίσκονται ἐν τῷ κρόκῳ εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ὥστε ταχέως ἀφομοιοῦνται· ἂν δὲ καὶ ᾗνε ὁμοιοπαθητικαὶ ὡς πρὸς τὴν ἰσότητά, ὅμως ἐξασκοῦσι μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ συστήματος. Οἱ κρόκοι τῶν ὠν ἐμπεριέχοντες ὀλίγον λεύκωμα δὲν προσβάλλονται τόσο πολὺ ἀπὸ τὴν ζέσθην ὅσον τὰ λευκὰ αὐτῶν, σκληροβρασμένους δὲ κρόκους δύνανται καὶ οἱ ἄρρωστοι νὰ τρώγῳσιν ἄνευ κινδύνου. Ἡ σύστασις προσφάτου νωποῦ ὡσοῦ, ἐκτός τοῦ κελύφους, δύνανται οὕτω νὰ παρασταθῇ·

ὕδωρ	μέρη 7½
λεύκωμα	» 14
πάχος ἢ ἔλαιον	» 10,50
ἄλατα	» 1,50
	» 1000

Ὅλοκληρον τὸ ὦν ζυγίζεῖ συνήθως 1000 κόκκους, τούτων τὸ δέκατον περίπου ζυγίζεῖ τὸ κέλυφος. Αἱ ὕλαι αἱ μεταμορφούμεναι εἰς ὄρνιθιον, ἐκτός τοῦ ὕδατος, εἶνε τὸ τέταρτον μόνον τοῦ ὑγροῦ μέρους, δηλαδὴ 200 κόκκοι περίπου. Τοῦτο φαίνεται μικρὰ ἀρχὴ ἐπὶ τῆς ὁποίας τελειοῦται τὸ ὄρνιθιον.

Ἄν καὶ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἐμβρύου παντὸς πλάσματος πεπρωτισμένου μετὰ τὴν μυστηριώδη ἀρχὴν τῆς ζωῆς εἶνε τι θαυμαστόν, ὑπάρχουσιν ὅμως περιστατικὰ εἰς τὸ ὦν τὰ ὅποια καθιστῶσιν αὐτὸ εἶ τι θαυμαστότερον. Βλέπομεν σῶμα τι λευκὸν συνιστάμενον ἐκ τιτανώδους περικαλύμματος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὐρίσκονται ὑγρά τινα, πρὸ πάντων ὕδωρ καὶ λεύκωμα, ἄνευ σημείου ζωῆς. Καὶ πραγματικῶς οὐδεμία ζωὴ ὑπάρχει ἐν αὐτῷ, εἶνε ὅγκος νεκρῆς ἀψύχου ὕλης, καὶ ὅσα καὶ ἂν λέγωμεν περὶ τοῦ στοιχείου τῆς ζωῆς τοῦ ἐγκαλεισμένου ἐν τῷ διοργανισμῷ τοῦ ὡσοῦ, εἴμεθα ὅλως ἀνίκανοι νὰ τὸ γνωρίσωμεν καὶ νὰ συλλάβωμεν ἰδέαν περὶ τῆς φύσεώς του. Οὐδεμία ἔνδειξις ὑπάρξουσιν στοιχείου ζωῆς εἰς κανὲν αὐτοῦ μέρος παρατηρεῖται. Τὸ ὦν ἐγκαταλειπόμενον σήπεται ὡς πᾶσα ἄλλη ὄργανικὴ ὕλη· ἀλλ' ἂν ἀπλῶς μεταφέρωμεν αὐτὸ εἰς θέσιν ὅπου βαθμῶς τις θερμότητος μένει πάντοτε ὁ αὐτός, μετ' ὀλίγας ἐβδομάδας τὸ λεύκωμα τὸ ὕδωρ, τὸ ἔλαιον καὶ τὰ ὀρυκτὰ ἄλατα μεταμορφοῦνται εἰς μικρὸν ὄρνιθιον, τὸ ὅποιον θραύει μετὰ τὸ μικρὸν του ῥάμφος τὸ κέλυφος, ἀνοίγει δίοδον καὶ μετὰ δέκα λεπτὰ πρέχει ἄνω καὶ κάτω. Ἐνταῦθα ἡ ἀνάπτυξις τῆς ζωῆς γίνεται ἄνευ τῆς βοήθειας τῆς μητρὸς· καὶ ποῦν ὀνόμα! Ὁ χημικὸς δύνανται νὰ συνάψῃ εἰς ἓν σῶμα καὶ νὰ θέσῃ εἰς μέρος θερμὸν ἀκριβῶς τὰς αὐτὰς οὐσίας· δύνανται νὰ ζυγίσῃ μετὰ προσοχῆς τὸ ὕδωρ, τὸ λεύκωμα τὰς φωσφορικὰς συνθέσεις, τὸ θεῖον, τὸν σίδηρον, τὴν σάκχην κτλ· καὶ νὰ σχηματίσῃ μίγμα ὅμοιον μετ' ὠν, ἀλλ' ἐκ τούτου καταλαμβάνομεν πόσον ὀλίγον γινώσκουμεν περὶ τῆς ζωῆς, πόσον σκοτεινὴ δι' ἡμᾶς εἶνε ἡ σφαῖρα ἀφ' ἧς τὸ στοιχεῖον τῆς ζωῆς ἀρχεται, καὶ ὅθεν αἱ ζωικαὶ δυνάμεις πηγάζουσιν. Οἱ ἀκαμπτοι τῆς ἐπιστήμης θεραπευταὶ ἔφεραν τὰς ἐρεῦνας αὐτῶν μέχρι τῆς γραμμῆς τῆς χωρίζουσης τὸ ἀψύχον τοῦ ἐμφύχου· οὐδέποτε ὅμως ἠδυνήθησαν νὰ εἰσδύσωσι πρὸς τὸ μέρος τῆς γραμμῆς ἐνθα ἡ ζωὴ κείται. Ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ᾗνε ἡ περιέργειά μας, ὅσον

πολλαὶ αἱ γνώσεις μας, οὐδὲ ἡ ἐλαχίστη πιθανότης ὑπάρχει ὅτι θέλομεν ποτὲ δυνηθῆ νὰ γνωρίσωμεν τι περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ φύσεως τῆς ζωῆς!

(Ἐκ τοῦ Ἀστερός τῆς Ἀνατολῆς).

ΑΝΑΛΕΚΤΑ.

Ἡ νεότης εἶν' ὁ καιρὸς διὰ τὴν σπουδὴν, διότι ἔρχονται μετὰ ταῦτα πλείστοι μέρημιναι καὶ ἐνασχολήσεις, αἵπερ ἐξ ἀνάγκης ἐμποδίζουσιν αὐτήν.

Ἐνίοτε ἀπαντῶμεν ζηλωτὰς τόσον εὐσεβεῖς, ὥστε ἀποδιώκουν ἕξω τῆς καρδίας των καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν φιλίαν· ἀλλ' ἡ τοιαύτη εὐσέβεια δὲν ἔρχεται οὐρανόθεν.

Μὴ κολακεύεσαι δι' ἔχεις τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, ἂν δὲν ἔχῃς καὶ τὴν πρὸς τὸν ἀδελφόν σου ἀγάπην.

Ἡ ἀσφαλεστέρη μέθοδος τοῦ νὰ πλανᾶται τις εἶνε τὸ νὰ φαντάζεται τὸν ἑαυτόν του σοφώτερον καὶ φρονιμώτερον τῶν ἄλλων (ἵνα μὴ προσθέσωμεν καὶ ἀναμάρτητον).

Ἡ ὑπερηφάνια δὲν θέλει νὰ χρεωστῇ, ἡ δὲ φιλαυτία νὰ πληρόνη.

Ἡ σοφία καὶ ἡ φρόνησις εἶνε πρὸς τὸν νοῦν, ὅτι τὸ καλὸν καὶ σεμνὸν πρὸς τὸ σῶμα.

Ὅστις δὲν εὐρίσκει εὐχαρίστησιν εἰς τὸν ἑαυτόν του καὶ εἰς τὴν οἰκογένειάν του, ματαίως τὴν ζητεῖ ἀλλαχοῦ.

Ἡ μεγαλειτέρα σοφία συνίσταται εἰς τὸ νὰ συναίσθανώμεθα ὅσον ἔνεστι περισσώτερον τὴν ἰδίαν ἡμῶν δλιγνοσίαν καὶ ἀμάθειαν.

Οὐδέποτε ἄς μὴ ἀφίνωμεν δι' αὐριον ἐκεῖνο ὅπερ δυνάμεθα νὰ ἐκτελέσωμεν σήμερον, διότι ἡ ἀργηγορία εἶν' ὁ κλέπτης τοῦ καιροῦ.

Πάμπολλοι μὲν δδύρονται διὰ τὴν κακίην των μνήμη, ὀλίγοι δὲ παραπονοῦνται διὰ τὴν κακίην των κρίσιν, γλώσσαν ἠχαρδία.

Ὁ ἐνάρετος δοκιμάζει περισσοτέραν εὐδαιμονίαν εἰς τὸ συγχωρεῖν παρὰ εὐχαρίστησιν εἰς τὸ ἐκδικεῖσθαι.

Ἄς μὴ λέγωμεν ποτὲ πρῶγμα, τὸ ὅποιον δύνανται νὰ βλάψῃ τὸ ἀγνὸν ὠτίον, διότι ἡ αἰσχρολογία ἀποκαλύπτει ὅχι μόνον κακίαν, ἀλλὰ καὶ ἔλλειψιν τοῦ ὁρθοῦ λόγου.

Ἢ ἔχιδνα εἶπέ ποτε εἰς τὴν βδέλλαν ὦ! πόσον ἡ τύχη ἡμῶν διαφέρει· σὲ μὲν οἱ ἄνθρωποι ζητοῦσιν, ἐμὲ δὲ φεύγουσι καί, ἂν δυνηθῶσι, μετ' ἀθανάτουσιν. Ὅταν δὲ τις ἄνθρωπος σὲ πιάσῃ, ἀντὶ νὰ φοβηθῇ τὴν πληγὴν σου, σὲ δίδει ἐκ τοῦ αἵματος του μεγάλην καὶ καλὴν ζωοτροσίαν. Καὶ ὅμως ἀμώτεραι πληγόμεθα ἐξ' ἑσού.» Ἡ πολιτίσσα τῆς λίμνης ἀπεκρίθη. «Ὁχι· ἀγαπητή μου ἡ ἐδική σου πληγὴ προξενεῖ πολὺ κακόν· ἡ δὲ ἐδική μου ὠφέλη. Ἐξ' ἑμοῦ πολλοὶ ἀσθενεῖς λαμβάνουσι τὴν ἴασιν ἐκ σου ὅμως πᾶς ἄνθρωπος ὑγιῆς λαμβάνει σκληρότατον ὄνατον. Ἡ διαφορὰ ἔθεν μεταξὺ ἡμῶν εἶνε μεγίστη. Ἐγὼ μὲν ὑπάρχω φάρμακον ἰατήριον, σὺ δὲ ὑπάρχεις φάρμακον δηλητήριον.» Ἡ ἀλληγορία αὕτη εὐκόλως ἐρμηνεύεται. Ἐχιδνα εἶνε ἡ συκοφαντία· ὁ συκοφάντης ὀλίγον διαφέρει τοῦ φονέως· οἱ νόμοι τῶν ἐλευθέρων ἔθνων τὸν παιδεύουσιν αὐστηρῶς. Βδέλλα εἶνε ἡ δικαία κατὰκρισις αὕτη,

ὠφελεῖ τὸ ἀνθρώπινον γένος· καὶ διὰ τοῦτο τὰ σοφὰ ἔθνη τὴν σέβονται ὡς θεόν. Ἐχιδνα λέγομεν εἶνε ἡ πολυτέλεια, ἡ διαφθορά, ἡ σπατάλη καὶ ἐκπαύλισις τῶν Χριστιανικῶν ἠθῶν· ὁ ἀπιστῶν ἄς προσέλθῃ εἰς τὸ Νοσοκομεῖον μας ἵνα ἴδῃ τοὺς καρπούς καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς διαφθορᾶς· βδέλλα εἶνε ἡ κατὰ Χριστὸν αὐστηρὰ ἠθική, ἧτις θεραπεύει ἀπάσας τὰς κακοχόμεους καὶ μiasματικὰς διαφθορὰς τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος.

Δ. Α. Μ. Χαρικλῆς.

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

τῶν γυναικῶν καὶ τῶν ἀπελευθέρων ἐν Ἀμερικῇ
(συνέχεια ἀπὸ σελ. 109 τομ. Β').

II

Ἡ τοιαύτη θεωρία τῆς γυναικεῖς ἀνατροπῆς παρουσιάζει φυσικῶς ἕτερον πρόβλημα, ἂν πρέπει δηλ. νὰ φοιτῶσι μαθηταὶ ἀμφοτέρων τῶν φύλων εἰς τὰ αὐτὰ ἐκπαιδευτήρια. Ἡ κοινὴ ἐκπαίδευσις ἀρρένων συνάμα καὶ κορασιῶν τὴν σήμερον γενικῶς θεωρεῖται ἐν Ἀμερικῇ ὡς παρέχουσα πολὺ πλεονέκτημα πλεονεκτήματα ἢ ἄποια. Ἡ ἐπίσκεψίς μου εἰς Ὀβερλίνον ὅπως σπουδᾶσα ἐκεῖ ἐκ τοῦ πλησίον ζήτημα, τὸ ὅποιον δὲν θὰ ἐτόλμα τις οὔτε νὰ προτείνῃ ἐν Γαλλίᾳ, καὶ τὰ γεγονότα, τῶν ὁποίων ὑπῆρξα μάρτυς, μὴ ἐπιτρέπουσι νὰ ἐκθέσω ἀρκετὰ ἐκτενῶς τοὺς λόγους ἐπὶ τῶν ὁποίων βασιζονται ἄνδρες λίαν ἀξιοσέβαστοι, ἀποδεικνύοντες τὸ ἔζοχον τῆς τοιαύτης ἐκπαιδεύσεως ὑπὸ Ἀμερικανικὴν ἔθνη.

Ἡ Ὀβερλίνοσις σχολὴ ὀφείλει τὴν γέννησίν της εἰς τὸν εὐσεβεῖ ζῆλον [τοῦ αἰδεσίμου Ἰωάννου Σιφέρδου (John Shipherd), βοηθοῦ ἐνὸς ἀρχαίου ἱεραποστόλου παρὰ τοῖς Ἰρκοσιόσις τοῦ Μισσισίπη, καὶ τοῦ αἰδεσίμου σοφοῦ ἱεροκήρυκος Καρόλου Φέννευ. Οὗτοι συνεδέθησαν ὅπως ἐργασθῶσιν ὑπὲρ τῆς μετερροθμισμένης ἐκκλησίας διὰ τῆς ἀνεγέρσεως σχολῆς πρὸς κοινὴν ἐκπαίδευσιν. Ἡ τε σχολὴ καὶ τὸ χωρίον, ὅπου οἱ ἄνδρες οὗτοι ἐγκαθιδρύθησαν ἔλαβον παρ' αὐτῶν τὸ ὄνομα τοῦ Ὀβερλίνο, ὄνομα σεβασμίου τινὸς Γάλλου ποιμένου.

Ἡ ἀρχὴ ὑπῆρξε πολὺ μετρία. Καλύβαι τινές, ἐν πρεσβυτέρειον, μία αἴθουσα ξυλινὴ περιεκτικῆς 30 μαθητῶν, τοιαύτη ὑπῆρξε κατὰ τὸ 1833 ἡ ἀρχὴ χωρίου, ἀπαριθμοῦντος ἤδη 5000 κατοίκων σχεδόν, καὶ σχολῆς ἐχούσης προῖκα νῦν 800,000 φράγκων, ἐπὶ εὐρυχωρῶς οἰκοδομᾶς, 20 καθηγητὰς καὶ 1134 μαθητὰς ἐξ ἐκατέρων τῶν φύλων. Ἡ σχολὴ διαίρειται εἰς ἕξ τμήματα: τὸ Θεολογικόν, ὅπερ ἀριθμεῖ 11 σπουδαστὰς· τὸ φιλολογικόν, τοῦ ὁποίου ἡ σειρά τῶν μαθημάτων εἶνε τετραετῆς καὶ περιέχει 117 μαθητὰς· ἐξ ὧν 9 μαθητήρια· τὸ φιλοσοφικόν τμήμα, ἴδια διὰ τὰς μαθητριάς, ἔχει ἐπίσης σειράν τετραετῆ [καὶ ἀπαριθμεῖ 190 μαθητὰς· τὰ ἐπιστημονικὰ, τῶν ὁποίων ἡ σειρά εἶνε τριετῆς καὶ τὰ ὅποια ἔχουσι 34 μαθητὰς· τὸ προπαιδευτικόν, ὃ περιέχει 484 μαθητὰς, καὶ τέλος τὸ προπαιδευτικόν ἰδίως διὰ τὰ κοράσια, ὃ περιέχει 294 μαθητὰς.

Οἱ μαθηταὶ τῶν ἀνωτέρων κλάσεων ὑποχρεοῦνται νὰ βοηθῶσι

τοὺς τῶν κατωτέρων καὶ νὰ διευθύνωσι τὰς ἐργασίας των. Ἡ τοιαύτη ἐπαγρύπνησις συντελεῖ πρὸς διατήρησιν τῆς τάξεως καὶ τῆς πειθαρχίας. Κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη οὐδὲ εἰς μαθητῆς ἐδείξε τοιαύτην διαγωγὴν, ὥστε νὰ ἀποβληθῇ τοῦ κακότηματος. Ὁ πατριωτισμὸς τῶν μαθητῶν κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον ὑπῆρξε θαυμαστός. Τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ προέδρου Λίγκολνος γενομένην πρόσκλησιν 75 χιλ. ἀνδρῶν τὸ χωρίον Ὀβερλίνον εἶχεν ἤδη σχηματίσει τρεῖς λόχους καὶ ὑπογράψει ποσὸν 50,000 φράγκων· 41 μαθηταὶ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς θεολογίας κατετάχθησαν εἰς τὸν στρατόν, ἔλαβον μέρος εἰς πολλὰς μάχας καὶ διεκρίθησαν οὐχ ἥττον διὰ τῶν θρησκευτικῶν αἰσθημάτων ἢ διὰ τῆς γενναιότητός των. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐφευθῆσαν ἢ ἐπληρώθησαν. Τὰ συστηθέντα τότε συντάγματα ἠεῖθησαν 850 ἀρχαίους μαθητὰς τοῦ Ὀβερλίνο. Κατὰ δὲ τὸ 1861 ἐπὶ 166 μαθητῶν τῆς σχολῆς 100 κατετάχθησαν ὡς ἐθελονταὶ εἰς τὸν στρατόν.

Τὰ κτίρια τὰ ἀνήκοντα εἰς τὴν σχολὴν ἔχουσιν ἀξίαν σχεδόν 500,000 φράγκων. Τὸ μεγαλύτερον καὶ τὸ ὠραιότερον εἶνε τὸ Ladies-hall περιέχον ἰδιαιτέρα δωμάτια πρὸς κατοικίαν 100 μαθητριῶν καὶ ἐν ἐσπιατόριον διὰ 200 άτομα. Τὸ ξενοδοχεῖον Tarran-hall, κατασκευασθὲν τὸ 1835—1836 χάρις εἰς τὴν ἐλευθερίτητα τοῦ Ἀρθούρου Ταππάνου, ἔχει χωρητικότητά διὰ 100 μαθητὰς τροφίμους· εὐρίσκει δέ τις ἐν αὐτῷ καὶ ἀναγνωστήριον καὶ δωμάτια παραδόσεων. Τὸ Tarran hall, κατέχον τὸ κέντρον τῆς σχολῆς ὠφείλει νὰ ᾗ ἡ κυριωτέρα οἰκοδομὴ αὐτοῦ· ἀλλ' ἡ κατασκευὴ ἔγινε διὰ δαπάνης μικρᾶς καὶ δὲν εἶνε ὅσον πρέπει στερεὰ, ἀλλὰ πρόκειται ἤδη νὰ ἀνακτισθῇ συμφώνως πρὸς τὰς παρούσας ἀνάγκας. Τὸ παρεκκλήσιον ἐκτός τῆς αἰθούσης τῆς ἀφιρωμένης εἰς τὰς θρησκευτικὰς ἱεροπραξίας, ἐκτός τῶν αἰθουσῶν διὰ τὰς θεολογικὰς συνεδριάσεις, ἔχει καὶ μεγάλην αἴθουσαν ὑποδοχῆς εἰς τὸ ἀνώτερον πάτωμα. Τέσσαρες βιβλιοθήκαι περιέχουσαι σχεδόν 10,000 τόμους ὑπάρχουσιν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν μαθητῶν. Τὸ προπαιδευτικὸν τμήμα προπαιδεύει τοὺς μαθητὰς διὰ τὴν ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν καὶ ἀριθμεῖ τοὺς περισσοτέρους αὐτῶν. Ἐκ τοῦ τμήματος τούτου ἐξέρχονται οἱ περισσοτέροι παιδαγωγοὶ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. Εἰς τὴν σχολὴν εἶνε προσηρτημένον καὶ παράρτημα τῶν τεχνῶν καὶ τῆς γεωργίας, καθὼς καὶ ἐν πρότυπον διὰ τοὺς παιδαγωγούς. Συνέρχονται οἱ τελευταῖοι οὔτοι ἐπὶ ἕξ ἐβδομάδας κατ' ἔτος, ὅπως λάβωσι μαθηματα καὶ συμβουλὰς περὶ τοῦ ὁργανισμοῦ καὶ τῆς διδασκαλίας τῶν παιδαγωγείων. Ἡ σχολὴ τοῦ Ὀβερλίνο περιλαμβάνει ἐτι ἐν σχολεῖον χειμερινὸν καὶ ἐν γυμνάσιον μουσικόν, (conservatoire) διευθυνόμενον ὑπὸ ἐνὸς καθηγητοῦ τοῦ μουσικοῦ γυμνασίου τῆς Λειψίας.

Ἐπὶ τριάκοντα ἔτη 15,000 μαθηταὶ ἐξῆλθον ἀπὸ τὸ ἀξιόλογον τοῦτο καθίδρυμα· Ὅτι δὲ διακρίνει αὐτὸ ἰδιαιτάτα εἶνε ἡ φοίτησις ἐν τῇ αὐτῇ σχολῇ, ἐν ταῖς αὐταῖς κλάσεσι, ἐν τοῖς πλειοστέροις ἐπιστημονικοῖς καὶ φιλολογικοῖς γυμνάσμασι, μαθητῶν καὶ μαθητριῶν ἡλικίας 15—18 ἐτῶν, διδασκόμενων τὰ αὐτὰ μαθηματα. Κατὰ τὰ πρώτα ἔτη τὸ μικρὸν χωρίον Ὀβερλίνο, ἔστερημένον κατοίκων, δὲν ἐδύνατο νὰ χορηγήσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς τὸ πλεονέκτημα τοῦ νὰ ὦσι τρόφιμοι ἐν οἰκογενείᾳ κατοικι-

Κατὰ τὸ ἔτος 1559, ἀποθανόντος τοῦ ἐπιχειρησαμένου τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας Ἀνωταίου Σανγᾶλλου, ἀπεφάσισεν ὁ Πάπας ν' ἀναθήσει τὴν ἰδρυσιν αὐτῆς εἰς τὸν Βουοναρόττην. Ὁ Μιχαηλάγγελος ἀπεποιήθη κατ' ἀρχάς, ὡς εἶχε προηγουμένως ἀποποιήθῃ νὰ ζωγραφίσῃ τὴν *Δημιουργίαν* καὶ τὴν *Δευτέραν Παρουσίαν*, προφασίζόμενος ὅτι ἦν γλύπτης μόνον, οὐχὶ δὲ καὶ ἀρχιτέκτων· ἀλλ' ὁ Πάπας διέταξεν ἀμετακλήτως, ὁ δὲ Μιχαηλάγγελος ἠναγκάσθη καὶ πάλιν νὰ πλάσῃ νέον ἀριστοτέχνημα. Ἐπορεύθη θθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν διὰ νὰ ἴδῃ τὸ ὑπὸ τοῦ Σανγᾶλλου κατασκευασθὲν ἑξῆς ὑπόδειγμα, ὅπου περιέμενον αὐτὸν πάντες οἱ τοῦ Σανγᾶλλου ὄπαδοί· οὗτοι ἰδόντες αὐτόν, ἤρξισαν νὰ τῷ λέγωσι μετὰ τινος εἰρωνικοῦ μειδιάματος, ὅτι εὐρών δῆθεν τετελεσμένον τὸ ὑπόδειγμα δὲν θά ὑπῆντα πολλὰς περὶ τὴν ἐκτέλεσιν δυσχερείας· προσέθετον δὲ ὅτι τὸ ὑπόδειγμα ἐκεῖνο ἦτο λειμῶν παρέχων ἄφθονον τροφήν. « Τῷ ὄντι, ἀπήντησεν ὁ Μιχαηλάγγελος, εἶνε καλὴ τροφή διὰ τὰ ζῶα καὶ τὰς ἀγέλας! » Εἶτα, ἀποφανθεὶς μετὰ παρησίας ὅτι τὸ διάγραμμα ἐκεῖνο ἦτο πλήρες ἑλαττωμάτων, ὑπεσχέθη ὅτι θέλει κτίσει τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τύπον ἀπείρως ὠραιότερον, χωρὶς νὰ ἐξοδεύῃ πλέον τῶν 30 χιλ. ταλλήρων, καὶ συνάμα κατὰ πενήκοντα ἔτη ταχύτερον προσέθηκε δὲ ὅτι τὸ πολυσύνθετον ἐκεῖνο διάγραμμα ἦν ἀτίμου ἀνδρὸς ἐπιπόνημα, σκοποῦντος νὰ τρέφῃ διὰ τῶν χρημάτων τοῦ Πάπα ἅπαντας τοὺς ὄπαδούς του· ἐπεὶ δὲ ἡ Αὐτοῦ ἀγιότης ἀπὸ τῆς σήμερον παρεδέχθη τὸν Μιχαηλάγγelon ὡς ἀρχιτέκτονα, οὗτος θεωρεῖ ἴδιον αὐτοῦ καθήκον νὰ μὴ δώσῃ ἐργασίαν εἰς οὐδένα ἐκ τῶν μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐργασθέντων. Ἀπέλυσεν θθεν ἅπαντας, καὶ ὅπως μεταρρυθμίσει πρῶτον ἑαυτόν, ἀπεφάνθη ὅτι οὐδεμίαν ἀντιμισθίαν θέλει δεχθῆ διὰ τὴν ἐργασίαν του, καὶ ἀπήτησε μάλιστα νὰ καταχωρισθῇ ὁ ὅρος οὗτος ἐντὸς τοῦ συμβολαίου του.

Ἄλλ' εἰς οὐδένα συγχωρεῖται ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ νὰ διαῖρη τιμίας ἀτιμωρητί! Τὸ κατ' αὐτοῦ μῖστος τῶν μαθητῶν τοῦ Σανγᾶλλου καὶ τῆς ἐπιτροπῆς ἠνάγκασαν τὸν Μιχαηλάγγelon νὰ πληρώσῃ ἀκριβῶς τὴν ὑπερβολικὴν αὐτοῦ τιμιότητα καὶ παρησίαν, ἢ δὲ οἰκοδομὴ τοῦ Ἁγίου Πέτρου κατέστη μᾶλλον βιάσανος ἢ τιμῆ των τελευταίων του ἡμερῶν. Ἄμα νέος τις Πάπας ἐδημιουργεῖτο (ὅπερ συνεχῶς συνέβαινε), οἱ ἔχθροί τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνδρὸς ἤρχιζον ἀμέσως νὰ θεωρῶσι περὶ αὐτὸν συκοφαντοῦντες τὸν Βουοναρόττην, ὅπως ἀρπάσωσιν ἀπ' αὐτοῦ, εἰ δυνατόν, τὸ ἀτελὲς εἰσέτι ἔργον του· οἱ τοιοῦτοι ἤρνούοντο νὰ τῷ χορηγῶσι τὰ ἀναγκαῖα χρήματα, καὶ ἐπέβαλλον αὐτῷ συμβουλοῦς, οὗς ἐκεῖνος ἀπεστρέφετο· καὶ πότε μὲν ἔλεγον εἰς τὸν Πάπαν ὅτι ὁ θόλος δὲν εἶνε ἱκανῶς στερεός, ἄλλοτε δὲ ὅτι τὰ παρεκκλήσια ἦσαν πολὺ μικρά, ἢ τέλος ὅτι τὸ φῶς δὲν διενέμετο ἐντέχνως. Θεουρηθεὶς ὄθεν ἐκ τῶν συκοφαντιῶν τούτων ἐκάλεσεν ὁ Πάπας τὸν Μιχαηλάγγelon καὶ τῷ εἶπε τὰ ἑξῆς. — « Ἐπεθύμουν ν' ἀκούσω ἐξω αὐτὸς τοὺς διαδίδοντας τὰ τοιαῦτα, ἀπήντησεν ὁ Βουοναρόττης. — Ἐγὼ εἶμαι εἰς ἐξ ἐκείνων, ἀνέκραξεν ὁ ἐκεῖσε παρευρεθεὶς καρδινάλιος Μάρκελλος. — Πανιερώτατε, εἶπε τότε πρὸς αὐτόν ὁ Μιχαηλάγγελος, ἀνωθεν τῶν παραθύρων ἐκείνων, ἅτινα κατὰ τὴν ἰδέαν σας δὲν παρέχουσιν ἱκανὸν φῶς, θά γίνωσι τρία ἕτερα ἐν τῷ

θόλῳ. — Ἄλλὰ τούτο δὲν μάς τὸ εἶπατε πώποτε. — Οὔτε εἶμαι, οὔτε θέλω νὰ ἦμαι ὑπόχρεως νὰ λέγω εἰς κἀνένα, οὐδ' εἰς ὑμᾶς αὐτοὺς τί μέλλω ἢ τί ὀφείλω νὰ πράξω. Σεῖς ἔχετε χρέος νὰ μάς στέλλητε χρήματα ἐμποδίζοντας τοὺς κλέπτας ν' ἀρπάξωσιν αὐτά. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ τῆς ἐκκλησίας διάγραμμα, τοῦτο εἶνε ἡμέτερον ἔργον. » Εἶτα στραφεὶς πρὸς τὸν Πάπαν, « Πάτερ ἄγιε, εἶπεν, εἶδετε ὅποιον ἀνταμοιβὴν λαμβάνω ἐργαζόμενος δι' ὑμᾶς· ἂν αἱ κακουχίαι ἂς ὑποφέρω δὲν συντελέσωσιν ὑπὲρ τῆς ψυχικῆς μου σωτηρίας, ἀπώλεσα ματαίως τὸν καιρὸν μου καὶ τὴν ἐργασίαν μου. » Ὁ Πάπας, ὅστις ὑπερηγάπα αὐτόν, ἔθεσε τότε τὴν χεῖρά του ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ Μιχαηλαγγέλου καὶ, θωπεύων αὐτόν τῷ εἶπε. « Βουοναρόττη! μὴ ἀμφιβάλλετε, ὅτι ἐργάζεσθε δι' ἅπαντα τὸν χρόνον καὶ διὰ τὴν αἰωνιότητα. »

Αἱ μικροραδιοουργίαι αὗται κατεπίκραναν τὰς τελευταίας τοῦ Μιχαηλαγγέλου ἡμέρας, ὅθεν ὁ τόσω σκωπτικὸς ἐν τῇ νεότητι κατέστη ἤδη σοβᾶρος καὶ σκυθρωπός, ὡς αὐτὸς ὁ θάνατος· εἰς ἐκαστὴν ἰδέαν του εὐρίσκειται ἡ λέξις θάνατος, καὶ μεγίστη δειλία κατεκυρίευσεν τὴν ψυχὴν του περὶ τὸ τέρμα τοῦ βίου του· ὁ πυκνὸς τοῦ γήρατος μανθῶας ἐρίφθη ἤδη ἐπ' αὐτοῦ, καὶ ἐφεξῆς οὐδέποτε ἐξέφερε τὴν κεραλήν ἀπὸ τοῦ σαβάνου του ἐκείνου, εἰμὴ μόνον ὅπως συνδιαλεχθῆ περὶ Θεοῦ καὶ περὶ ποιήσεως. Ὁ Βαζζαρη, διακείμενος τότε ἐν Φλωρεντίᾳ, ἀνήγγειλεν αὐτῷ ὅτι εἰς τῶν ἀνεψιῶν του εἶχεν ἀποκτήσει τέκνον, καὶ ἐπομένως τῷ ἐδίδα νὰ ἐννοήσῃ ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ Βουοναρόττη δὲν ἐξέλειπε. « Φιλᾶτέ μου Βαζζαρη, ἀπήντησε πρὸς αὐτόν ὁ Μιχαηλάγγελος, εὐχαριστοῦμαι πολὺ βλέπων ὅτι ἐνθυμείσθε εἰσέτι τὸν πτωχὸν γέροντα, καὶ μανθάνω ὅτι ἠσπάσθητε τὸ βρέφος ἐκεῖνο, ἐν ᾧ ἀναγεννάται, ὡς λέγετε, τὸ ὄνομα τοῦ Βουοναρόττη· δυσχερῆσθη ὁμως πολὺ διὰ τὴν πομπώδη ἐφορτὴν τῆς βαπτίσεώς του· ὁ ἄνθρωπος οὐδέποτε πρέπει νὰ χαιρέται, ἐνῶ ὁ κόσμος βλος θρηνεῖ. Μοί φαίνεται δὲ ὅτι ὁ ἀνεψιός μου Λεονάρδος, ἀντὶ νὰ ἐορτάσῃ μετὰ τοσαύτης πομπῆς τὴν γέννησιν ἐνὸς βρέφους, θά ἔκκαμνε καλλίτερα ἂν ἐφύλαττε τὴν χαράν του διὰ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἀποθνήσκει ὁ ἐναρετὴς ζήσας ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἀκολουθῶς ὁ ἐπισυμβᾶς θάνατος ὑπῆρτε τοῦ 1530 ἔτους, κατέβαλεν ἐντελῶς αὐτόν. Καὶ τοι γέρον, ἐνοσῆλευεν ὁμως τὸν ὑπῆρτην του τούτου ὁ Βουοναρόττης καθ' ἅπαντα τὸν χρόνον τῆς ἀσθενείας του, καὶ ἠγρύπνει ἀπάσας τὰς νύκτας παρὰ τὴν κλίνην τοῦ ἀσθενοῦς· γράφων δὲ περὶ τούτου πρὸς τὸν Γεώργιον Βαζζαρη ἐξέγραξεν οὕτω πως τὴν ἀγωνίαν του. « Μετὰ πολλοῦ κόπου κατορθῶν νὰ γράψω, φίλτατε Γεώργιε, καὶ ὁμως θέλω γράψῃ χάριν σοῦ γνωρίζεις ὅτι ἀπέθνηκεν ὁ δυστυχῆς Οὐρβίνος μου· ὁ θάνατός του ἦν δι' ἐμὲ μεγίστη ποινὴ καὶ μέγα συνάμα μάθημα, διότι παρ' αὐτοῦ ἐδιδάχθη ν' ἀποθάνω. Διετήρησα αὐτόν εἰς τὴν οἰκίαν μου εἰκοσι ἕξ ὁλόκληρα ἔτη, καὶ καθ' ἅπαντα τὸν χρόνον τούτου εὐρον αὐτὸν ἀληθῆ φίλον σήμερον δὲ, ὅτε καταστήσας αὐτὸν πλούσιον ἠλπίζον νὰ τὸν ἔχω στήριγμα εἰς τὸ γῆρας μου, ἀνηρπᾶγη ἀπ' ἐμοῦ, καὶ μόνον εἰς τὸν παραδεισον ἐλπίζω νὰ τὸν ἐπανιδῶ. Ὁ δυστυχῆς! ἀποθνήσκων ἐλυπεῖτο μᾶλλον διότι μ' ἔγκατέλειπεν εἰς τὸν προδότην τούτον κόσμον, ἢ δι-

ὅτι ἐφοβείτο τὸν θάνατον, καὶ οὐδὲν παράδοξον λέγω ἂν εἶπω, ὅτι τὸ κάλλιστον μέρος ἐμοῦ ἀπέπη μετ' ἐκείνου, ἐναπέμεινον δὲ εἰς ἐμὲ μόναι αἱ δυστυχίαι, καὶ ἤδη συνιστῶ ὑμῖν νὰ μ' ἐνθυμείσθε ἐνίστε.

Συνεχῶς, ἐν τῇ μελαγχολικῇ ἀπελπισίᾳ του, μὴ ὑποφέρων τὴν ἐν Ρώμῃ διαμονήν, κατέφυγε μετὰ τινος ὑπῆρτε τοῦ εἰς τὰ τοῦ Σπολέτου ὄρη, ὅπου διέμενον ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ἐπισκεπτόμενος τὰ μᾶλλον ἔρημα χωρία καὶ τοὺς γηραιούσκονοβιάτας. « Διέτριψα, ἔλεγε, λίαν εὐχαρίστως ἡμῖς μῆνα εἰς τὰ περὶχωρα τῆς Ρώμης διατρέχων τὰ ἐρημητήρια· ἐπανερχόμενος δὲ εἰς τὴν πόλιν ἔφερον μόνον τὸ ἡμισυ ἐμυτοῦ, διότι μόνον ἐντὸς τῶν δασῶν ἀπολαμβάνει τις ἀληθῆ ζωὴν. » Καὶ μολαταῦτα, ἐπειγόμενος ὅπως περατώσῃ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Πέτρου, ἐπανήρξατο ἀείποτε εἰς τὴν Ῥώμην, διότι συνηθάνετο ὅτι δὲν ἐναπέμεινε αὐτῷ ὁ πρὸς τοῦτο ἀναγκαῖος χρόνος.

Πολλάκις, μανθάνων ὁ μέγας Δουξ τῆς Τοσκάνης τὰς περὶ κρίας, ἂς ἐδοκίμαζεν ἕνεκα τῆς ἐκκλησίας ἐκεῖνης, ἐδίαζεν αὐτόν νὰ μεταβῇ εἰς Φλωρεντίαν, ὑποσχόμενος ν' ἀναθήσει εἰς αὐτόν τὴν ἐκτέλεσιν εἴτε διεύθυνσιν τῶν ὠραιότερων τῆς Φλωρεντίας μνημείων· ἔγραψε πρὸς αὐτόν διὰ τοῦ φίλου του Βαζζαρέως ἢ πολλάκις καὶ ἰδιοχειρῶς, ἀλλ' ὁ Μιχαηλάγγελος ἀπήντα· « Μάρτυς μου ἔστω ὁ Θεός, ὅτι ἀκουσίως ἐμοῦ καὶ διὰ τῆς βίας σχεδὸν μοί ἐπεφόρτισεν ὁ Πάπας Παῦλος Γ'. πρὸ δέκα ἐτῶν, καὶ ἔτι πλέον, τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Ἁγίου Πέτρου ἐν Ρώμῃ. Ἄνεγίνωσκον δὲ ὅτι ἐμελλε τοῦτο νὰ διαρκῆσθαι τοσαύτον χρόνον, βεβαίως ἤθελον ἀποποιήθῃ ν' ἀναλάβω τοιοῦτο φορτίον· ἀλλ' ὅτε ὑπερενικήθησαν αἱ μεγαλειότητες τῶν δυσχερειῶν, ἂν ἐγκαταλείψω ἡμιτελὲς τὸ ἔργον μου, θέλω ἀπολέσει αἰσχρῶς τὴν ἀμοιβὴν τῶν ἔσων ὑπέφερα δι' ἀγάπην Θεοῦ πόνων, ἢ δὲ ἐπιχειρήσας αὐτὴ θέλει καταστραφῆ διὰ παντός. Γινώσκετε κάλλιστα, ὅτι θά μοι ἦτο λίαν εὐχάριστον τὸ νὰ ταφῶσι τὰ γηραῖά μου παρὰ τὰ ὄσπᾶ τῶν πατέρων μου, ἀλλ' ἤδη μοί εἶνε τοῦτο ἀδύνατον· ἄλλως τε, ἄγων σήμερον τὸ ὄγδοον κοστὸν πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας μου, εἶμαι ἱκανῶς γέρον, καὶ πρέπει νὰ ἡσυχάσω ὀλίγον, ὅπως συλλογίζωμαι μόνον τὰ τοῦ θανάτου καὶ

περὶ Θεοῦ· μοί ἀποβαίνει ἀδύνατον νὰ ἐργασθῶ πλέον διὰ τὸν ἐνδοξον Δοῦκα, καὶ μόνον εἶμαι ἱκανὸς νὰ στιχουργῶ ἴσως με ἐπιτησιμῶν, διότι ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ γράφω ἄσμάτια, ἀλλ' ἀφοῦ λέγουσιν ὅτι κατήντησα παλιμπαις, θέλω νὰ πράττω τὰ τῶν παιδῶν. »

Δυστυχῆ Μιχαηλάγγελε! Ἐλαβες εἰς ἀπέχθειαν καὶ αὐτὴν σου τὴν μεγαλοφυίαν ὡς ἀργότερον δὲ ὁ ἅπαντα τὸν κύκλον τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων διατρέξας Πασχάλης, οὕτω καὶ σύ, γηραιὸς Βουοναρόττη, ἅμα ἐφθασας εἰς τὸ τέρμα τοῦ καλλιτεχνικοῦ κόσμου, ρίψας τὸν χρωστήρα καὶ τὸ γλύφανόν σου ἐκαθέστης ἀκίνητος καὶ σιωπηλὸς πρὸ τῶν θυρῶν τῆς αἰωνιότητος, περιμένων ν' ἀνοιχθῶσιν αὐταί· ὅπως ἐμφανισθῇ ὁ Θεός σου!

Ἔργα τοῦ

Μιχαηλαγγέλου.

Ἡ ΕΡΥΘΡΑΙΑ ΣΙΒΥΛΛΑ.

Ἡ ΔΕΛΦΙΚΗ ΣΙΒΥΛΛΑ.

πεσεν εἰς τὴν ἀλγεινότεραν τῶν ἀσθενειῶν, τὴν λιθίαν. Εἶχε ζωηρὰν τὴν ψῆν, εὐρὺ καὶ ὑψηλὸν τὸ μέτωπον, τὴν ῥίνα πεπεσμένην κατὰ τι, τὰ χεῖλη λεπτά, ἐξ ὧν τὸ προεξέχον ἄνω χεῖλος ἰσχυρότερον, τὰ βλέφαρα γυμνά σχεδὸν βλεφαρίδων, μικροῦς δὲ καὶ ραιούς ὀφθαλμούς πεπληρωμένους κυανῶν καὶ κίτρινων στιγμάτων· ἡ κέμη του ἦτο μελανὴ ὡς ἐπίσης καὶ ὁ πῶγων, δεσ- τις διχθῆ διαιρούμενος ἦν ἀραιὸς καὶ μακρὺς τέσσαρας εἴτε πέντε δακτύλους. Ἐνεκα τοῦ γήρατος ἔφερον εἰς τοὺς πόδας κατάσκαρκα σανδάλια ἐκ δέρματος κυνὸς ἐπὶ ὀλοκλήρους μῆγας κατὰ συνέ- χειαν, ὅταν δὲ ἠναγκάζετο νὰ τ' ἀλλάξῃ, ἐβάλλων αὐτὰ μετὰ τοῦ δέρματος τοῦ κυνὸς ἐξέφερε συνάμα καὶ τὴν ἐπιδερμίδα του.

Ὁ ἀνὴρ οὗτος διήγεν ἀείποτε σκληρὸν καὶ αὐστηρὸν ἐρημίτου βίον· ἔζη δὲ διὰ μόνην τὴν τέχνην, ἦτις ἦν δι' αὐτόν εἶδος τι ἱερῶ- σῆς· οὐδ' ἐγνώρισε ποτὲ οὐδ' ἠγάπησε τὴν πολυτέλειαν, καὶ σν-

Τῷ ὄντι ὁ Θεός ἐνεφανίσθη, διότι κατὰ τὴν 17ην Φεβρουαρίου τοῦ 1563 περὶ τὴν εἰκοστὴν τρίτην ὥραν, (κατὰ τὸν Ἰταλικὸν ὑπολο- γισμὸν) ὁ Μιχαηλάγγελος Βουοναρόττης παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

Ὁ Μιχαηλάγγελος εἶχε μέτριον ἀνάστημα, εὐρεῖς τοὺς ὤμους, καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα ἀνάλογον με τούτους· ἦτο δὲ φύσεως νευρικῆς, δασεῶδους καὶ στιβαρᾶς, ὡς αὐτὰ τὰ ἔργα του. Εἰ καὶ εἰς τὴν νηπιότητά του ἦτο νοσηρὸς καὶ ἀσθενής, ἀνδρω- θεὶς κατέστη εὐρωστὸς· ἀλλ' ἐν τῷ γῆρατι ὑπέ-

έβδομάδος τῆς τετρακοστῆς ἅπαντες οἱ ζωγράφοι, γλύπται καὶ ἀρχιτέκτονες συνήχθησαν κρυφῶς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Πέτρου, ὅπου εἶχε κατατεθῆ ὁ Μιχαηλάγγελος, καὶ περὶ τὸ μεσονύκτιον, ταχθέντες ἅπαντες περὶ τὸν νεκρὸν, ἔλαβον τὸ φέρετρον μετ' ἐνθουσιασμοῦ, καὶ ἐλογιζέτο εὐτυχῆς ὅστις κατὰ ὄψιν ἐξείλετο διὰ τινὰ χρόνον ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ τὸ λείψανον τοῦ μεγαλειότερου ἀνδρὸς τῶν ὄσων ἐγέννησεν ἡ Ἰταλία. Ἢ συνᾶθροις αὕτη καὶ ἡ ὥρα καθ' ἣν ἐγένετο, τὰ καίριμα φῶτα καὶ ὁ θέρους εἴλωσαν πλείστους περιέργους ἐξώθεν τῆς ἐκκλησίας, καὶ μολοντοί ἐπροσπάθουν νὰ κρύψωσι τὴν μεταφορὰν τοῦ λείψανου, ἢ φήμη ὅτι ἐφθασε τὸ σῶμα τοῦ Μιχαηλαγγέλου, ὅτι ἀπετέθη προσωρινῶς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Πέτρου, καὶ ὅτι θέλει μεταφερθῆ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, διεδόθη ἀπὸ στόματος εἰς στόμα ἐν ἀκαρεῖ. Πάραυτα τότε ἅπαντα ἢ πόλις ἐξυπνίσθη καὶ πλῆθος λαοῦ ἐν μιᾷ στιγμῇ ἐπλήρωσε τὴν ἐκκλησίαν· εἰς δὲ τὰς παρακειμένας ὁδοὺς συνωθεῖτο τοσοῦτον πλῆθος, ὥστε τὸ λείψανον μεταφέρετο εἰς τὴν ἐκκλησίαν λίαν βραδέως καὶ μετὰ μεγίστης δυσκολίας. Φθίσαντες ἐκεῖ, μετὰ τὴν συνήθη ὀρθοκωνικήν τελετήν, ἔθεσαν τὸ λείψανον εἰς τὸ ἱεροφυλακεῖον· εἶτα ὁ πρόεδρος τῆς, τελετῆς διέταξε ν' ἀνοιχθῇ ἢ νεκροφόρος κάλπη, ὅπως ἴδῃ νεκρὸν κ.κ. ἐκεῖνον, τὸν ὅποιον δὲν ἠδυνήθη νὰ θαυμάζη ζῶντα ἅπαντες τότε οἱ παριστάμενοι περιέμενον νὰ εὐρωσιν εἰς ἀποσύνθεσιν καὶ σεσηπῶς τὸ λείψανόν του, διότι ὁ Μιχαηλάγγελος εἶχεν ἀποθάνει πρὸ εἰκοσιπέντε ἡμερῶν, καὶ εἰκοσιδύο ἤδη εὐρίσκειτο ἐντὸς τῆς κάλπης ἐκεῖνης· ἀλλὰ λίαν ἐξεπλήχθησαν εὐρόντες τὸ σῶμα ἐκεῖνο ὡσὼν καθ' ἅπαντα αὐτοῦ τὰ μέρη καὶ ἀνευ οὐδεμιᾶς ἀλλοιώσεως, ὥστε ὡμοίαιζε μᾶλλον ἀνθρώπων ἡδέως κοιμώμενον. Οὕτω λοιπὸν ἐξέτεθη ἐν τινὶ παρεκκλησίᾳ, ἔθθα συνέρρον ἅπαντες ὅπως ἴδωσιν αὐτόν, καὶ ἐκεῖ μετ' οὐ πολὺ τὸ σῶμα τοῦ ἐκαλύφθη ὑπὸ στροφῶν γεγραμμένων λατινιστῶν καὶ ἄλλων ἄσμάτων εἰς τὴν καθομιλουμένην ἰταλικὴν γλῶσσαν. Ἀκολούθως ἐξελέγη τετραμελής ἐπιτροπὴ, μέλη τῆς ὁποίας ἦσαν ὅτε Βαζαρχης, ὁ Ὀνόλης Βροντίνης, ὁ Βενβενούτος Καλλίνης καὶ ὁ Ἀμμανάτης, ὅπως ὄριση τὴν ἡμέραν καὶ διατάξῃ τὰς εἰς τὸν ἀποθανόντα μέγαν ἀνθρώπον ἀποδοθησομένας ἐπικηδείας τιμὰς. Ἢ κηδεῖα τοῦ νεκροῦ ἐκαίνο ἐτελέσθη ὡς ἐπομένως.

Τὴν 14 τοῦ Ἰουλίου, εἰς τὸ μέσον τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου ἐστήθη τετράγωνον ἰκρίωμα, ἔχων εἰκοσιεὶς πηχῶν ὕψος, μῆκος ἑνδεκά και πλάτος ἑννέα· ἐπὶ κορυφῆς τοῦ ἰκρίωματος τοῦτου ἐτέθη τὸ ἀγάλμα τῆς Φήμης. Ἢ κρηπίς, ἐφ' ἧς ἔμελλε νὰ τεθῇ τὸ φέρετρον, εἶχε δύο πηχῶν ὕψος καὶ τέσσαρα μέτωπα, ὡς τὸ ἰδίως μνημεῖον· τὰ δύο τῶν μετώπων τούτων ἐστρέφοντο πρὸς τὰς δύο παραπλεύρους θύρας, ὧν ἡ μία ἐφερε πρὸς τὰ κελλία τῶν μοναχῶν, ἢ δὲ ἐτέρα πρὸς τὴν ὁδόν, τὸ τρίτον μέτωπον ἐστρέφοντο πρὸς τὴν θύραν τῆς εἰσόδου καὶ τὸ τέταρτον πρὸς τὸ θυσιαστήριον. Εἰς τὸ ἀντιμέτωπον τῆς μεγάλης θύρας μέρος ἐξωγραφῆθησαν κεκλιμένοι δύο ὠραῖοι ποταμοί, ὁ Ἄρνος καὶ ὁ Τίβερις· καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἐβάσταζε πλῆρες ἀνθέων καὶ καρπῶν Ἀμαλθείας κέρας, ὁ δὲ δεύτερος παρίστατο τείνων τὴν χεῖρα καὶ λαμβάνων μέρος ἐκ τῶν καρπῶν καὶ ἀν-

θέων ἐκεῖνων τοῦτο κατὰ τινὰ συγγραφεῖα τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης ἐσήμαινε ὅτι ἡ Ρώμη, ὡς ἐκ τῆς πολυχρονίου ἐν αὐτῇ διατριβῆς τοῦ Μιχαηλαγγέλου, ἐπλουτίσθη ἀπὸ τῶν θησαυρῶν τῆς Φλωρεντίας. Ἐπὶ τοῦ βῆθρου τοῦτου ὑψοῦτο κύβος, ἔχων πέντε πηχῶν καὶ ἡμίσεος μέγεθος. Εἰς ἕκαστον τῶν μετώπων τοῦ κύβου τοῦτου ὑπῆρχε καὶ μία γραφή. Ἐπὶ τοῦ ἀνω τῶν δύο ποταμῶν μετώπου παρίστατο ὁ μεγαλοπρεπῆς Λαυρεντίος Μεδίκος ὑποδεχόμενος τὸν Μιχαηλάγγελο καὶ παρατηρῶν τὰ ἔργα του· εἰς τὴν δευτέραν γραφήν, τὴν ἀντιμέτωπον τῆς παραδοῦ θύρας, παρίστατο ὁ πάπας Κλήμης ἀναθέτων τῷ Μιχαηλαγγέλω τὴν τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου βιβλιοθήκην· εἰς δὲ τὸ πρὸς τὸ μέγα θυσιαστήριον στρεφόμενον μέτωπον ἐτέθη λατινικὴ τις ἐπιγραφή, συντεθειτα ὑπὸ τοῦ λογίου Βεσῶρη καὶ βασταζομένη ὑπὸ δύο μικρῶν ἀγγέλων, οἵτινες δακρύοντες ἐσθένοντο ἕκαστος λαμπάδα τινα. Τέλος, εἰς τὴν τετάρτην γραφήν, παρίστατο ὁ Μιχαηλάγγελος ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Φλωρεντίας ὀχυρώνων τὸν γήλορον τοῦ ἁγίου Μηνιάτου ἅπαντα δὲ αἱ ἀνωτέρω γραφαὶ ἐξετελέσθησαν ὑπὸ τῶν ἀρίστων τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης καλλιτεχνῶν. Προσέτι, ὁ σχηματίζων τὴν βῆσιν τοῦ ἰκρίωματος κύβος οὗτος ἐφερεν ἐφ' ἐκάστης τῶν γωνιῶν του ἀνὰ ἓνα ἐξέχοντα στήλοδατην, καὶ ἐφ' ἐκάστου στήλοδατου ἀγάλμα μεγαλειότερον τοῦ φυσικοῦ ἀναστήματος, ὅπερ ἐν παραδόξῳ καὶ τεχνικῶτάτῳ σχήματι καταπατεῖ ἕτερον ἴσον κατὰ τὸ μέγεθος. Τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν, ὅπερ ἴστατο δεξιᾷ τοῦ εἰς τὸ θυσιαστήριον προσερχομένου, παρίστανε τὴν Μεγαλορῦιν, ἧτις ὑπὸ μορφῇν ζωηροῦ καὶ εὐστροφου νέου ἔχοντος πτερὰ εἰς τοὺς κροτάφους, εἶχεν ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς τὴν Ἀμάθειαν. Ἐπὶ τοῦ δευτέρου στήλοδατου ἴστατο ἡ χριστιανικὴ Εὐσέβεια κατασπαράττουσα τὴν Κακίαν παραλήληως δὲ μετὰ ταῦτα ἴστατο ἡ Ἀθηνᾶ, ἧτοι ἡ τέχνη, ἔχουσα βᾶθρον τὸν Φθόνον, καὶ τέλος τὸ τέταρτον ἀγάλμα ἐξεικονίζε τὴν Σπουδὴν κατέχουσαν αἰχμάλωτον τὴν Ὀκνηρίαν. Τὰ τέσσαρα ταῦτα ἀγάλματα ἐπιχρυσθέντα διὰ λευκῆς τινος καὶ σιλπνῆς ἀλοισφῆς ἐφαίνοντο ὡς ἂν ἦσαν μαρμάρια. Ἄνω τοῦ ἐπιπέδου τοῦτου ὑψοῦτο ἐτέρα στεφάνη, ἧτις ἦτο τὸ περιγεγλωμα τρίτου τινος κύβου. Εἰς ἕκαστον μέτωπον τοῦ κύβου τοῦτου ἦτο μία ἐπιγραφή, ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ὀπίσθεν ἐξεικονίζετο ὁ Μιχαηλάγγελος ἐνώπιον τοῦ Πίου δ' βασιλέως τὸ πρότυπον τοῦ θόλου τοῦ ἁγίου Πέτρου· εἰς τὴν δευτέραν παρίστατο ὁ αὐτὸς ζωγραφῶν τὴν δευτέραν παρουσίαν· εἰς δὲ τὴν τρίτην ἐφαίνετο ἡ Γλυπτικὴ ὡς γυνὴ συνδιαλεγόμενη μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν τετάρτην, τέλος, ἀπεικονίζετο ὁ Βουοναρόττης γράφων τὰς ποιήσεις αὐτοῦ. Προσέτι εἰς ἐκάστου μετώπου γωνίαν ἐτέθησαν, ὡς καὶ εἰς τὸ κατώτερον σύστημα τέσσαρα ἐπιγράμματα παριστῶντα τὴν Γλυπτικὴν, τὴν Ποίησιν, τὴν Ἀρχιτεκτονικὴν καὶ τὴν Γραφικὴν. Ἐκ τῆς ἀνωτέρω περιγραφῆς ἐνοεῖ ὁ ἀναγνώστης ὅτι τὸ ἰκρίωμα τοῦτο συνεκίετο ἐκ τριῶν ἀλλεπαλλήλων συστημάτων, ἐπὶ τοῦ τελευταίου τῶν ὀπίσθεν ἀνοψοῦτο πυραμῖς ἔχουσα ἑννέα πηχῶν ὕψος. Ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῆς πυραμίδος ταύτης ἦτο ἐξωγραφημένη ἢ εἰκὼν τοῦ Μιχαηλαγγέλου, καὶ ἐπὶ κορυφῆς αὐτῆς ἐτέθη σφαῖρα, ἧτις περιέκλειε δῆθεν τὴν κόριν του. Ἐπὶ τῆς σφαίρας ταύτης ἴστατο ἀνεψφόμενος ἔχουσα τὰς πτέρυγας καὶ εἰς τρεῖς συνάμα σάλ-

πιγγας ἐμψυῶσα ἢ Φήμη. Ἐπὶ τέλους ἅπαντα ἢ ἐκκλησία ἐκαλύπτετο διὰ μελανῶν πέπλων, ἐπὶ δὲ τῶν πενθίμων τούτων ὑφασμάτων ὑπῆρχον πλείσται ἐπιγραφαὶ καὶ ζωγραφίαι. Ἐπ' αὐτῶν παρίστατο αἱ εἰκόνες τῆς Φήμης καὶ τοῦ Μίσους· ἐπίσης ἐφαίνοντο δένδρα ἐκχιζόμενα ὑπὸ θυέλλης καὶ αἱ εἰκόνες τοῦ θανάτου καὶ τῆς αἰωνιότητος· τρεῖς δὲ συμπλεκόμενοι κύκλοι ἀπετέλουσαν, οὕτως εἰπεῖν, τὸ οἰκόσημον τοῦ Μιχαηλαγγέλου καὶ ἰσχυρῶς ὅτι ἡ Γλυπτικὴ, ἢ Ζωγραφικὴ καὶ ἡ Ἀρχιτεκτονικὴ εἶνε τρεῖς ἀδελφαί. Μόνον ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἁμῶνος ὑπῆρχον γραφαί, ὡς κοσμηθέντος ὑπὸ τοῦ Δονατέλλου δι' ὀρειχθλίκων κοσμημάτων. Οὕτω λοιπὸν ἐντὸς τῆς κατακόσμου καὶ καταπλημμυρούμενης ὑπὸ φωτὸς ἐκκλησίας εἰσῆλθον οἱ ἀκαθαρματικοί, οἱ ὑπακοί καὶ ἅπαντες οἱ τὴ ζωγράφοι, ἀρχιτέκτονες καὶ γλύπται τῆς Φλωρεντίας. πρὸ τῶν ὀπίσθεν ἐπορεύετο ὁ τοποτηρητὴς τοῦ βασιλέως, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ταγματάρχου τῶν τοξοτῶν τῆς τοῦ Μεγάλου Δουκὸς φρουρᾶς. Ἄπαντες οὗτοι μετὰ πλείστων εὐγενῶν ἔλαβον θέσιν μετὰ τοῦ μεγάλου θυσιαστηρίου καὶ τοῦ νεκρικοῦ φερέτρου, ἢ δὲ ἐκκλησίᾳ ἐβρίθην ὑπὸ τοῦ συσσωρευθέντος αὐτῆς ἀπέρου λαοῦ. Εἶτα ἤρχισεν ἡ ἐπίσημος λειτουργία μετὰ μουσικῆς καὶ ἀπάτης τῆς ἐκκλησιαστικῆς πομπῆς, ἧς τελεσθεῖστας ἀνέβη ἐπὶ τοῦ ἁμῶνος ὁ διάσημος Βάρκης καὶ ἐξέφωνε τον ἐπικηδείον τοῦ Μιχαηλαγγέλου, ὡς βραδύτερον ὁ Βουσουέτος καὶ ὁ Φλεσιέρος ἀπήγγελλον τοὺς ἐπικηδείους τῶν Γαλλῶν βασιλέων. Ἀκολούθως, πάντων τούτων γενομένων, μετέφερον τὸν νεκρὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

Πρὸς διακόσμησιν τῆς τελετῆς ταύτης ἐξωγραφῆθησαν τεσσαράκοντα περίπου πίνακες καὶ κατασκευάσθησαν ἄλλα τόσα ἀγάλματα· ἐξετελέσθησαν δὲ πάντα ταῦτα ἐν διμήνῳ διαστήματι ὑπὸ τῶν μεγαλειότερων καλλιτεχνῶν τῆς γῆς καὶ ἐχρησίμευσαν ἐπὶ μίαν μὲν ἡμέραν.

Πρὶν ἢ δώσωμεν τέλος εἰς τὴν βιογραφίαν τοῦ Μιχαηλαγγέλου, ὀφείλομεν νὰ εἴπωμεν ὀλίγα τινὰ καὶ περὶ τῶν ποιήσεων αὐτοῦ. Ἢ μεταφράσεις ἐνίων ἐκ τῶν στίχων του θέλει συμπληρώσει τὴν μεγάλην ταύτην εἰκόνα, ὁ δὲ ἀναγνώστης δύναται νὰ κατανοήσῃ καλλίον τὴν τρυφερίαν τοῦ ἱσχυροῦ ἐκεῖνου νοῦς αὐστηρότητα ἐκ τινῶν στίχων τοῦ ἴδιου ἢ ἐκ πολλῶν ἡμετέρων σελίδων καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀναλύσεως τῶν συγγραμμάτων του, διότι ἐκ τοῦ ποιητοῦ ἐξηγεῖται ὁ γλύπτης.

Ἐνταῦθα παραθέτομεν ἐν εἰς τὸν Δάντην ἄσμα του, ὅπερ χαρακτηρίζει ἄριστα τὸ πρὸς τὴν μεγαλορῦιν πάθος καὶ τὴν εἰς τὰς τιμὰς πικρὰν περιφρόνησιν του.

SOPRA DANTE.

Dal mondo scese ai ciechi abissi, e poi
Che l' uno e l' altro inferno vide, a Dio
Scorto dal gran pensier vivo salio,
E ne diè in terra vero lume a noi.

Stella d' alto valor coi raggi suoi
Gli occhi eterni a noi ciechi scoprio
E n' ebbe il premio al fin, che 'l mondo rio
Donò sovente a più pregiati eroi.

(ΜΕΝΤΩΡΟΣ Τόμ. Γ'. Τετῆ. ΑΑ')

Di Dante mal fur l'opre conosciute,
E l' bel desio da quel popolo ingrato
Che solo a giusti manca di salute.

Pur fust'io tal! ch'a simil sorte nato,
Per l'aspro esilio suo con sua virtute
Darei del mondo il più felice stato.

Εἰς τὸν Δάντην.

Καταβὰς ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὰς σκοτεινάς ἀβύσσους καὶ ἰδὼν ἀμφοτέρας τὰς κολάσεις, ἀνέβη μετὰ ταῦτα διὰ τοῦ ὑψηλοῦ νοῦς του μέχρι τοῦ Θεοῦ, καὶ μετέδωκεν εἰς ἡμᾶς τοὺς ζῶντας ἐπὶ τῆς γῆς τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν.

Ὁ πολῦτιμος οὗτος ἀστὴρ ἀπεκάλυψε διὰ τῶν ἀκτινῶν του εἰς τοὺς τυφλοὺς ἡμᾶς τὰ προαιώνια μυστήρια καὶ ἔλαβεν ἐπὶ τέλος ὡς βραβεῖον ἐπὶ ὁ ἀδικος κόσμος δίδει συνεχῶς εἰς τοὺς μεγαλειότερους τῶν ἡρώων.

Τὰ ἔργα τοῦ Δάντου καὶ οἱ ὠραῖοι αὐτοῦ πόθοι κακῶς ἐξεπλήθησαν ὑπὸ τοῦ ἀχαρίστου ἐκεῖνου λαοῦ, ὅστις μόνον τοὺς δικαίους δὲν ἐσεβάσθη.

Καὶ ὅμως εἶθε νὰ ἤμην ὡς αὐτός! Ὡς διὰ νὰ γεννηθῶ ἐν τῇ γῆς ὡς ἐκεῖνος, διὰ νὰ λάβω τὴν σκληρὰν ἐξορίαν του καὶ συνάμα τὴν ἀρετὴν του, ἤθελα δώσει τὸ εὐδαιμονέστερον τῆς γῆς βασιλεῖον.

(Ἐκ τοῦ Γαλλ. ὑπὸ Γ. Ε. Μ.)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ.

(Συνέχεια ἀπὸ σελ. 117).

Μεταξὺ τοῦ ὄρους Θαβὼρ καὶ τοῦ ὄρους Νεφθαλείμ ὑπάρχει λόφος τις ἐπιμήκης, δύο ἔχων πρὸς τὰ ἄκρα ἐξοχής. Ὁ λόφος οὗτος ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν χριστιανῶν ὄρος τῶν μακαρισμῶν. (Ματθ. Ε'. 1—12, Μαρκ. Γ'. 13, Λουκ. ΣΤ'. 20). Πρὸς νότον τοῦ ὄρους Θαβὼρ μετὰ τὴν πεδιάδα Ἰσραὴλ ἄρχεται σειρά τις ὄρων, ἧτις ἐκτείνεται πρὸς μεσημέριαν μέχρι τῆς ἐρήμου. Το βόρειον μέρος τῆς σειράς ταύτης ὀνομάζεται ἐν τῇ Γραφῇ ὄρος τοῦ Ἐβραΐμ, τὸ δὲ νότιον ὄρος τοῦ Ἰούδα. Τὰ δύο αὐτὰ ὄρη δὲν εἶνε κεχωρισμένα διὰ φυσικοῦ τινος ὄριου καὶ ἀπολήγουσι πρὸς δυσμὰς εἰς τινὰ πεδιάδα ἐκτεταμένην μέχρι τῆς θαλάσσης πρὸς ἀνατ. δὲ τὰ ὄρη ταῦτα εἶνε τὸ ὄριον τῆς πεδιάδος τοῦ Ἰορδάνου καὶ τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης. Κατὰ τὸν Ἰώσηπον τὸ ὄρος τοῦ Ἐβραΐμ εἶχε πλῆθος πηγῶν, ἦτο κατάφυτον ἀπὸ ἀμπελώνων καὶ ἀπὸ διάφορα δένδρα καρποφόρα. Εἰς τὸ ὄρος Ἐβραΐμ εὐρίσκειται ἡ κορυφὴ Γεβὰλ καὶ ἡ κορυφὴ Γαριζὶν, ἢ μὲν πρὸς βορρᾶν τῆς πεδιάδος, ἧτις περιλαμβάνει τὴν πόλιν Συχέμ (α) καὶ εἶνε ἀπότομος καὶ γυμνή, ἢ δὲ πρὸς μεσημέριαν καὶ εἶνε κατάρυτος καὶ πλήρης κήπων. Εἰς τὰ δύο αὐτὰ ὄρη οἱ Ἰσραηλιταὶ μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς γῆς Ἰσραὴλ παρετάχθησαν, αἱ μὲν ἐξ σουλὰ εἰς τὸ Γαριζὶν, αἱ δὲ ἐξ εἰς τὸ Γεβὰλ· καὶ αἱ μὲν παραταχθεῖσαι εἰς τὸ Γεβὰλ ἐπρόφερον τὰς κατάρας τοῦ νόμου, αἱ δὲ εἰς τὸ Γαριζὶν τὰς εὐλογίας.

(α) Συχέμ—μέθυσοι καὶ ἐπομένως Συχέμ—πόλις μεθύσων.

είς τὸν Ἰορδάνην, καὶ ὁ χεῖμαρρος Ἄρνων (I. N. IV. 1. 2), ὅς χύνεται εἰς τὴν Νεκρὰν Θάλασσαν ὁ χεῖμαρρος οὗτος ἀπετέλει ἀλλοτε τὸ μεσημέρινον ὄριον τῆς Ἀνατολικῆς Παλαιστίνης.

(ἀκολουθεῖ)

Δ. Α. Μ. Χαρικλῆς.

Λ Ο Γ Ο Σ

Ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ εἰς τὰ Σχοινιάδια Σχολείου τῆ β'. κυριακῆ τῶν νηστειῶν ἐπὶ Μ. Γρηγοριάδου.

Σεβασμιώτατε Ἱεράρχα, ἐντιμώτατοι Ἔρροροι καὶ λοιπὴ φιλόμουσος ἀσκήγυρις.

Ἐὰν χρέος παντὸς ὑπάρχου εἴη τὸ νὰ πληρώνη τὸν δίκαιον φόρον εἰς τοὺς νομίμους καὶ ἀγαθοὺς αὐτοῦ ἡγεμόνας, χρέος τὸ ὁποῖον ὄχι μόνον ὁ ὀρθὸς λόγος ὑπαγορεύει, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον μᾶς ἐπιβάλλει, «Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι,» πόσον ἀνώτερον ἀρχαί γε εἴη τὸ τοιοῦτον χρέος ἡμῶν ἀπέναντι τοῦ βασιλέως τῶν ἔθλων καὶ δημιουργοῦ καὶ πλάστου ἡμῶν Θεοῦ; Ἐἴη τὸσον μέγα, ἀγαπητοί, ὥστε ὁ ἄνθρωπος οὐ μόνον κατὰ τὴν πολιτισμένην ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν βάρβαρον καὶ ἀγρίαν ἀκόμη αὐτοῦ καταστασιν δὲν ἐδυνήθη νὰ παραβλέψη εἶη τοσοῦτον βλαπτικὴ ἢ συναίσθησις τοῦ καθήκοντος τούτου, ὥστε κατανατᾶ ἀνεξάλειπτος εἴη τοσοῦτον ἰσχυρά, ὥστε κατανατᾶ ἀνάγκη καὶ ἀνάγκη ἀπόλυτος δι' ἕκαστον λογικὸν πλάσμα, ἔστω καὶ σπέρματι μόνον λογικότητος εἶναι ἐν αὐτῷ φέρει.—Καὶ ὁ μὲν πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς ἡγεμόνας ὀφειλόμενος φόρος δὲν εἴη βεβαίως μόνον τὰ ἀργύρια, τὰ ὅποια ὑπὸ τῶν ὑπάρχων πληρώνονται πρὸς αὐτούς ὑπάρχει καὶ ἕτερον εἶδος φόρου, ὅστις εἴη καὶ ὁ πολυτιμότερος καὶ ὁ μᾶλλον περιζήτητος εἴη ὁ φόρος τῆς ἀρροσιώσεως, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑποταγῆς. Ὁ δὲ πρὸς τὸν Βασιλέα τῶν βασιλέων ὀφειλόμενος φόρος, ὁποῖος τις ἀρχαί γε εἴη, ἀγαπητοί; Ἀγάπη ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας ἡμῶν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἐστὶν ὁ πλάστης καὶ δημιουργὸς τῶν ἀνθρώπων τελεία ὑποταγή εἰς τὸν θεὸν αὐτοῦ Νόμον, διότι αὐτὸς ἐστὶν ὁ βασιλεὺς καὶ κυβερνήτης ἔθλου τοῦ κόσμου· λατρεία λογικὴ καὶ κατ' ἐπίγνωσιν, διότι αὐτὸς ἐστὶν ὁ Θεσσαυρὸς καὶ χορηγὸς ἔθλων τῶν ἀγαθῶν. Οὗτος, ἀδελφοί, εἴη ὁ τριπλοῦς φόρος τῶν ὁποίων ἔλα μὲν ἀνεξαιρέτως τὰ λογικὰ πλάσματα, ἰδίως δὲ ἡμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοί, χρεωστοῦμεν νὰ προσφέρωμεν πρὸς τὸν πλάστην καὶ δημιουργὸν ἡμῶν Θεόν· δηλ. ἀγάπην, ὑπακοὴν καὶ λατρείαν.

Ἢ δὲ πρὸς τὸν Θεὸν λατρεία δὲν συνίσταται μόνον εἰς τὸ νὰ κτιζώμεν ναοὺς μεγαλοπρεπεῖς πρὸς δοξολογίαν τοῦ παναγίου αὐτοῦ ὀνόματος, μηδὲ εἰς τὸ νὰ καταστολιζώμεν αὐτοὺς με ἀρθονον χρυσὸν καὶ ἀργυρὸν ὄχι ἀγαπητοί· διότι τί εἴη ὁ μεγαλοπρεπεστερος ναὸς, τὸν ὁποῖον χεῖρες ἀνθρώπου δύνανται ποτε νὰ οικοδομήσωσι, συγκρινόμενος πρὸς τὸν ἀπειρον ὄλον τοῦ οὐρανοῦ, ὅστις ἐστὶν ὁ ὀρόνος τῆς μεγαλειότητος τοῦ Θεοῦ; τί ἦβελον εἶθαι δὲ στολισμὸς συγκείμενος ἔστω καὶ ἀπὸ ἔθλων τὸν ἐπὶ γῆς χρυσὸν καὶ ἀργυρὸν καὶ ἔθλους τοὺς πολυτίμους λίθους, συγκρινόμενος πρὸς τὰ ἀπειρα πλήθη τῶν ἀστέρων, τὰ ὅποια ὡς ἄλλοι ἀδάμαντες

κατακοσμοῦσι τὸ στερέωμα; Βεβαίως πενιχρὰ καὶ ἀσημεῖοι καλύβη συγκρινόμενα πρὸς τὸ ακατάληπτον μεγαλεῖον τοῦ Θεοῦ.—Ἵπάρχει, ἀδελφοί, καὶ ἄλλος ναὸς, εἰς τὸν στολισμὸν τοῦ ὁποίου πολὺ περισσότερον εὐαρεστεῖται ὁ Θεὸς· ναὸς ἀχειροποίητος, ναὸς τὸν ὁποῖον αὐτὸς ὁ Θεὸς με τὰς ἰδίας αὐτοῦ χεῖρας ἔκτισε καὶ ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔθεσε τὴν εἰκόνα αὐτοῦ· ὁ ναὸς οὗτος εἴη ἡ καρδίκα τοῦ χριστιανοῦ· εἴη ὁ ἄνθρωπος εἴη τὸ λογικὸν ἐκεῖνο πλάσμα τὸ ὁποῖον ἐξαιρέτως ἀπὸ ἔθλων τὰ ἄλλα ἐτίμησε καὶ ἐδόξασε, πλάσας αὐτὸ κατ' εἰκόνα ἰδίαν καὶ ὁμοίωσιν καὶ προικίσας με τὴν ἀθάνατον ψυχῆν. «Ἵμεῖς ἐστὲνὰὸς Θεοῦ ζῶντος» διδάσκει ἡμᾶς ὁ Ἀπόστολος, «Πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν» μᾶς παραγγέλλει αὐτὸς ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ. Τί ὠφελεῖ λοιπὸν νὰ οικοδομῶμεν ναοὺς μεγαλοπρεπεῖς, τὴν δὲ καρδίαν ἡμῶν ν' ἀρίνωμεν ἀκαλλιέργητον; Τί ὠφελεῖ τοὺς μὲν ναοὺς νὰ καταρτιζώμεν με πληθὺς κανθελῶν καὶ πολυελαίων, τὴν δὲ ψυχῆν καὶ τὸ πνεῦμα ἡμῶν ν' ἀρίνωμεν κατεσκοτισμένον ἀπὸ τὴν ἀμαθειαν καὶ τὴν δεισιδαιμονίαν; Ὁχι, ἀγαπητοί, ἀς μὴ ἀπατώμεθα· διότι με τοιαύτας θυσίας δὲν εὐαρεστεῖται ὁ Θεός. Τότε μόνον ὁ Θεὸς εὐαρεστεῖται ἀπὸ τοὺς ναοὺς καὶ ἀπὸ τοὺς στολισμοὺς τῶν ναῶν, ἵσταν προηγουμένως φροντίζωμεν νὰ φωτίζωμεν τὸν νοῦν ἡμῶν καὶ προσπαθῶμεν νὰ φθάσωμεν εἰς τὸν προορισμὸν μας, ὅστις ἐστὶν ἡ τελειοποίησις ἡμῶν αὐτῶν· «Γίνεσθε οὖν τέλειοι, διότι καὶ ὁ Πατὴρ ἡμῶν τέλειός ἐστι.» Ποῖον δὲ ἄλλο μέσον εἴη τὸ κατακλιηλότερον πρὸς τὴν ἡμετέραν τελειοποίησιν παρὰ ἡ πνοὴ καὶ μελέτη τῶν ἁγίων Γραφῶν καὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, τὸ ὁποῖον εἴη ἡ ἀένναος πηγὴ τῆς ἐπιγείου εὐδαιμονίας καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς; Ἀλλὰ, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, τί ὠφελεῖ τὸ νὰ κληρονομήη τις παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀκαταμέτρητον θησαυρὸν, ὁ ὁποῖος ὅμως νὰ ἦναι κεκατισμένος εἰς στερεὰ κιβώτια, τῶν ὁποίων τὰ κλειδιά νὰ μὴ ἔχη, ὥστε νὰ δύναται ν' ἀνοίξῃ αὐτὰ καὶ νὰ δυνήθῃ νὰ μεταχειρισθῇ τὸν πατρικὸν πλοῦτον; Ὁ τοιοῦτος μοι φαίνεται πολὺ δυστυχέστερος ἀπὸ ἐκεῖνον. ὅστις διόλου δὲν ἔλαβε τὴν τοιαύτην εὐτυχιάν· καὶ διὰ τί ὄχι; τίς εἴη δυστυχέστερος; ὅστις πενιχρὰ διότι δὲν ἔχει τί νὰ φάγῃ, ἢ ὅστις κινδυνεύει ν' ἀποθάνῃ τῆς πείνης, ὄχι· διότι δὲν ἔχει τί νὰ φάγῃ, ἀλλὰ διότι δὲν ἔχει τὸ κλειδίον τοῦ μαγειρείου του, ἐνῷ ἐντὸς αὐτοῦ ὑπάρχουσι πολλὰ καὶ ποικίλα φαγητά; — Καὶ ὁ μὲν ἀνεκτίμητος θησαυρὸς, ἀγαπητοί, καὶ ἡ πατρογονικὴ μας κληρονομία εἴη οἱ λόγοι τοῦ Θεοῦ, τὰ δὲ κιβώτια εἴη τὰ ἱερὰ μας βιβλία, αἶ δὲ πολῦτιμοι κλειδαῖες, διὰ τῶν ὁποίων δυνάμεθα ν' ἀνοίξωμεν τὰ κιβώτια καὶ νὰ ἐμπορευθῶμεν τὸν πατρικὸν ἡμῶν πλοῦτον, εἴη τὰ ἱερὰ γράμματα, τὸ οὐράνιον τοῦτο ἔθρονον τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον μόνον εἴη τὸ ἄνθρωπον κατ' ἐξίμῃρεσιν ἐδόθη. Διὰ τῶν γραμμάτων λοιπὸν ὄχι μόνον τὴν καρδίαν ἡμῶν καλλιερῶμεν, ἀλλὰ καὶ τὴν διάνοιαν ἡμῶν φωτίζωμεν, διδασκόμενοι δι' αὐτῶν ποῖον ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. Ὅστε ἐξ ὅσων εἶπομεν γίνεται ὀλοφάνερρον, ἀγαπητοί, ὅτι τὰ γράμματα εἴη κατὰ πολλὰ χρήσιμα διὰ τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ· διότι τί ἄλλο εἴη ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ παρὰ νὰ πράττωμεν τὸ ἅγιον αὐτοῦ θέλημα καὶ νὰ ψάλλωμεν ἡμέρας καὶ νυκτὸς ὕμνους καὶ δοξολογίας εἰς τὸ ὑπερύμνητον καὶ αἰνετὸν αὐτοῦ ὄνομα;

ἀλλὰ χωρὶς τὰ γράμματα τοῦ ἠθέλαμεν γνωρίζει ποῖον εἴη τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ πράττωμεν αὐτὸ; ἢ νὰ συνθέσωμεν τοὺς ὕμνους καὶ τὰς δοξολογίας ἡμῶν πρὸς τὸν Ἵψιστον; Διὰ τοῦτο καὶ ὁ προφητὰνὰξ Δαυὶδ παραγγέλλει ἡμᾶς, ἢ διὰ νὰ εἶπω ὀρθότερον αὐτὸς ὁ Θεὸς με τὸ στόμα τοῦ προφήτου Δαυὶδ μᾶς προτάζει λέγων· «Δράξασθε παιδείας, μήποτε ὀργισθῇ Κύριος καὶ ἀπολεῖσθε ἐξ ὁδοῦ δικαίας.» Τὴν ἰδίαν προστασίην μᾶς προσταίνει ὁ Θεὸς καὶ με τὸ στόμα τοῦ ἀποστόλου Παύλου λέγων· «Οἱ γονεῖς τὰ τέκνα ὑμῶν ἀνατρέφετε ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου» δηλ. μαθηθῆτε οἱ γονεῖς τὰ τέκνα σας γράμματα, διὰ νὰ γνωρίσωσι ποῖον εἴη τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου.

Ἀφοῦ λοιπὸν, ἀγαπητοί, τὰ γράμματα εἴη τόσον καλὰ καὶ ὠφέλιμα καὶ διὰ τὸν πλοῦτον καὶ διὰ τὸν πτωχόν, καὶ διὰ τὸν νέον καὶ διὰ τὸν γέροντα, καὶ διὰ τὸν ἄνδρα καὶ διὰ τὴν γυναῖκα, καὶ ἐν γένει διὰ πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας ἄνθρωπον, καὶ ἀφοῦ ὁ ἴδιος Θεὸς μᾶς παραγγέλλει τὴν σπουδὴν αὐτῶν, εἴη πλέον ἀνάγκη ἐγὼ νὰ προσθέσω ὅτι ἐκάστου χριστιανοῦ ἀληθινοῦ καὶ ὀρθοδόξου χρέος ἱερὸν εἴη τὸ νὰ ὑποστηρίξῃ καὶ βοηθῇ καὶ τὸ νὰ συνδράμῃ με ἔθλων τῶν δυνάμεις τὰ σχολεῖα; Καὶ τοῦ ἄλλου δύναται τις νὰ ἐξοδεύῃ καλλίτερον τὰ χρήματά του, παρὰ βοηθῶν τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰ σχολεῖα; Τὰ χρήματα τὰ ὅποια ἐξοδεύονται διὰ τὴν διατήρησιν καὶ εὐπρέπειαν τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν σχολείων, ἀδελφοί, εἴη ἡ θυσία τοῦ δικαίου Ἄβελ, ἢ ὅποια ὡς θυμίαμα εὐστυμον ἀναβαίνει ἕως εἰς τὸν θρόνον τῆς μεγαλειότητος τοῦ Θεοῦ· εἴη τὸ πολῦτιμον μύρον με τὸ ὁποῖον ἡ Μαρία ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ. Καλότυχοι λοιπὸν καὶ τρεῖς καλότυχοι οἱ κητόρες τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν σχολείων· καλότυχοι δὲ καὶ ὅσοι διατηροῦσι καὶ συνδράμωσιν αὐτὰ διότι οἱ τοιοῦτοι ὄχι μόνον τὸν ἔπαινον καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὸ σέβας τῶν συγγενῶν καὶ μεταγενεστέρων ὀπλομετάνουσιν, ὄχι μόνον τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν ἐπερχομένων γενεῶν περιμένουσιν, ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι ἐμπορευθέντες καθὼς ὁ πιστὸς δοῦλος τοῦ Εὐαγγελίου τὸ πρὸς τοῦ Θεοῦ ἐμπιστευθὲν εἰς αὐτοὺς τάλαντον, θὰ ἀκούσωσι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μοθαποδοσίας παρὰ τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ, Εὐ δοῦλε ἀγαθὸ καὶ πιστὸ, ἐπὶ ὄλιγα εἶ πιστός, ἐπὶ πολλῶν σὲ καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου.

Ἰδοὺ, ἀδελφοί, διακόσια καὶ ἐπέννητα ἀκακα καὶ ἀθῶα παιδιά, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὰ πλείστα πτωχὰ καὶ ὄρφανὰ, τῶν ὁποίων οἱ γονεῖς μόλις δύνανται νὰ προμηθεύωσιν εἰς αὐτὰ τὸν ἐπιούσιον ἄρτον καὶ νὰ καλύψωσι τὴν γυμνασίαν των, περιμένουσι νὰ ἴδωσι τὴν χριστιανικὴν Σας ἀγάπην. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς δι' αὐτῶν κράζει πρὸς Ἵμας «Ἐφ' ὅσον ποιήσητε ἐν τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων ἐμοὶ ἐποιήσατε.» Ἢ χριστιανισμὸς οὐδὲν ἄλλο εἴη, ἀδελφοί, εἴμη ἀγάπην με ποῖον δὲ ἄλλον τρόπον κατακλιηλότερον καὶ μᾶλλον θεάρεστον δύναται τις ν' ἀποδείξῃ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀγάπην, παρὰ βοηθῶν καὶ συντρέχων ἄπορα καὶ ὄρφανὰ παιδιά εἰς τὸ νὰ σπουδάζωσι τὰ ἱερὰ γράμματα, ὥστε δι' αὐτῶν ν' ἀναδειχθῶσι καὶ τοῦ Χριστοῦ στρατιῶται γενναῖοι καὶ τῆς πατρίδος τέκνα εὐπειθῆ καὶ φιλόστοργα; Πόσοι ἀρχαί γε μεταξὺ αὐτῶν δὲν εἴη προωρισμένοι καὶ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ νὰ κοσμήσωσι

καὶ τὴν πατρίδα ἀξίως νὰ ἐξυπηρετήσωσι καὶ τὸ ἔθνος νὰ τιμήσωσιν, ἐὰν διὰ τῆς ὑμετέρης συνδρομῆς δυνήθωσι νὰ ἐκπαιδευθῶσι, καὶ οἱ ὁποῖοι ἀνευ ταύτης κινδυνεύουσι νὰ μείνωσι σπόροι ἀτελεσφόροι; Ποῖαν ἀπολογίαν θὰ δώσωμεν δι' αὐτὰ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως; Ἐδίψησα, θὰ εἶπῃ πρὸς Ἵμας ὁ Κύριος, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με· ἐδίψησα διδασκαλίαν, ἐδίψησα λόγον Θεοῦ καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με· διότι ὅ,τι οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. Ἀλλὰ τί λέγω; συγκωρησάτέ με, ἀδελφοί. Βεβαίως τοιαύτη ἀφιλόπαιτος καὶ ἀντιχριστιανικὴ ὑπόθεσις οὐδέποτε δύναται νὰ ὑποτεθῇ, προκειμένου περὶ Σμυρναίων. Καὶ ποῖα ἄλλη κοινότης δύναται νὰ ἐπιδείξῃ τοσοῦτους περικαλλεῖς ναοὺς ἢ τοσαῦτα φιλεκατασκευατικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα, τὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπην ὑμῶν διαπρωσίως ἀνακρούοντα; Ἢ τάχα δὲν εἴμεθα καὶ ἡμεῖς ἀπόγονοι τῶν παλαιῶν ἐκείνων Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι μετὰ τὴν σοφίαν τῶν ἑκαμὸν νὰ τοὺς θαυμάζω καὶ νὰ τοὺς τιμᾶ ὁ κόσμος; ἢ δὲν εἴμεθα καὶ ἡμεῖς τέκνα γνήσια τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἢ ὁποῖα ἀνέδειξε τόσους καὶ τόσους σοφοὺς ἱεράρχας καὶ τῆς ὀρθοδοξίας διδασκάλους, οἵτινες καὶ αὐτοί, ὡς ἀληθεῖς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπόστολοι, κατελάμπρυναν τὴν Ἁγίαν αὐτοῦ Ἐκκλησίαν με τὸ κήρυγμα τοῦ θεοῦ λόγου καὶ ἐστερέωσαν τὴν πίστιν; Ναι, ἀγαπητοί ἀδελφοί· δύο κυρίως εἴη τα χαρακτηριστικὰ, τὰ ὅποια κἀμῶν τὸν Ἑλληνα νὰ διακρίνεται καὶ ξεχωρίζῃ ἀπὸ ἔθλων τῶν ἄλλων ἔθλων ἢ μεγάλη αὐτοῦ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη, χάριν τῆς ὁποίας τὰ πάντα προθύμως θυσιάζει, καὶ ἢ πρὸς τὸν Θεὸν ἀσάλευτος αὐτοῦ πίστις, διὰ τὴν ὁποίαν καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ μετὰ χαρὰς χύνει. Δεῦτε λοιπὸν, ἀγαπητοί, ἀς ἀποδείξωμεν καὶ ἀς βεβαιώσωμεν καὶ ἡμεῖς τώρα διὰ τῶν ἔργων ὅτι καὶ τῷ ὄντι εἴμεθα Ἑλληνας καὶ χριστιανοὺς ὀρθόδοξοι, προσφέροντες μετὰ τὴν ἐλευθερίότητα ἐκείνην, ἢ ὁποῖα χαρακτηρίζει καὶ τιμᾶ τὸν Ἑλληνα, τὸν ὀβολὸν μας διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ ἱεροῦ τούτου καταστήματος, ἔχοντες κατὰ νοῦν τὸ τοῦ ἀποστόλου «Ὁ σπείρων φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων ἐν εὐλογίαις, ἐν εὐλογίαις καὶ θερίσει» καὶ τὸ ἀρχαῖον ἐκεῖνο καὶ σοφὸν λόγιον «Ὁ εὐεργετῆν σπείρων εὐγνωμοσύνην συγκομίσει.» Σεις δὲ, ἀγαπητοί μου μαθηταί, μὴ λησμονήητε ὅτι χρέος ἱερόν ἔχετε, κάθε πρωτὸ καὶ ἑσπέρας προσευχόμενοι, νὰ θέσθε πρὸς τὸν Ἵψιστον καὶ ὑπὲρ τῶν ἱδρυτῶν καὶ εὐεργετῶν τοῦ Σχολείου Σας· διότι καὶ οὗτοι, ὡς ἄλλοι φιλόστοργοι γονεῖς, φροντίζουσι διὰ τὴν εὐτυχιάν σας. Ἵψόνοντες δὲ χεῖρας ἐκείνης πρὸς τὸν πατέρα τῶν φώτων, λέγετε πρὸς αὐτόν· «Τὸν σεβασμιώτατον ἱεράρχην μας Κ. Κ. Μελέτιον φύλαττε, Κύριε, εἰς πολλὰ ἔτη! Τοὺς ἱδρυτάς, ἐφόρους καὶ εὐεργετὰς τοῦ Σχολείου μας εὐτυχέως καὶ εὐδαιμόνας διατήρησον! ἡμᾶς δὲ φώτισον ὅπως κατασταθῶμεν ἄνδρες τίμοι καὶ ἐνάρετοι καὶ τῆς ἀγίας σου Ἐκκλησίας στύλοι ἀρραγεῖς καὶ ἀκράδαντοι. Ἀμήν».

Ὡρίων.

Ἄν κατὰ ἀνέφελον τινα τοῦ Φεβρουαρίου ἑσπέραν, ὄντες ἐστραμμένοι πρὸς νότον, ὑψώσωμεν τὰ βλέμματα εἰς τὸν ὄλον

του ούρανού, είνε αδύνατον νά μή θαυμάσωμεν τόν ὑπέρ τήν κεφαλὴν ἡμῶν κόσμον Φῶς ζωντὸν ὑπὸ πολλῶν καὶ μεγάλων ἀστέρων εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἐκχυνόμενον καταθέλλει μὲν τὴν ὄρασην, ἀνοψοῖ δὲ τὸν νοῦν. Καὶ ναὶ μὲν οἱ εἰς τὸν Ταύρον καὶ εἰς ἄλλους ἀστερισμοὺς ἀνήκοντες διαφόρων μεγεθῶν ἀστέρες πολὺ βεβαίως συντείνουσιν εἰς τὴν θαυμαστὴν ταύτην τῶν ἐκτάσεων διακόσμησιν, ἀλλὰ τὸ τετράπλευρον ἐκεῖνο, τὸ ἔχον ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ τοὺς τρεῖς ἰσομεγεθεῖς λαμπροὺς καὶ ἴσον ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντας ἀστέρας, εἶνε τὸ ἐλκυστικώτατον πάντων. Τὸ

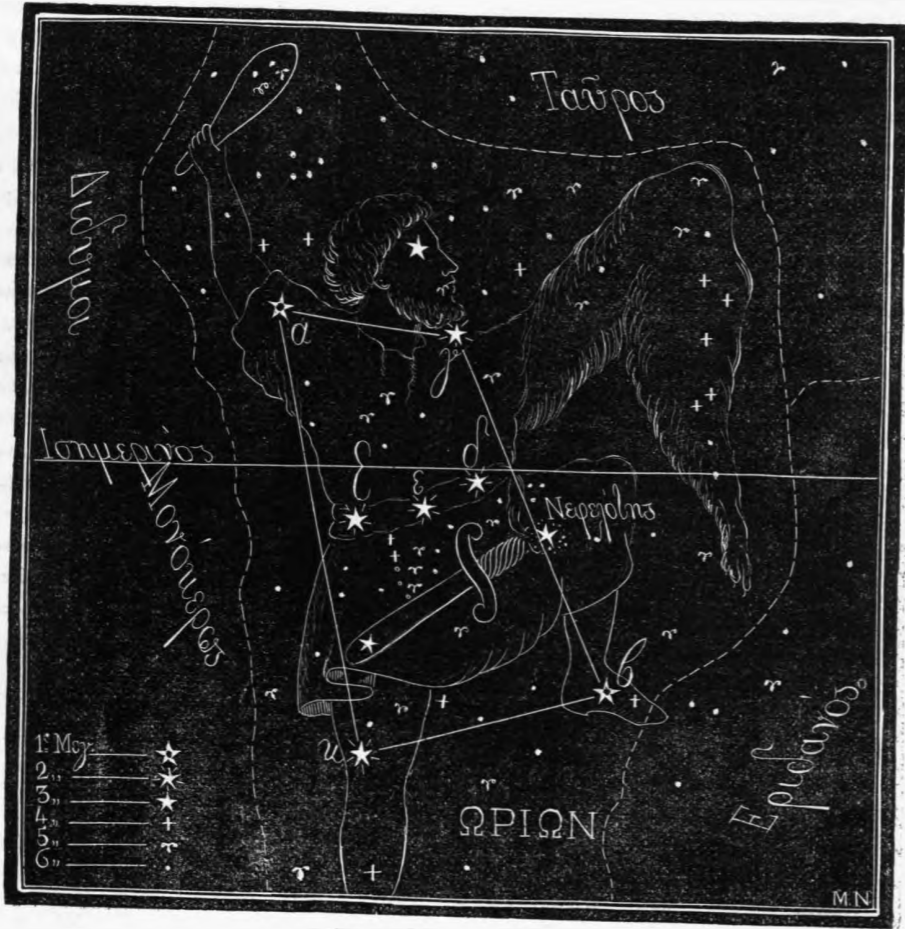
τετράπλευρον ἐκεῖνο, μετὰ τῶν ἐντὸς καὶ περὶ αὐτὸ ἀστέρων, ὀνομαζέται ὁ τοῦ Ὀρίωνος ἀστερισμός.

Ἐνεκὰ τῆς περὶ τὸν ἥλιον περιτροπῆς τῆς γῆς ὁ ἀστερισμὸς οὗτος, ὡς καὶ πάντες οἱ λοιποὶ (μόνοντῶν περὶ τὸν πόλον ἐξίσουμένων), καθόσον προχωρεῖ τὸ ἔτος φαίνεται προχωρῶν πρὸς δυσμὰς καὶ κατὰ τὸν Ἀπρίλιον δὲ λως διόλου ὑπὸ τῶν ἡλικιῶν ἀκτίων καλύπτεται, ὥπως μετὰ τινὰ χρόνον ἀρχίστη νά ἀνατέλλῃ τὸ πρωὶ πάλιν, βαδίζων παντοῦ πρὸς δυσμὰς ἕως τοῦ περὶ τὸν Νοέμβριον καὶ Δεκέμ-

βριον φαίνεται κατ' ἄλλην τὴν νύκτα.

Οἱ ἡμέτεροι ἀρχαῖοι συγγραφεῖς καὶ ἐγίνωσκον καὶ πολλὰκις ἐπαίθσαντο. Χρήσιν τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀστερισμοῦ τούτου. Ὁ Ὀμήρος περιγράφων τὴν ἀσπίδα, τὴν ὁποῖαν ὁ Ἥραιος διὰ τὸν Ἀχιλλεὺς κατασκευάσας, λέγει ὅτι μέρος τῶν ἐπ' αὐτῆς κοσμημάτων καρίπτων τὰ οὐρανία σώματα κατ' ἀστερισμούς, ἐξ ὧν ἀναφέρει:

Πλειάδας θ' Ἰαδὸς τε τὸ τε σθένης Ὀρίωνος Ἀρκτὸν θ', ἣν καὶ ἄμαξιν ἐπίκλιτον καλέουσιν.

Ὁ ἀστερισμὸς τοῦ Ὀρίωνος

καὶ ὁ τοῦ Σκορπίου ἀστερισμὸς ἀνατελλεῖ περὶ τὴν ὥραν κατ' ἣν οὖαι ὁ τοῦ Ὀρίωνος, καὶ τὰς Πλειάδας φαίνεται οὗτος διώκων χωρὶς νά δύναται ποτὲ νά τὰς ρησῆ, δουρὸς καὶ ἀνατελλούσας πάντοτε πρὸ αὐτοῦ, καὶ τὴν ἐποχὴν, κατ' ἣν τὸ πλεῖστον τῆς νυκτὸς ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα φαίνεται, οὕσαν ἐποχὴν χειμῶνος, τρικυμῖαι ταραττοῦσι τὰς θαλάσσας καὶ πλησιέστατα τοῦ ἀστερισμοῦ τοῦ Ταύρου εὐρίσκειται. Δὲν εἶνε δὲ καὶ διόλου ἀπίθανον εἶναι οἱ Χαλδαῖοι, οἵτινες πολλοὺς αἰῶνας πρὶν ἢ ἢ τῆς Ἑλλάδος λαμπρὰς ἀναβῆναι, κατεγίνοντο καὶ ἐγίνωσκον τὰς κινήσεις τῶν οὐρανίων

Ἡτ' αὐτοῦ στρέφεται καὶ τ' Ὀρίωνα δοκεῖται, Οἷη δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν Ὀκεανοῖο.

(Ἰλιάδ Σ. 486—489).

Ἐκτὸς τοῦ Ὀμήρου, ὁ Ἡσίοδος εἰς τὸ ποίημα αὐτοῦ τὸ ἐπιγραφόμενον «Ἔργα καὶ Ἡμέραι» καὶ πολλοὶ ἄλλοι συγγραφεῖς τὸν ἀναφέρουσιν. Οἱ μυθολόγοι διηγούνται ὅτι ὁ Ὀρίων ἦτο ἰσχυρὸς τις κυνηγός, υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος, ὅστις ἐγεννήθη ἐν τῷ δέρματι ταύρου τινὸς καὶ εἶχε τὸ ἀνάστημα τὸσον μεγαλειότερον τοῦ τῶν κοινῶν ἀνθρώπων ὥστε καὶ παίζων ἠδύναντο νά ταραττῇ

τὴν ἡσυχίαν τῶν θαλασσῶν εἶχε τὸ προτέρημα διωρηθὲν αὐτῷ παρὰ τοῦ πατρὸς του νά περιπατῇ ἐπὶ τῶν κυμάτων, καὶ ἦτο ἐραστής τῆς Μερόπης, μιᾶς τῶν Πλειάδων, ἣν καὶ εἰσέτι φαίνεται διώκων ἂν καὶ ἐκεῖνη δὲν τὸν ὀρέγεται. Τινὲς ἐπιπροσθέτουσιν ὅτι ἠρώσθη καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, ἀλλ' ἢ παρθένος θεᾶ ὀργισθεῖσα διὰ τὴν αὐθάδειαν αὐτοῦ, ἐπεμψε τὸν σκορπίον ὅστις καὶ τὸν ἐθάρνασε. Πλὴν ἐκάστη τῶν πράσεων τούτων, ἂν καὶ φέρη τὸ σχῆμα τοῦ μύθου, κρύπτει ὅμως καὶ μίαν ἀλήθειαν: διότι

πωμάτων, ἔδωκαν εἰς τὸν λαμπρότατον τοῦτον ἀστερισμὸν τὸ ὄνομα τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς αὐτοκρατορίας αὐτῶν Νεβρωδ, ὅστις, ὡς ἐκ τῆς Γενέσεως μακρῶν, «ἦν γίγας κυνηγός» καὶ ἐγένετο ἀρχὴ τῆς βασιλείας αὐτῶν Βαβυλῶν καὶ Ὀρέχ καὶ Ἀρχὰδ καὶ Χαλάνη, ἐν τῇ γῇ Σενάφ.» (Γεν. ι. 9, 10). τὸ ὅποιον φαίνεται ἐνισχυόμενον καὶ ὑπὸ τῆς βίβλου τοῦ Ἰωβ, τοῦ ἀρχαιοτάτου τούτου γραπτοῦ μνημείου, ἐν ᾧ δὲ (ἐν κεφ. θ'. 9 καὶ λη. 31) τὸ ὄνομα τοῦ ἀστερισμοῦ τούτου ἀναφέρεται καθότι ἡ ἐβραϊκὴ λέξις (1) κεσλ, τὴν ὁποῖαν καὶ οἱ Ὁ. καὶ πάντες οἱ ἀρχαῖοι μεταφραστοὶ μεταφέρουσιν ἐν τούτοις διὰ τῆς λέξεως «Ὀρίων», ἀπαντῶσα ἐν ταῖς Παροιμίαις (2) μεταφράζεται τρελλός, αὐθάδης, ἀερων κ.τλ. ἐπιθέτα κοινῶς διδόμενα ὑπὸ τῶν Ἑβραίων εἰς τὸν πρῶτον ἐκεῖνον μετὰ τὸν κατακλισμὸν τῆς εἰδωλολατρείας ἱδρυτῆ. Τὴν φήμην τοῦ γίγαντος τούτου κυνηγῶ, τοῦ ἀπαστερωθέντος, ἔφερε βεβαίως καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἢ ἐκ τῆς Ἀνατολῆς παραδόσης, ἐξ ἧς ἐγεννήθη ὁ τοῦ Ὀρίωνος μῦθος.

Ὁ κατὰ τὸν δεῦτερον μετὰ Χριστὸν αἰῶνα ἀκμάσας Πτολεμαῖος ὁ Κλαύδιος σημειοῖ ἐν τῷ καταλόγῳ αὐτοῦ τὰς θέσεις τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἀστέρων ἀνηκόντων εἰς τὸν ἀστερισμὸν τούτον. Εἰς τούτους οἱ νεώτεροι προσέθηκον ἀκόμη πολλοὺς: σήμερον ὀγμῶς, διὰ τῆς βοήθειας τῶν τηλεσκοπίων, οἱ τὸ σύμπλεγμα τούτο ἀποτελοῦντες ἀριθμοῦνται κατὰ χιλιάδας. Ἀλλ' ἐκ πάντων αὐτῶν οἱ τὰ μάλιστα ἀξιοσημειῶται εἶνε ὀκτὼ ἦτοι:

1) Οἱ τὸ τετράπλευρον ἀποτελοῦντες τέσσαρες, ἐξ ὧν οἱ ὑψηλότερον ἢ βορειότερον κείμενοι δύο, σημειούμενοι μὲ τὰ γράμματα α καὶ γ, προσδιορίζουσι τοὺς ὄμους τοῦ συμβολικοῦ Ὀρίωνος (ὁ μὲν ἀνατολικώτερος α τὸν δεξιὸν ὄμω, ὁ δὲ δυτικώτερος γ τὸν ἀριστερόν) καὶ οἱ χαμηλότερον ἢ νοτιώτερον κείμενοι: ἑτεροὶ δύο, ὁ μὲν ἀνατολικώτερος κ τὸ γόνυ τὸ δεξιόν, ὁ δὲ δυτικώτερος β τὸν πόδα τὸν ἀριστερόν.

2) Οἱ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τετραπλεύρου τρεῖς ἰσομεγεθεῖς καὶ ἴσον ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντες οἱ σημειούμενοι μὲ τὰ γράμματα δ ε καὶ ζ, (δ ὁ δυτικώτερος, ε ὁ μεσαῖος, ζ ὁ ἀνατολικώτερος) οἵτινες καὶ ζώνη τοῦ Ὀρίωνος λέγονται. Καὶ

3) Ὁ κατ' ὀρθὴν τῆς ζώνης φαινόμενος ὅστις εἶνε καὶ ὁ θικ, κ σιῶτερος πάντων.

Ἐκ τούτων οἱ δύο, ἦτοι α καὶ β εἶνε ἀστέρες πρώτου μεγέθους οἱ γ, δ, ε, ζ καὶ κ εἶνε μικροτέρου μεγέθους: ὁ δὲ κατ' ὀρθὴν τῆς ζώνης ἂν καὶ φαίνεται πολὺ μικρότερος εἶνε τετραπλοῦς καὶ εὐρὶ σκετικὴ εἰς τὸ κέντρον περιφήμου νεφελότητος. Περὶ τῆς νεφελότητος ταύτης μεταφέρομεν ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ K. Edwin Dunkin, (Midnight Sky pag 181) τὰ ἐξῆς: «Ὅταν ἡ θαυμαστὸς αὕτη νεφελότης θεωρῆται διὰ τηλεσκοπίου, φαίνεται ὡς κεραλὴ ἰχθύος μὲ τὴν ὁποῖαν βεβαίως ὀμοιάζει. Ὁ Ἰωάννης Ἑρσχιελος παρατηρῶν αὐτὴν δι' ἀντανακλαστικοῦ τηλεσκοπίου εἶκοσι ποδῶν μήκος ἔχοντος ἐν Slough δὲν ἠδύναντο νά τὴν παρομοιάσῃ καλλιτέρον ἢ μὲ πηγνυόμενον ὑγρὸν ἢ ἐπιφάνειαν ἔχουσαν ἐπ' αὐτῆς ἕριον τεμάχια, ἢ μὲ χαρακωμένον οὐρανόν. (Machereil Sky).

(1) S. S. S. — (2) Παρ. α. 32 ἰ. 1, 8 κτλ.

Τῷ ἐφαινετο προσέτι ὅτι ὁ χωματισμὸς τοῦ ἡλικιοῦ δίσκου κλπως ὀμοιάζει πρὸς τὸν τῆς μεγάλης ταύτης νεφελότητος, ἂν καὶ ἢ διάχυσις ἦτο ἀνωμαλιώτερα καὶ τὰ διάμεσα σκοτεινότερα. Τὰ ἐριοειδῆ τεμάχια ἀντὶ στρογγύλων ἦσαν ὡς μικρὰι τολύπαι. Ἐν τούτοις οὐδὲν ἴχνος παρατηρεῖτο, ὅτι συνίσταται ἐξ ἀστέρων καθότι ἡ ὄψις αὐτῆς ἦτο ὄλως διόλου διάφορος τῶν εἰς ἀστέρας ἀνελευσμένων νεφελότητων. . . . Ἐξ ἀναλύσεων τοῦ φωτὸς ἐξάγεται μετὰ πολλῆς τῆς πιθανότητος ὅτι ὑδρογόνον καὶ νιτρογόνον μετὰ τρίτης τινὸς καὶ εἰσέτι ἀγνώστου οὐσίας εὐρίσκονται ἐν τῇ νεφελότητι ταύτη.»

Ἄν ἐξετενόμεθα εἰς τὰ καθέκαστα ἀπὸ τὰ ἐξαγόμενα ἐκ τῶν παρατηρήσεων τῶν ἐπιστημόνων, οὐ μόνον τὸν λογονήθελλον μηχανεῖ πέραν ἴσως τοῦ δέοντος ἀλλὰ καὶ πάντοτε εἰς τὸ αὐτὸ ἠέλομεν καταντῆσαι συμπέρασμα, ὅτι δηλαδὴ, καθόσον οἱ ἀετοὶ κόποι τῶν ὀλιγίστων ἐκεῖνων ἀνδρῶν οἵτινες ἀφιέρωσαν ἑαυτοὺς εἰς τὴν ἐπιστήμην διὰ νέων ἀνταμείβονται ἀνακαλύψεων, κατὰ τοσοῦτον τὰ εἰς τὸν ἀνθρώπου δεικνυόμενα θαυμάσια πολλαπλασιάζονται καὶ κατὰ τοσοῦτον ἡ σμικρότης αὐτοῦ γίνεται καταφανής. Καὶ ὅμως εἰς τοὺς πλείστους ἐξ ἡμῶν, οἵτινες οὐ μόνον τὴν φύσιν οὐδέποτε αὐτοὶ ἠρωτήσαμεν ἀλλ' οὔτε καὶ τοὺς κόπους τῶν καταγινόμενων γινώσκουμεν, πολλὰκις παρατηρεῖται τὸ ἐναντίον! Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ὁ κακὸς ἡμῶν δαίμων κατέπεισε τοὺς πλείστους ἐξ ἡμῶν ὅτι σύμπασα ἢ ἀρετὴ, σύμπασα ἢ εὐδαιμονία ἡμῶν ἐντὸς τῆς φιλουτίας ἐκάστου ἐμφωλεῖται δι' ὃ καὶ κολακεύοντες αὐτὴν πολὺ συχνὰ ἀκούμεθα λέγοντες ὅτι ἀνήλωμεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, κατεμετρήσαμεν τὰς ἐκτάσεις, ἐγένεαμεν κύριοι τοῦ παντός, εἶμεθα θεοὶ! Ἀλλὰ πρὸς Θεοῦ τίνες; . . . Ἡμεῖς οἵτινες ἂν ποτε ἀτενίσωμεν τὸν οὐρανὸν ἀνεξίζομεν ὡς ἡ ἀλεκτορίς ἔταν καταπίνῃ τὸ ὕδωρ, ἢ οἱ ὀλιγοὶ ἐκεῖνοι οἵτινες ἄμα ἦκουον τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἀπεκαλύπτοντο καὶ ἐρρίπτοντο ἐπὶ τῶν γονάτων; Δ. Ζ.

Τὰ πρώτιστα ὀνόματα τῆς Προόδου.

1. Ἀλήθεια. Μὲ τὴν ἀλήθειαν παρίσταται ὁ ἀνθρώπος εἰκὼν Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, μὲ τὴν ἀλήθειαν ἔλκει πρὸς ἑαυτὸν τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν ὁμοίων του μὲ τὴν ἀλήθειαν ἀπολαμβάνει τὸ σέβας τῶν πεπαιδευμένων μὲ τὴν ἀλήθειαν ἀφίνει ἐνδοξον κληρονομίαν εἰς τὰ τέκνα του μὲ τὴν ἀλήθειαν χαίρει ὑπόληψιν ἀγαθοῦ συζύγου, καλοῦ πατρὸς καὶ πιστοῦ φίλου μὲ τὴν ἀλήθειαν ἀποκτᾷ χαρακτῆρα ἀπερίγραπτον τιμίου πολιτοῦ μὲ τὴν ἀλήθειαν βελτιώνει ὁ ἀνθρώπος τὰ ἦθη, συντρέχει εἰς τὴν τελειοποίησιν τῆς κοινωνίας, εἰς ἣν ἀνήκει, καὶ πλησιάζει τὸν μέγαν Σωκράτην

2. Ἀρετὴ. Διὰ τῆς ἀρετῆς ἐξομοιοῦται ὁ ἀνθρώπος μὲ τὸν Θεόν, γίνεται πρωτότυπον τῆς ἠθικῆς καὶ ἐξάγει τοὺς ὁμοίους του ἀπὸ τὴν πλάνην τῆς δεισιδαιμονίας. Ὁ ἐνάρετος ἀναστρεφει ἀπὸ τὸν βόρβρον τῶν ἀμαρτημάτων τὴν ἀνθρώπινον φυλὴν, τὴν φέρει εἰς τὴν ἡμερον ζωὴν καὶ τὴν βιάζει ν' ἀφήσῃ τοὺς σραβουὺς δρόμους καὶ νά ἐμῆ εἰς τὴν εὐθείαν ὁδὸν τοῦ κοινωνικοῦ

βίου, ἥτις εἶνε ἡ ἀγάπη τοῦ πλησίον καὶ ἡ πολυπλασιαστικὴ δλων τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν. Ὁ ἐνάρτετος γίνεται ἀκαταμάχητος εἰς τὴν ἐξιτόρισιν τῆς ἀληθείας, παρρησιαζεται θαρραλέως ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου καὶ τιμάται μὲ τὸ ἐπώνυμον τοῦ Χρυσοστόμου εἰς τὴν ὑφήλιον.

3. Δικαιοσύνη. Ποτὲ ἂς μὴν ἐλπίσῃ εἰρηνικὴν ζωὴν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ὅστις δὲν καθυποβάλλῃ ἑαυτὸν εἰς τοὺς κινῶνας τῆς Δικαιοσύνης. Φίλοι, συγγενεῖς, ὁμότεχοι, ἐχθροί, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ ἄλογα ζῶα, θλοὶ καταβοοῦν ἐναντίον τοῦ ἀδίκου ἀνθρώπου! καὶ ἡ συνείδησις αὐτῆ τοῦ ἰδίου ἐπαναστατεῖ πολλάκις ἐναντίον καὶ τὸν κατασταίνει δυστυχῆ, ὡς καὶ εἰς τὰς στιγμὰς τοῦ ὕπνου! τὸ ἔθνος του μισεῖ τὸν ἀδίκον καὶ ὁ γραφικὸς κάλαμος χύνει κατὰ τῆς κεφαλῆς του τῆς Πίσσας τὰς φιλογῶδεις ὕλας. Το ἐπίθετον τοῦ Ἀριστείδου ἀποκτᾷ μόνος τῆς Δικαιοσύνης ὁ φίλος καὶ ἔλκει τῆς ἀνθρωπότητος τὴν εὐγνωμοσύνην εἰς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

4. Παιδεία. (1) Τῆς Παιδείας τὸ πνεῦμα ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ ἐξελλθῇ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν χαμαλικὴν τάξιν, ὅπου ἀλλεπάλληλοι συμφοραὶ τὸν ἔθεσαν καὶ νὰ ἀναβῆ εἰς τὰς ὑψηλὴν καὶ ἐλεύθερον, ὅπου τὸν περιμένει νέα ζωὴ πλήρης εὐδαιμονίας.

5. Βιομηχανία. Ἡ Βιομηχανία παύει τὰς ἐπαναστάσεις, σβύνει τὰς στάσεις, ἐξολοθρεύει τὴν πενίαν καὶ εὐτυχεῖ τὰ Κράτη ἐκεῖνα ὅσα φιλικώτατα ἤθελον τὴν ἐναγκαλισθῆ τὸναντίον δὲ δυστυχεῖ καὶ εἰς φρικωδεστέραν πενίαν κατασταίνει τὰ Κράτη ἅτινα δὲν ἤθελον τὴν ἀγαπήσει (2).

Τσομπανησία, 18 Μαρτίου 1877.

(Ἐκ τῆς Προόδου Π. Σ.)

Γ. ΒΑΣΙΛΙΑΔΗΣ.

(1) Χάριν τῆς Παιδείας ὁ εὐεργετικώτατος καὶ φιλόλαος ἡμῶν Ἀναξ Σουλτάν Ἀβδούλ Ἀζίζ εὐμενεῖ διαθέσει ἠδύοκχος καὶ συστήνονται καθ' ὅλην τὴν Κρατικὴν Αὐτοῦ Ἐπιχράτειαν Φιλ. Σύλλογοι καὶ διάφορα μικρὰ καὶ μεγάλα ἐκπαιδευτήρια, πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν λαῶν Του.

Τοιοῦτω λοιπὸν Αὐτοκράτορι μέγιστος φόρος εὐγνωμοσύνης ὀφείλεται. Σ. Γ. Β.

(2) Ἡ Βιομηχανία καὶ πρὸ πάντων ὁ πρῶτος καὶ μέγιστος αὐτῆς κλάδος ἡ Γεωργία, χρειάζεται κυρίως ἅ) πολυχειρίαν, ἥτις νὰ ἐργάζωνται ὁμοῦ πολλοὶ ἄνθρωποι, καθότι ἀγαθοὶ οἱ δύο

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Ἀπὸ τῶν πιεστηρίων τοῦ ἀρτιστουάτου ἐν τῇ πόλει ἡμῶν τυπογραφεῖου Ἀγαμέμνονος Ρηγοπούλου ἐξῆλθε κατ' αὐτὰς σύγγραμμα καθαρῶς τετυπωμένον, οὐ ὀτίτλος Ἀνακάλυψις καὶ ἐφευρέσεις, μεταφρασις ἐλευθέρα καὶ κατ' ἐκλογὴν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ μετὰ τινων προσθηκῶν ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Ν. καὶ Α. Στεφ. Κάσδαγλη.

Τὸ σύγγραμμα τοῦτο συνιστῶμεν τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν καὶ ἰδίως τοῖς διδασκάλοις, ὡς βιβλίον δι' ἀνάγνωσιν λίαν κατάλληλον, καθ' ὅσον μάλιστα οἱ φιλογενεῖς ἐκδῶται φιλοπονήσαντες αὐτὸ ὡς ἀναγνωσματάριον τῶν μικρῶν μαθητῶν καὶ ἰδία δαπάνη, ἐκδόντες, τὸ διανέμουσι δωρεάν εἰς ὁμογενῆ σχολεῖα.

ΛΥΣΕΙΣ.

Τοῦ 5ου λογογράφου

«Ζημίαν αἰροῦ μάλλον ἢ κέρδος αἰσχροῦ.»

Ὑπὸ τῶν κυρίων Σ. Α. Φοντριέ καὶ Α. Ι. Χριστοφίδου (ἐκ Σμῶρνης), Ν. Κ. Ἀναστασιάδου καὶ Ιω. Δ. Μανώλη (ἐκ Κ)λεως).

Τοῦ 6ου λογογράφου.

«Αἱ μυστικαὶ συνδιαλέξεις γεννώσιν ὑπονοίας.»

Τῆς Α' κλειδός (1).

Αἶνιγμα 7ου.

Τὰ πρῶτά μου τοῦ Βάχχου

Ζητοῦν οἱ Θιασῶται,

Τὸ ὕστερον ζηλοῦσιν

Ἐρμού οἱ ὄπαδοί.

Τὸ ὄλον μου ὑπῆρξε

Κοιτὶς ἀνδρός, ὅποτε

Κ' οἱ θῆρες τῆς θαλάσσης

Ἦσαν φιλαισδοί.

Τί τοῦτο ;

Γ. Α. Α.

ὑπὲρ τὸν ἕνα καὶ, ὅπου πύσσων ἢ πολλοὶ γίνονται ποτάμιον. 6.) Ἀνὰ μίαν Τράπεζαν (Banque) τοῦλάχιστον εἰς ἕκαστον δῆμον ἢ ὅποια νὰ παρέχῃ τοῖς Γεωργοῖς χρήματα μὲ ἐλαφροῦς τόκους (οὐχὶ καθὼς οἱ Τοκογλύφοι μὲς 25 καὶ 50 τοῖς 0/0). Εὐχῆς ἔργον ἦτο, ἀν ἡ Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις ἐλάμβανε πρόνοιαν περὶ τοῦ κλάδου τοῦτου, καὶ ἔπραττε πᾶν ὅτι δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν προαγωγὴν αὐτοῦ. Σ. Γ. Β.

(3) Ἐν τῷ 7ῳ στίχῳ τῆς Κλειδός ἡ λέξις ηςεβῆδ ὤφειλεν εἶναι ηςεῖδ, ἐν δὲ τῷ 9ῳ ἡ θυηξυῖξυ—θυνηξυῖξυ.

Γρίφος 7ος

N E
O Δ
E O I K O I
N M
N O I

N
AK
ATA

Ἱστορικὸς Συρακοῦσιος

αὐτὸς ἔφρ

T
I Σ
E

M O

(Τὸ πρῶτον πέμψοντι τὴν λύσιν δωρεῖται παρὰ τοῦ συντάκτου τοῦ γρίφου τούτου κ. Α. Χριστοφίδου ἐπὶ ἕν ἔτος ὁ Πυθιγόρας ἅμα τῇ ἐνάφῃ αὐτοῦ).